Adina Grigore Nicoleta-Sonia Ionică Cristina Ipate-Toma

Descoperim împreună limba și literatura română!

Caiet de lucru
Clasa a IV-a

4

Editura Ars Libri

EDITURA ARS LIBRI

Adina Grigore Nicoleta-Sonia Ionică Cristina Ipate-Toma

Descoperim împreună limba și literatura română!

Caiet de lucru

Clasa a IV-a

4

Editura Ars Libri

EDITURA ARS LIBRI

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GRIGORE, ADINA
Descoperim împreună limba și literatura română! : caiet de lucru : clasa a IV-a / Adina Grigore, Nicoleta-Sonia Ionică, Cristina Ipate-Toma. - Buzoești : Ars Libri, 2021
ISBN 978-606-36-1693-8
I. Ionică, Nicoleta Sonia
II. Ipate-Toma, Cristina
37

Referenţi ştiinţifici:
Conf. univ. dr. **Loredana-Sofia Tudor,** Universitatea din Piteşti
Conf. univ. dr. **Maria-Magdalena Stan**, Universitatea din Piteşti
Prof. grad didactic I **Mihaela Elena-Pătrașcu,** Școala Gimnazială Nr. 1 Costești, jud. Argeș
Prof. grad didactic I **Gabriela-Mădălina Nițulescu,** Școala Gimnazială *Nicolae Bălcescu* Pitești

Textele-suport precizate în organizatorul fiecărei secvenţe sunt cuprinse în manualul de Limba şi literatura română - clasa a IV-a, editura Ars Libri, 2021.

Reproducerea integrală sau parţială a textului din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

Copyright © Editura Ars Libri, 2021
Editor: **Adina Grigore**
Redactor şef: **Cristina Ipate-Toma**
Grafică şi design: **Alexandru Gherghina**
Ilustrații: **Patricia Stocheci**
Coperta: **Sorin Opriș**
Credite foto: Depositphotos, pixabay.com
Machetare și prepress: **Mihai Ştefănescu**
Corectură: **autoarele**

Comenzi:
Editura Ars Libri, Costeşti, Jud. Argeş
Tel.: 0248 546 357
Call center: 0318 282 293

E-mail: arslibri@yahoo.com
www.edituraarslibri.ro

Tiparul executat la Tipografia ARS LIBRI PROF Costeşti, jud. Argeş

EDITURA ARS LIBRI

Cuprins

UNITATEA 1 - CHEMAREA TOAMNEI

Recapitularea cunoştinţelor din clasa a III-a

Săptămâna 1 - Săptămâna 2

Sufletelul învață după Mircea Sântimbreanu - Textul literar narativ 5

• Sunetul, litera, vocalele şi consoanele. Cuvântul. Despărţirea în silabe. Sensul cuvintelor. Ortografia şi punctuaţia 8

• Comunicarea orală. Solicitarea şi oferirea de informaţii. Prezentarea unei persoane/a unei cărţi ...9

• Substantivul 10

• Adjectivul. Descrierea. Fragmentul descriptiv 11

• Pronumele 12

Balada unui greier mic de George Topîrceanu - Poezia 13

• Verbul 15

• Scrierea imaginativă - textul creativ. Textul de informare şi funcţional 16

• Evaluare iniţială.....17

UNITATEA 2 - DIN TAINELE CĂRȚII

Săptămâna 3

Castana din poveste după Octav Pancu-Iași 18

• Cartea. Rolul ilustraţiilor 20

• Scrierea corectă a cuvintelor *cel/ce-l* 21

• Iniţierea şi menţinerea unui schimb verbal. Reformularea unui mesaj în funcţie de particularităţile interlocutorului 22

• Cuvântul. Despărţirea cuvintelor în silabe 23

Săptămâna 4

• Sensul cuvintelor. Cuvinte cu sens asemănător ...24

• Cuvinte cu sens opus 25

Puiul după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești - Textul literar narativ 26

Săptămâna 5

• Delimitarea textului în fragmente 29

• Momentele textului literar narativ 30

• Intonarea propoziţiilor. Semnele de punctuaţie ...31

• Felul propoziţiilor după scopul comunicării 32

Săptămâna 6

• Spaţiul, timpul şi personajele în textul literar narativ 33

• Planul simplu de idei al textului literar narativ ...34

• Povestirea orală şi scrisă a unui fragment 35

• Scrierea corectă a cuvintelor *cea/ce-a* 36

Săptămâna 7

Micul Prinț după Antoine de Saint-Exupéry 37

• Verbul. Numărul verbului 39

• Persoana verbului 40

• Timpul verbului 41

Săptămâna 8

Muma lui Ștefan cel Mare de Dimitrie Bolintineanu..42

• Semnele de punctuație: ghilimelele, punctele de suspensie 46

• Pronunţarea şi scrierea corectă a unor verbe ...47

• Scrierea corectă a cuvintelor *odată/odată*.....48

• Recapitulare 49

UNITATEA 3 - IARNA - TĂRÂM DE POVESTE

Săptămâna 9

Lebedele după Hans Christian Andersen 52

• Transformarea dialogului în povestire 56

• Povestirea scrisă a unor fragmente 57

• Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul simplu de idei 58

Săptămâna 10

• Factorii care pot perturba comunicarea 60

• Cuvinte cu aceeași formă și sens diferit 61

• Pronunţarea și scrierea unor forme ale verbelor (I)...62

• Planul dezvoltat de idei 63

• Părţile unui text creativ 64

Săptămâna 11

• Pronunţarea și scrierea unor forme ale verbelor (II)..65

Spărgătorul de nuci după E.T.A. Hoffmann 66

• Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul dezvoltat de idei 70

• Înţelegerea în profunzime a mesajului textului. Asocierea elementelor textului cu experienţele proprii 72

Săptămâna 12

• Substantivul. Felul substantivelor 73

• Numărul substantivului 74

• Genul substantivului 75

• Textul funcţional. Invitaţia 76

Săptămâna 13

• Textul creativ după un plan de idei 77

• Scrierea corectă a cuvintelor *numai/nu mai* 78

• Recapitulare 79

• Evaluare 84

Săptămâna 14

Omul de zăpadă după Hans Christian Andersen ..87

• Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul ..91

• Poziţia adjectivului faţă de substantiv.....92

• Scrierea corectă a cuvintelor *sar/s-ar* 93

Săptămâna 15

• Înţelegerea în profunzime a mesajului textului. Extragerea unor elemente semnificative din text pentru a susţine o opinie 94

• Personajul literar 96

• Descrierea de tip portret a unui personaj pe baza unui plan simplu 97

• Descrierea de tip portret a persoanei proprii pe baza unui plan simplu 99

Săptămâna 16

• Oferirea de informaţii referitoare la universul școlar și extrașcolar 100

• Planul simplu de oraș și harta 101

• Recapitulare 102

EDITURA ART

UNITATEA 4 - MIRAJUL COPILĂRIEI
Săptămâna 17
Iarna pe uliță de George Coșbuc 106
• Poezia. Strofa. Versul 110
• Înţelegerea mesajului poeziei 111
• Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii 113
• Scrierea corectă a cuvintelor *mia/mi-a* 114
Săptămâna 18
Heidi, fetița munților după Johanna Spyri 115
• Dialogul în textul narativ 119
• Formularea de întrebări și răspunsuri 121
• Formularea de predicţii pe baza unor fragmente din text 122
• Pronumele personal. Pronumele personal de politeţe 123
Săptămâna 19
• Numărul pronumelui 124
• Persoana pronumelui 125
• Genul pronumelui 126
• Alte forme ale pronumelui personal 128
• Textul creativ cu început sau sfârșit dat 129
Săptămâna 20
• Sensurile cuvintelor 130
• Relatarea unei întâmplări după banda desenată 131
• Scrierea corectă a cuvintelor *ai/ai* 132
• Recapitulare 133
UNITATEA 5 - MIREASMA PRIMĂVERII
Săptămâna 21
Zâmbetele Pământului după Nestor Urechia...136
• Cuvântul – parte de propoziţie 139
• Predicatul exprimat prin verb 140
• Sensurile neobișnuite ale cuvintelor 142
• Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin 144
Săptămâna 22
• Subiectul. Subiectul exprimat prin substantiv ...145
• Subiectul exprimat prin pronume personal ...146
• Acordul subiectului cu predicatul 147
• Propoziţia simplă. Părţile principale de propoziţie 148
Săptămâna 23
• Propoziţia dezvoltată. Părţile secundare de propoziţie 149
• Scrierea corectă a cuvintelor *var/v-ar* 150
• Organizatori grafici 151
• Extragerea unor elemente considerate importante dintr-un text de informare 154
Săptămâna 24
• Textul creativ cu titlu dat 155
• Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ 156
• Prezentarea unei activităţi 157
• Povestirea scrisă a unei activităţi 158
Săptămâna 25
• Textul creativ în care se introduce dialogul ..159
• Familia de cuvinte 160
• Recapitulare 161
UNITATEA 6 - PENELUL NATURII
Săptămâna 26
Bambi cunoaște câmpia după Felix Salten 166
• Relatarea orală şi scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin 169
• Felurile propoziţiilor după aspectul predicatului ..170
Săptămâna 27
Umbrela Roșie după Titel Constantinescu 171
• Textul creativ după un plan propriu de idei ...174
• Scrierea corectă a cuvintelor *întruna/într-una* ...175
• Prezentarea unui proiect şi a rezultatelor acestuia 176
• Comunicarea nonverbală 177
Săptămâna 28
• Formularea de solicitări formale şi informale ..178
Legenda Privighetorii 179
• Proiectul de documentare 182
• Afişul 182
• Cartea poştală 183
Săptămâna 29
• Exprimarea propriilor opinii 184
• Textul creativ liber 185
Doi ani de vacanță după Jules Verne 186
• Povestirea orală şi scrisă a unei întâmplări trăite 188
Săptămâna 30
• Mesajul text 189
• E-mailul 189
• Recapitulare 190
Săptămâna 31 - Săptămâna 32
• Recapitulare finală 192
• Evaluare finală 198

EDITURA ARTHUR

Unitatea 1 - Chemarea toamnei

Recapitularea cunoștințelor din clasa a III-a

• *Sufletul învață* după Mircea Sântimbreanu • Textul literar narativ • Sunetul, litera, vocalele și consoanele • Cuvântul. Despărțirea în silabe • Sensul cuvintelor • Ortografia și punctuația • Comunicarea orală. Solicitarea și oferirea de informații • Prezentarea unei persoane/a unei cărți • Substantivul • Adjectivul • Descrierea. Fragmentul descriptiv • Pronumele • *Balada unui greier mic* de George Topîrceanu • Poezia • Verbul • Scrierea imaginativă-textul creativ • Textul de informare și funcțional • Evaluare inițială

Sufletelul învață
după Mircea Sântimbeanu

1. Textul literar narativ

1. Completează propozițiile.

• Titlul textului este _____
• Numele autorului este _____
• Personajele textului sunt: _____.
• Locul desfășurării acțiunii este _____.

2. Încercuiește răspunsul corect.

✸ Ionel era acasă cu:

a) mama; **b)** tata; **c)** bunica; **d)** Tom Chiorul, banditul.

✸ Bunica îl considera pe băiat un elev:

a) conștiincios; **b)** nepăsător; **c)** manierat; **d)** ascultător.

✸ Bunica îl striga pe Ionel:

a) Drăgutule; **b)** Comoara mea; **c)** Sufletel; **d)** Ionică.

✸ Băiatul învață stând:

a) cu picioarele pe perete; **b)** cu picioarele sub birou;
c) cu picioarele ghemuite sub el; **d)** în picioare, lângă pat.

✸ Bunica îi desenează lui Ionel:

a) o hartă cu afluenții Siretului; **b)** harta României;
c) harta textului; **d)** harta piraților.

✸ Singurul lucru îngrijorător pentru bunica este:

a) Ionel nu prea scria; **b)** Ionel nu prea citea;
c) Ionel nu desena; **d)** Ionel nu recita.

✸ Bunica își dă seama că a fost mințită atunci când:

a) Ionel adoarme cu manualul în mână. **b)** băiatul sare ca ars.
c) începe să citească în manualele băiatului. **d)** o pune să refacă harta.

3. **a)** Transcrie enunțurile din care afli cum reacționează băiatul atunci când bunica îl roagă să cumpere pâine.

_____
_____
_____
_____

EDITURA ARS LIBRI

b) Redă replicile lui Sufletel atunci când bunica îl întreabă dacă nu are și de scris.

4. Găsește, în text, explicații potrivite pentru expresiile:

o carte cât toate zilele - _____
băiatul sări ca ars - _____
o bănuială încolți în minte - _____
își ia inima în dinți - _____
ochii i se îngustează - _____
a se lăsa pe tânjală - _____

5. Scrie motivul pentru care lui Sufletel îi trece brusc furia.

6. Enumeră cel puțin trei aspecte pozitive ale faptului că băiatul citea lectură de vacanță în defavoarea temelor și a cunoștințelor predate la școală.

Rețeaua de personaje

Precizează câte cinci acțiuni și câte cinci însușiri pentru fiecare personaj.

acțiuni	însușiri

acțiuni	însușiri

EDITURA ARS LIBRI

8. Ce s-ar fi întâmplat dacă:

- bunica nu i-ar fi greșit harta;

- Ionel nu ar fi adormit;

- bunica nu ar fi răsfoit cartea căzută lângă pat.

9. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

a) Ai aflat, din text, cum îl descrie bunica pe Sufletel: silitor, neîndreptățit de către învățător, nervos, conștiincios, preocupat de învățătură.

Exemplifică prin informații, din text, dacă ești sau dacă nu ești de acord cu fiecare descriere.

Exemplu: silitor → Da, pentru că ____
Nu, pentru că ____

b) Ce crezi că s-ar fi întâmplat, dacă bunica nu i-ar fi pus cărțile în sertar?

10. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

minciună - ____ furie - ____
îngrozită - ____ a frunzări - ____
îmbujorată - ____ a învăța - ____

11. Extrage, din text, opusul cuvintelor:

minciună - ____ admirație - ____
a adormit - ____ a isprăvi - ____
silitor - ____ furios - ____

12. Exerciţiu de imaginaţie

Precizează consecințele situației în care bunica nu ar fi descoperit *planul* lui Sufletel de a nu învăța.

EDITURA ARS LIBRI

2. Sunetul, litera, vocalele şi consoanele. Cuvântul
Despărţirea cuvintelor în silabe. Sensul cuvintelor. Ortografia şi punctuaţia

1. Înlocuiește vocalele și consoanele subliniate cu alte vocale și consoane, pentru a forma cuvinte noi.

vară, zbârlit, cută, noi, mic, uşa, fix, mare

2. Desparte cuvintele în silabe.

strădanie - _____ dojenesc - _____

învăţătorul - _____ obraji - _____

3. Completează tabelul.

cuvântul	cuvânt cu sens asemănător	cuvânt cu sens opus
spulberat		
blând		
începeau		
mâhnit		

4. Alcătuiește câte două enunţuri în care cuvintele ***bancă, poartă, copii*** să aibă sensuri diferite.

5. Formulează câte un enunț în care: să apară o enumerare, să folosești semnul exclamării, să adresezi o întrebare.

6. Încercuiește variantele corecte.

- ***S-a/Sa*** dus în camera ***sa/s-a***.
- Matei ***la/l-a*** întâmpinat ***la/l-a*** gară pe prietenul său, Iulian.
- ***Nea/Ne-a*** Barbu ***ne-a/nea*** povestit despre vânătoare.

EDITURA ARS LIBRI

- ***S-au/Sau*** organizat astfel încât a doua ***sau/s-au*** a treia zi să termine.
- ***I-au/Iau*** spus că eu îi ***iau/i-au*** cadou un atlas geografic.
- ***V-a/Va*** rezolva problema așa cum ***v-a/va*** spus.
- ***Ne-am/Neam*** bucurat că Ioana este ***ne-am/neam*** cu noi.

3. Comunicarea orală. Solicitarea şi oferirea de informaţii Prezentarea unei persoane/a unei cărţi

1. Imaginează-ți că te afli la târgul de toamnă organizat în localitatea ta. Scrie un dialog între tine și vânzătorul de la standul cu fructe/legume. Vei cere și vei oferi informații!

2. Prezintă cea mai îndrăgită carte pe care ai citit-o.

3. În revista clasei tale trebuie să apară prezentarea fiecărui elev din clasă. Scrie prezentarea ta și a unui coleg sau a unei colege.

EDITURA ARS LIBRI

4. Realizează corespondența între cererile formulate și imaginile persoanelor cărora li se potrivesc. Scrie pe săgețile de corespondență ce fel de cereri sunt.

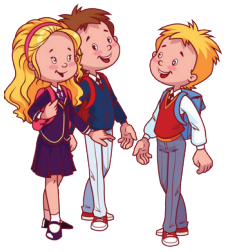

Vă rog să mă ajutaţi să aleg cea mai reuşită pictură!

Vă rog să mă ajutaţi dumneavoastră să aleg cea mai reuşită pictură!

4. Substantivul

1. Dintre cuvintele enumerate transcrie substantivele (*școlărește, scrie, școlar, bucurie, bucuros, învățător, a învăța, ghiozdan, cuminte, coleg, colegial).*

2. Precizează felul, numărul și genul substantivelor din fragmentul de mai jos.

Lângă ușa de la intrare am simțit că cineva mă atinge pe umăr. Era învățătorul meu dintr-a treia, vesel ca întotdeauna, cu părul roșcat zburlit, care-mi spuse: . Prin urmare, Enrico, din această zi ne despărțim pentru totdeauna.
(*Cuore - inimă de copil* după Edmondo De Amicis)

3. Formează substantive proprii, după model: **creion – Creionilă**.

ger - _____ pasăre - _____ motan - _____
iepure - _____ suflet - _____ viorea - _____

4. Trece următoarele substantive la numărul plural.

steag - _____ caiet - _____ fiu - _____
copil - _____ călător - _____ filă - _____
poiană - _____ om - _____ fiică - _____

EDITURA ARS LIBRI

5. Adjectivul. Descrierea. Fragmentul descriptiv

1. Transcrie dintre paranteze doar denumirea obiectelor care sunt descrise în fragmentul de mai jos.

Din deschizătura buzunarului vestei iese un lanț mare de argint, la capătul căruia este o cutie rotundă. În această mașină este un animăluț straniu care are două brațe lungi, mișcătoare și zice tic-tac încontinuu. _____

Într-o altă cutie am găsit două cercuri mari de metal de care sunt prinse două bare subțiri, argintii și două discuri de sticlă albă, transparentă. _____ *Am dat și peste niște bucăți rotunde de metal galben strălucitor.* _____

(*Gulliver în Țara piticilor* după Jonathan Swift)

(*colier, ceas de buzunar, monede, oglindă, ochelari, inel*)

2. Transcrie enunțurile, adăugând fiecărui substantiv subliniat un adjectiv potrivit.

- Fluturele are <u>aripi</u>.
- <u>Casa</u> piticilor este pe deal.
- Eu am o <u>propunere</u>.
- Mi-am amintit de <u>bunica</u>.

3. Transcrie enunțurile, eliminând adjectivele.

- Toamna aurie s-a instalat peste toată natura veselă.
- Am întâlnit-o pe fata înaltă de la dansuri populare.
- Zglobiile raze ale soarelui străbat norii cenușii.

4. Încercuieşte doar cuvintele care pot fi trăsături potrivite pentru personaje pozitive.

frumoasă politicoasă înspăimântător generoasă
arogant blândă fermecător
curajoasă egoist fioros leneşă

EDITURA ARS LIBRI

6. Pronumele

1. Subliniază pronumele personale din propozițiile de mai jos, apoi înlocuiește-le cu substantive comune sau proprii.

• Ele se așază pe ramură. ➔

• — Ce cauți tu prin dulap? ➔

• Ei l-au văzut pe el. ➔

• Ea ornează un tort. ➔

• Ideea ei este originală. ➔

2. Completează folosind pronume, conform indicaţiilor dintre paranteze.

✱ _____ recită poeziile lui Mihai Eminescu. (genul masculin, numărul plural)
✱ _____ vizitează Parcul Național Retezat. (genul feminin, numărul plural)
✱ _____ se plimbă cu rolele. (genul masculin, numărul singular)
✱ _____ a cumpărat multe fructe. (genul feminin, numărul singular)

3. Încercuiește pronumele personale, apoi precizează-le felul, numărul și genul.

clasă ea porumbei dânsa dumnealor viitor ei dânsele dumneavoastră
sărbătoare desenează gingaş voi dumneata noi vizionat

4. Alcătuiește enunțuri în care să introduci:

✱ un pronume personal, numărul singular, genul feminin;

✱ un pronume personal de politețe, numărul plural, genul masculin;

✱ un pronume personal, numărul plural, genul feminin și un pronume personal, numărul plural, genul masculin.

EDITURA ARS LIBRI

Balada unui greier mic

de George Topîrceanu

7. Poezia

1. Citește textul în versuri pe roluri, cu intonația și cu tonul potrivit.

2. Completează propozițiile.

- Titlul _____ .
- Autorul _____ .
- Textul în versuri are _____ strofe și _____ versuri.
- Vietățile care apar în text sunt: _____ .

3. Alcătuiește enunțuri în care să introduci cuvintele: **zgribulit** și **văgăună**.

4. Ce anotimp este prezentat în textul în versuri?

5. Versurile *A venit așa deodată,*/*Toamna cea întunecată* sugerează:

a) s-a întunecat cerul; **b)** toamna aduce frig și nori întunecoși;

c) se întunecă devreme; **d)** vin numai zile senine.

6. Grupează pe două coloane trăsăturile care se potrivesc greierului și furnicii.

leneș, harnică, gospodină, grijulie, nepăsător, zgârcită, trist, necăjit, înțeleaptă, chibzuită, cumpătată, negru, mic, lăudăroasă

EDITURA ARS LIBRI

7. Învățătura textului în versuri este:

a) Toate lucrurile se fac la timpul lor. **b)** Este bine să nu fim organizați.

c) Trebuie bine să fim chibzuiți și harnici.

Lucrați în echipă!

Formulați câte două enunțuri prin care:

- să adresați întrebări furnicii;
- să dați sfaturi greierului.

9. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Consideri că nechibzuința greierului îl afectează numai pe el? Motivează-ți răspunsul!

10. Scrie cuvintele din text prin care poetul sugerează:

a) trăsăturile toamnei; **b)** agitația ciulinilor; **c)** teama greierașului.

a)

b)

c)

Jurnalul dublu

Strofa mea preferată din textul în versuri este:	Am ales această strofă pentru că:
	Această strofă m-a făcut să mă gândesc la:

EDITURA ARS LIBRI

8. Verbul

1. Încercuiește verbele.

scrisul a scrie aude fluieră frunză mic înfrunzește calcă
străveziu doi curățăm va povesti se înălța a crezut culesul visase

2. Alcătuiește trei enunțuri, apoi subliniază verbele.

3. Precizează la ce număr sunt verbele din fragmentul de mai jos.

Împăratul se bucură, soarele surâse și el în înfocata lui împărăție, chiar stătu pe loc, iar trei zile nu a existat noapte, ci a fost numai senin și veselie, vinul curgea din butii sparte și chiotele despicau bolta cerului.

(*Făt-Frumos din Lacrimă,* Mihai Eminescu)

4. Completează propozițiile cu forma potrivită a verbelor dintre paranteze.

- Ioana _____ handbal. (a juca)
- Tu și eu _____ casa lui Mihai Eminescu. (a vizita)
- El _____ înotul de doi ani. (a practica)
- Ele _____ scoici. (a culege)
- Florile din ghiveci _____ de dimineață. (a înflori)

5. Găsește verbe cu sens asemănător celor date și alcătuiește enunțuri cu acestea.

trec - _____ mă uit - _____ se trezesc - _____

6. Găsește verbe cu sens opus celor date.

a stinge - _____ a dispărea - _____
a vinde - _____ a râde - _____
a primi - _____ a veni - _____

EDITURA ARS LIBRI

9. Scrierea imaginativă – textul creativ
Textul de informare şi funcţional

1. Imaginează-ţi că o picătură de ploaie îţi povesteşte lucruri interesante. Compune un text creativ, în 10-12 rânduri. Alege-i un titlu potrivit.

2. Realizează o invitație adresată elevilor unei școli din altă localitate la *Festivalul Toamnei*, organizat în localitatea ta.

EDITURA ARS LIBRI

10. Evaluare inițială

A venit toamna, frunzele pădurii au îngălbenit şi s-au uscat, iar vântul le smulgea şi le împrăştia.

Răţuşca cea urâtă, alungată de toţi, a ajuns singură într-o pădure mare. Biata răţuşcă n-o ducea deloc bine.

Într-o seară au venit nouă păsări mari şi minunate. Ele aveau penele albe ca zăpada şi gâturi lungi şi mlădioase. Acestea se numeau lebede. Au stat puţin, apoi şi-au luat zborul spre ţările calde.

Răţuşca cea urâtă a fost cuprinsă de o neliniște ciudată şi şi-a luat şi ea zborul după păsările frumoase şi fericite.

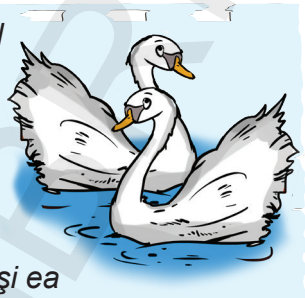

(Răţuşca cea urâtă - fragment după Hans Christian Andersen)

1. Cum sunt descrise lebedele în fragmentul de mai sus? Alege variantele corecte.

A. mari B. urâte C. minunate D. frumoase

2. Transcrie doar enunţurile adevărate.

- Întâmplarea se petrece într-o seară de toamnă.
- Răţuştele şi-au luat zborul spre ţările calde.
- Răţuşca cea urâtă era nepăsătoare.
- Lebedele erau frumoase şi fericite.
- Frunzele copacilor erau veştede.

3. Selectează, din fragment, câte două: substantive, adjective, verbe şi pronume.

4. Scrie un cuvânt cu sens asemănător şi un cuvânt cu sens opus pentru cuvintele subliniate în fragmentul din *Răţuşca cea urâtă* după Hans Christian Andersen.

5. Realizează un text creativ, care are în cuprins fragmentul de mai jos. Alege-i un titlu potrivit.

– Ai fost sincer şi ţi-ai recunoscut greşeala. Acesta este un lucru bun, zise învăţătoarea. Apoi se adresă clasei:

– Să-i apreciem sinceritatea! Sperăm ca acest fapt să nu se mai întâmple în viitor.

	S	B	FB
1.	o variantă	două variante	toate variantele
2.	un enunţ	două enunţuri	toate enunţurile
3.	două - patru părţi de vorbire	cinci - şase părţi de vorbire	şapte - opt părţi de vorbire
4.	două - trei cuvinte	patru - cinci cuvinte	şase cuvinte
5.	Îndeplineşte următorii descriptori cu trei - patru omisiuni: - respectă părţile unui text creativ; - încadrează fragmentul dat în text; - alege un titlu potrivit; - se exprimă corect şi respectă normele ortografice şi de punctuaţie.	Îndeplineşte următorii descriptori cu una - două omisiuni: - respectă părţile unui text creativ; - încadrează fragmentul dat în text; - alege un titlu potrivit; - se exprimă corect şi respectă normele ortografice şi de punctuaţie.	Îndeplineşte următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - respectă părţile unui text creativ; - încadrează fragmentul dat în text; - alege un titlu potrivit; - se exprimă corect şi respectă normele ortografice şi de punctuaţie.

EDITURA ARS LIBRI

Unitatea 2 – Din tainele cărții

• *Castana din poveste* după Octav Pancu-Iași • Cartea. Rolul ilustrațiilor • Scrierea corectă a cuvintelor cel/ce-l • Inițierea și menținerea unui schimb verbal. Reformularea unui mesaj în funcție de particularitățile interlocutorului • Cuvântul. Despărțirea în silabe

1. Castana din poveste

după Octav Pancu-Iași

1. Completează enunțurile.

• Titlul textului este _____

• Autorul textului este _____

• Personajele sunt: _____

• Timpul desfășurării acțiunii _____

• Învățătura este _____

2. Alege varianta corectă.

● Ghemotocul de hârtie a fost aruncat:

a) de la fereastră; **b)** de la balcon; **c)** din pod.

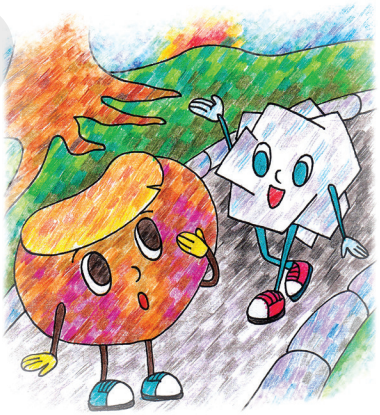

● La început ghemotocul a fost:

a) o carte; **b)** o pagină; **c)** o filă.

● Castana îi cere ghemotocului:

a) o pușcă; **b)** un sfat; **c)** un toc.

● Ultima vizită pe care o fac prietenii este:

a) la casa cizmarului; **b)** la casa vânătorului; **c)** la casa povestitorului.

● Ghemotocul de hârtie este recunoscut:

a) de băiatul cel mare al povestitorului; **b)** de băiatul cel mic al povestitorului;

c) de vecina povestitorului.

● Castana ajunge:

a) înapoi în castan; **b)** jucăria băiatului; **c)** pui de castan.

3. Numerotează întâmplările în ordinea desfășurării lor în povestire.

☐ Ghemotocul se întâlnește cu o castană căzută din pom.

☐ Castana este dornică de activități și se sfătuiește cu ghemotocul.

☐ Castana devine jucăria băiatului, luându-i locul ghemotocului.

☐ Povestitorul este supărat pe fiul său care rupsese o filă a unei cărți, făcând-o un ghemotoc pentru a se juca.

☐ În cele din urmă se întorc la băiatul povestitorului, castana crezând că este toc de scris.

☐ Pentru că știa să facă *pac!*, așa cum face o pușcă, cei doi merg la casa unui vânător.

☐ Crezând că a făcut *boc!*, ghemotocul o sfătuiește pe castană să meargă la casa fierarului.

☐ Băiatul cel mic aruncă ghemotocul pe fereastră.

EDITURA ARS LIBRI

4. Ai aflat, din text, trăsăturile castanei așa cum reies ele din comportamentul acesteia. Enumeră-le!

5. Alcătuiește un enunț în care cuvântul *toc* să aibă alt sens decât cele din text.

Jurnal cu triplă intrare Formulează câte o întrebare legată de trecutul, prezentul și viitorul ghemotocului de hârtie.

Ghemotocul de hârtie	Întrebări		
	Trecut	Prezent	Viitor

Exercițiu de imaginație

Ce crezi că ar putea conține cartea din care băiatul a rupt fila?

8. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Numește patru-cinci motive pentru care crezi că băiatul a rupt fila din carte.

Eseul de cinci minute

Scrie, în timp de cinci minute, un scurt text în care să prezinți ce s-a întâmplat cu micuța castană după ce a ajuns la băiatul povestitorului.

EDITURA ARS LIBRI

2. Cartea. Rolul ilustraţiilor

1. Realizează corespondenţa între imagine şi numele personajelor.

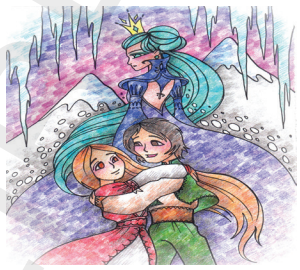

Alice, Iepurele Alb, omida

Crăiasa-Zăpezii, Kay, Gerda

Goe, mam'mare, mamița, tanti Mița

• Scrie titlurile lecturilor ilustrate mai sus.

2. Observă cărţile din imaginile de mai jos.

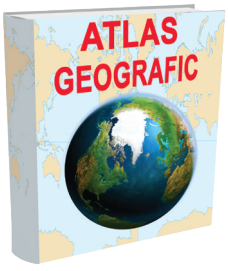

✸ Pe care dintre cele trei cărţi ai alege-o pentru timpul liber din weekend? De ce?

✸ Ce fel de informaţii crezi că vei găsi în fiecare dintre cărţi?

✸ Care elemente componente ale cărţilor oferă informaţii fără a citi conţinutul?

3. Enumeră elementele componente ale unei cărţi.

EDITURA ARS LIBRI

3. Scrierea corectă a cuvintelor *cel/ce-l*

1. **a)** Încercuieşte forma corectă a cuvintelor ***cel/ce-l***.

Făt-Frumos a dovedit că este ***ce-l/cel*** mai viteaz.
Cel/Ce-l caracterizează ***cel/ce-l*** mai mult este calmul său.
Eu ştiu ***cel/ce-l*** încântă pe tata ***cel/ce-l*** mai mult.
Ioan este ***cel/ce-l*** mai talentat la vioară.

b) Formulează alte enunţuri, folosind cuvintele selectate la punctul a).

2. Transformă, după model.

Este important să înțelegem textul ce îl citim.
Este important să înțelegem textul ce-l citim.

Ştiu ce îl bucură pe prietenul Cezar.
Ce îl aşteaptă pe cel care spune minciuni?
Ce îl surprinde pe Luca cel mai mult este surpriza de ziua lui.
Colegul mi-a spus de ce îl apreciază pe Tomi, prietenul său.
De ce îl felicită colegii de clasă pe Nicolae?

3. Completează enunțurile, folosind cuvintele ***cel*** sau ***ce-l***.

- I-a mărturisit fratelui _____ impresionase _____ mai mult.
- Fratele _____ mic era _____ mai cuminte.
- Ştefan _____ Mare a luptat cu turcii.
- Au respectat planul _____ stabiliseră.

4. Alcătuieşte două enunţuri în care să introduci de fiecare dată ambele cuvinte: ***cel*** şi ***ce-l***.

EDITURA ARS LIBRI

4. Iniţierea şi menţinerea unui schimb verbal
Reformularea unui mesaj în funcţie de particularităţile interlocutorului

1. Completează spaţiile.

- Convorbirea dintre două sau mai multe persoane se numește _____.
- Cel care transmite mesajul într-un dialog este _____.
- Cine primește mesajul într-un dialog este _____.
- Rolul de ascultător și cel de vorbitor _____ pe rând.
- Orice comunicare se face în funcție de _____ ascultătorului.

2. Identifică, apoi transcrie din text:

– Ziua bună, tată, zise Harap-Alb!
– Bună să îţi fie inima, fiule! Ce vânt te aduce?
– Mă gândeam, dacă nu e cu supărare, să te rog să-mi dai voie să-mi încerc şi eu norocul unde au fost şi fraţii mei.
– Crezi că vei reuşi acolo unde alţii, mai vrednici ca tine, au greşit?
– Încercarea moarte n-are. Numai, te rog, să-mi dai calul, armele şi hainele cu care ai fost dumneata mire.
(*Povestea lui Harap-Alb* după Ion Creangă)

a) o formulă de salut folosită de către Harap-Alb;

b) un grup de cuvinte prin care se cere o permisiune;

c) un grup de cuvinte prin care se exprimă o rugăminte.

3. Dacă în locul tatălui (împăratului) se afla un copil, cum s-ar fi adresat Harap-Alb acestuia? Reformulează mesajul.

4. Scrie o informaţie pe care ai oferi-o în situaţiile:

a) te întâlneşti cu doamna învăţătoare;

b) te întâlneşti cu un vecin de vârsta ta.

EDITURA ARS LIBRI

5. Cuvântul. Despărţirea cuvintelor în silabe

1. Desparte în silabe cuvintele subliniate.

Învăţătorul, palid, se sui la catedră şi, cu o voce înfuriată, întrebă:
– Cine a fost?
Nimeni n-a răspuns.
Învăţătorul mai strigă o dată, ridicând şi mai mult glasul:
– Cine e?
Atunci Garrone, înduioşat de situaţia bietului Crossi, se ridică brusc şi spuse cu un glas hotărât:
– Eu.

(*O faptă generoasă* după Edmondo De Amicis)

Cuvântul	Cuvântul despărțit în silabe	Numărul de	
		sunete	litere

2. **a)** Completează cuvintele de mai jos, scriind litera corespunzătoare (*m, n, î, â*) sau grupurile de sunete: *oa, ea, ie, ua, uă, ia*.

co _____ punere cobor _____ d _____ l zb _____ ră
co _____ cert rom _____ n ro _____ perdea _____
î _____ părţire pl _____ ie m_____ rcuri nu _____

b) Formulează enunţuri cu trei dintre cuvintele de mai sus, apoi desparte aceste cuvinte în silabe.

3. Scrie câte patru cuvinte alcătuite din patru, respectiv din cinci silabe care să conţină grupurile de litere: *ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi*.

EDITURA ARS LIBRI

• Sensul cuvintelor. Cuvinte cu sens asemănător • Cuvinte cu sens opus
• *Puiul* după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești - Textul literar narativ

1. Sensul cuvintelor. Cuvinte cu sens asemănător

1. Completează spaţiile cu alte cuvinte care au sens asemănător. Folosește DEX-ul sau un dicționar de sinonime.

♣ prieten sau _____ sau _____
♣ frumos sau _____ sau _____
♣ încântat sau _____ sau _____ sau _____
♣ blând sau _____ sau _____ sau _____

2. Bifează casetele corespunzătoare şirurilor de cuvinte care au sens asemănător.

☐ dragoste, iubire, afecţiune
☐ faimos, celebru, vestit, anonim
☐ educat, citit, cult, învăţat, cultivat
☐ a grăi, a vorbi, a zice, a spune, a glăsui
☐ echitabil, drept, cinstit, corect
☐ harnic, sârguincios, vrednic, silitor, comod
☐ succes, izbândă, reuşită, victorie
☐ darnic, generos, mărinimos, caritabil

3. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

important _____ a poposi _____ îngăduitor _____
politeţe _____ mândru _____ a lipsi _____

4. Înlocuieşte cuvintele subliniate cu altele cu sens asemănător, fără ca înţelesul textului să se schimbe. Transcrie textul.

Scufiţa-Roşie ridică privirea şi când văzu cum jucau razele soarelui printre crengile copacilor, când privi mai cu luare aminte la florile frumoase care creşteau pretutindeni, îşi spuse în sinea ei:
– Mare bucurie i-aş face bunicii dacă i-aş oferi un buchet de flori parfumate.
(*Scufiţa-Roşie* după Fraţii Grimm)

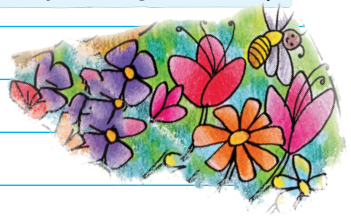

5. Înlocuieşte cuvântul ***plăcut*** din enunţurile de mai jos cu unul dintre cuvintele: *simpatic, atrăgător, bun*.

• Mihai este cel mai plăcut coleg.

• Am vizitat Munţii Piatra Craiului, un loc plăcut din ţara noastră.

• Crema de vanilie are gust plăcut.

EDITURA ARSLIBRI

2. Cuvinte cu sens opus

1. Bifează căsuţele din dreptul cuvintelor cu sens opus celor date.

MÂNIOS	PLĂPÂND	SERIOS	CORECT
calm ☐	delicat ☐	glumeţ ☐	eronat ☐
supărat ☐	solid ☐	hazliu ☐	just ☐
liniştit ☐	robust ☐	nostim ☐	greşit ☐
domolit ☐	viguros ☐	sobru ☐	fals ☐

2. Subliniază perechile de cuvinte cu sens opus din proverbele următoare.

- ♣ Cine nu munceşte la tinereţe va plânge la bătrâneţe.
- ♣ Paza bună trece primejdia rea.
- ♣ Cine se dă cu capul de pragul de sus îl vede şi pe cel de jos.
- ♣ Rădăcina învăţăturii este amară, dar rodul ei este dulce.
- ♣ Mai încet cu gura şi mai iute dă din mâini.

3. Găseşte cuvinte cu sens opus celor subliniate şi alcătuieşte enunţuri cu acestea.

Pe muşchiul gros, cald ca o blană a pământului, căprioara stă jos lângă iedul ei. Acesta şi-a întors capul cu botul mic, catifelat şi umed pe spatele mamei lui. Cu ochii închişi se lasă dezmierdat.
(*Căprioara* după Emil Gârleanu)

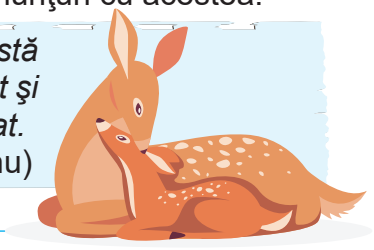

4. Formează cuvinte cu sens opus, adăugând înaintea cuvintelor date una dintre silabele: *dez-; des-; a-; in-; ne-*.

iertător → _____ umfla → _____
normal → _____ toleranţă → _____
acceptabil → _____ a face → _____
vinovat → _____ acord → _____

5. Completează organizatorul de mai jos, după modelul dat.

cuvinte	cuvinte cu sens opus	cuvinte cu sens asemănător
viteaz	laş, temător	curajos, temerar
bucurie		
dăunător		
civilizat		
frică		

EDITURA ARS LIBRI

Puiul

după Ioan Alexandru Brătescu-Voinești

3. Textul literar narativ

1. Bifează cu X răspunsurile corecte.

- Textul este: ☐ nonliterar; ☐ literar; ☐ în versuri.
- Textul literar este: ☐ o povestire (narațiune); ☐ o piesă de teatru.
- Textul literar narativ conține: ☐ personaje; ☐ informații științifice; ☐ șir de întâmplări redate în ordinea în care s-au desfășurat.
- Întâmplările textului sunt: ☐ reale; ☐ imaginare.

2. Precizează:

- Locul unde se petrece acțiunea _____
- Timpul în care se petrece întâmplarea _____
- Personajele textului _____

3. Completează enunțurile de mai jos cu detalii din text.

- Prepelița și-a construit un cuib din _____.
- Prepelița a ouat în total _____ ouă pe care a început _____.
- După _____, au ieșit șapte pui drăguți ca niște _____.
- Mama le aducea de mâncare câte o _____ ori _____.
- La vremea seceratului, prin _____ puiul cel mare a fost prins de _____.
- După ce a scăpat, prepelița l-a mângâiat și i-a spus să _____.
- Mama îi învață pe puișori să zboare pentru _____.
- Pentru a-i scăpa de vânător, prepelița le-a poruncit puilor să _____.
- Numai puiul cel mare sfidează sfatul mamei și în loc să stea nemișcat ca frații lui, _____.
- Când l-a găsit, avea _____.
- De atunci au început zile _____.
- Vara a trecut și se instala cu repeziciune toamna cu _____.
- Prepelița ar fi dorit să se rupă în două: _____.
- Decizia prepeliței a fost să _____.

4. Scrie enunțuri cu câte două sensuri diferite ale cuvintelor *lumină* și *fire*.

_____

_____

_____

_____

EDITURA ARS LIBRI

Rețeaua personajelor

Găsește însușiri potrivite fiecărui personaj, așa cum reies din text.

- prepelița _____
- puișorii _____
- puiul cel mare _____
- flăcăul _____
- vânătorul _____

6. Stabilește firul întâmplărilor, numerotând ideile principale de mai jos în ordinea desfășurării lor în text.

- [ ] Mama pregătește puii pentru o călătorie.
- [ ] După clocire, din ouă au ieșit șapte pui.
- [ ] Prepelița clocește șapte ouă în cuibul din lanul de grâu.
- [ ] Puiul cel mare este prins de către un flăcău.
- [ ] Puiul rănit rămâne lângă lăstar.
- [ ] Un vânător pune în pericol viața familiei prepeliței.
- [ ] Puiul cel mare este rănit la o aripă.
- [ ] Datorită instalării frigului, prepelița hotărăște să își salveze puii sănătoși.

7. Cu ajutorul planului de idei obținut la exercițiul 6, continuă delimitarea în fragmente a textului *Puiul* după Ioan Alexandru Brătescu- Voinești.

Rețeaua de discuții

● Ai aflat, din text, că prepelița este personajul care ia decizia finală privitoare la familia sa. Scrie trei sfaturi pe care i le-ai da într-o astfel de situație.

● Enumeră motivele pentru care crezi că puiul cel mare a ignorat sfatul mamei.

● Numește două motive pentru care în sufletul prepeliței se dă o luptă sfâșietoare.

● Sunt cititori ai textului *Puiul* care cred că prepelița nu a luat o hotărâre corectă. Găsește, în text, o dovadă care să arate că acest lucru nu este adevărat.

● Cum ar fi trebuit să procedeze puiul cel mare când mama le-a spus să rămână nemișcați?

EDITURA ARS LIBRI

● Ce crezi despre replicile puiului *Nu mă lăsați! Nu mă lăsați!*? Argumentează, completând spațiile libere.

• Eu cred că _____ • Este bine să _____

• Părerea mea este că _____ • Nu este bine să _____

● Ce te-a impresionat cel mai mult din lectură? De ce?

_____

_____

9. Formulează, într-un singur enunț, mesajul textului.

_____

_____

10. Dacă ai fi fost în locul flăcăului, i-ai fi dat drumul puișorului?

• Da, pentru că _____

• Nu, pentru că _____

11. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele *pui* și *bob* să aibă alte sensuri decât cele din text.

_____

_____

_____

12. Bifează explicații potrivite.

✸... *dar acum să nu ieși niciodată din vorba mea* înseamnă că:

☐ este bine să asculți întotdeauna sfatul mamei;

☐ este bine doar uneori să asculți sfatul mamei;

☐ niciodată sfatul mamei nu este important.

✸ *îi bătea inima ca ceasornicul meu din buzunar* sugerează:

☐ forma inimii seamănă cu a unui ceas;

☐ teama puternică în fața unui pericol;

☐ inima bate asemănător unui ceas.

13. Folosește în enunțuri grupurile de cuvinte care conțin cuvântul *bate*.

• a bate palma - a încheia o înțelegere; • a se bate cap în cap - a se contrazice;

• a bate toba - a dezvălui un secret; • a bate câmpii - a vorbi fără rost.

_____

_____

_____

_____

EDITURA ARS LIBRI

• Delimitarea textului în fragmente • Momentele textului literar narativ
• Intonarea propozițiilor. Semnele de punctuație
• Felul propozițiilor după scopul comunicării

1. Delimitarea textului în fragmente

1. Citeşte textul de mai jos.

De ce are corbul penele negre
după Florence Holbrook

Demult, foarte demult, corbul avea penele albe ca zăpada. Era frumos, dar nu era iubit de celelalte păsări pentru că îi plăcea să fure. Când vedeau că se apropie corbul, păsările îşi ascundeau în grabă lucrurile pe care le aveau, însă corbul le găsea de fiecare dată şi le ducea în cuibul lui din vârful unui brad înalt.

Într-o dimineaţă, corbul a auzit o pasăre cântând bucuroasă în pădure. Penele galbene ale păsării străluceau precum razele soarelui prin desişul frunzelor.

– O să prind eu pasărea aia! îşi zise corbul, şi aşa făcu.

– Ajutor, ajutor, strigă pasărea şi începu să plângă.

Celelalte păsări erau plecate departe, aşa că nimeni nu o auzea.

– Corbul mă va răni, strigă ea din nou. Ajutor!

Numai un vierme micuţ, ascuns în căsuţa lui îngustă, din creanga copacului, îi auzi strigătul de ajutor.

– Eu nu sunt puternic şi nu pot zbura, îşi zise viermele, dar pasărea galbenă a fost bună cu mine şi nu m-a mâncat, aşa că voi face şi eu tot ce pot să o ajut!

Când a apus soarele, corbul a adormit. Atunci viermele a ieşit din ascunzătoarea lui, s-a târât uşor în sus pe scoarţa copacului şi i-a legat picioarele cu fire de iarbă.

– Zboară acum, şopti viermele către pasăre. Să vii să mă vizitezi din când în când. Eu rămân să îl învăţ pe corb să nu mai fie rău cu celelalte păsări.

Micuţa pasăre galbenă îşi luă zborul fericită. Viermele adună rămurele şi muşchi, bucăţi de scoarţă şi iarbă, le aşeză pe toate în jurul bradului în care îşi avea cuibul corbul şi le dădu foc. Flăcările cuprinseră în curând trunchiul copacului şi ajunseră până sus, la corb.

– Foc! Foc! strigă corbul speriat. Veniţi să mă ajutaţi! Cuibul meu arde!

Dar pe păsări nu le interesa.

– Este un hoţ, vorbeau ele, lăsaţi-l să ardă! Ar fi o pedeapsă binemeritată!

Încet-încet, focul cuprinse şi legăturile de iarbă care îi prindeau picioarele şi corbul reuşi să îşi ia zborul. Într-adevăr, scăpă de foc, însă de acum înainte nu mai avea de ce să umble ţanţoş şi mândru. Penele sale, odinioară albe şi strălucitoare, erau acum îmbâcsite de fum şi negre, la fel ca sufletul său.

2. Delimitează textul în fragmente, folosind un simbol preferat. Numerotează-le!

3. Precizează în care dintre fragmente este auzit strigătul de ajutor al păsării galbene.

EDITURA ART

2. Momentele textului literar narativ

1. Recitește textul *De ce are corbul penele negre* după Florence Holbrook.
2. Prezintă momentele acestui text.

Introducerea:

Cauza:

Desfășurarea acțiunii:

Momentul de maximă tensiune:

Încheierea:

3. Care dintre momentele textului consideri că este cel mai interesant? Argumentează!

EDITURA ARS LIBRI

3. Intonarea propoziţiilor. Semnele de punctuaţie

1. Scrie semnele de punctuaţie potrivite, apoi citeşte fragmentul cu intonaţia corespunzătoare.

☐ Dragă Costică ☐ să nu mă laşi ☐ Vin la tine pentru că n-ai să mă refuzi ☐ Ştiu că pot conta pe amiciţia ta şi nu-mi permit a mă-ndoi un moment ☐
☐ Omule ☐ lasă fleacurile ☐
☐ Să-i dai nota 7 ☐
☐ Cui ☐ frate ☐
☐ Lui Mitică Dăscălescu ☐
☐ Mitică Dăscălescu ☐ Nu ţin minte să am vreun şcolar cu aşa nume ☐
☐ Nu se poate ☐
☐ Să vedem ☐
☐ Nu ☐ nu am niciunul Mitică Dăscălescu ☐ în cursul inferior ☐ Ai făcut confuzie ☐ Trebuie să fie la cursul superior ☐

(*Lanţul slăbiciunilor* după I. L. Caragiale)

2. **a)** Ordonează cuvintele în propoziţii.

• cu, era, poieniţă, multe, o, flori, roşii.

• se, soarele, arată, printre, plumburii, norii.

b) Transcrie propoziţiile obţinute la punctul **a)**, folosind, pe rând, semnul întrebării (?) şi semnul exclamării (!). Citeşte-le cu intonaţia potrivită!

3. Alcătuieşte un text din cinci enunţuri, în care să foloseşti semnele de punctuaţie: *două puncte, virgula, semnul exclamării, semnul întrebării*.

EDITURA ARS LIBRI

4. Felul propoziţiilor după scopul comunicării

1. Citeşte fragmentul cu intonaţia corespunzătoare.

Negoro înaintă spre puntea-pupa, acolo unde stătea nemişcat Dick Sand şi se opri la trei paşi de elevul-marinar.

– Ai de spus ceva? întreabă Dick Sand.

– Am de vorbă cu căpitanul Howik, răspunse cu răceală Negoro.

– Ştii prea bine că amândoi au pierit! strigă tânărul marinar.

– Atunci, cine comandă? întreabă Negoro, plin de obrăznicie.

– Eu, răspunde fără şovăială Dick Sand.

– Dumneata, să fii căpitan la cincisprezece ani?

– Da, un căpitan la cincisprezece ani! exclamă tânărul, înaintând spre bucătarul şef, care se dădu înapoi.

– Să nu se uite, spuse atunci doamna Weldon, că nu există decât un căpitan la bord... Căpitanul Dick Sand se va face ascultat.

(*Căpitan la cincisprezece ani* după Jules Verne)

a) Identifică, apoi subliniază cu verde propoziţiile interogative şi cu roşu propoziţiile enunţiative exclamative.

b) Precizează ce exprimă fiecare dintre propoziţiile subliniate.

c) Transformă două propoziţii enunţiative din fragmentul de mai sus în propoziţii interogative.

2. Alcătuieşte câte o propoziţie enunţiativă, enunţiativă exclamativă şi interogativă, în care să introduci cuvântul ***căpitan***.

EDITURA ARS LIBRI

1. Spaţiul, timpul şi personajele în textul literar narativ

1. Ajutându-te de momentele textului narativ *De ce are corbul penele negre* după Florence Holbrook, prezentat la pagina 29, precizează:

a) *Spaţiul* (locul) desfăşurării întâmplărilor prezentate.

b) Cuvinte şi expresii care arată ***timpul*** în ordinea desfăşurării întâmplărilor.

2. Timpul desfăşurării acţiunii din introducere rămâne acelaşi pe tot parcursul întâmplărilor sau se schimbă? Motivează!

3. Enumeră personajele în ordinea apariției lor în text. Precizează dacă toate personajele apar la începutul povestirii.

4. Alcătuieşte un text, din 4-6 rânduri, pe baza imaginilor, precizând locul, timpul, personajele şi acţiunile sugerate de acestea.

EDITURA ARS LIBRI

2. Planul simplu de idei al textului literar narativ

1. Transcrie primul enunţ al fragmentului din textul *De ce are corbul penele negre* după Florence Holbrook, care corespunde următoarei idei principale: *Demult, corbul avea penele albe şi era nesuferit de către celelalte păsări, deoarece fura.*

2. Urmăreşte delimitarea textului în fragmente pe care ai realizat-o la exerciţiul 2 de la pagina 29 şi alcătuieşte planul simplu de idei al textului.

3. Scrie planul simplu de idei al unui text din manualul de *Limba şi literatura română* sau din *Caietul de lucru*.

EDITURA ARS LIBRI

3. Povestirea orală şi scrisă a unui fragment

1. Povesteşte oral, apoi în scris, fragmentul corespunzător imaginii alăturate din textul *De ce are corbul penele negre* după Florence Holbrook.

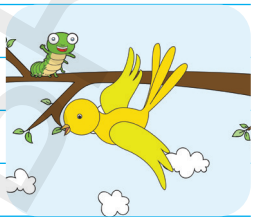

2. Povesteşte oral, apoi în scris, fragmentul preferat din textul *De ce are corbul penele negre* după Florence Holbrook.

3. Realizează povestirea scrisă a următorului fragment.

Şi-i puse pe cap o coroană de crini albi, ale căror foi erau din jumătăţi de perle, şi-i atârnă de coadă opt stridii mari, ca să se ştie din ce viţă mare se trage.

– Mă doare! zise Mica-Sirenă.

– Ca să fii gătită frumos trebuie să suferi puţin, răspunse bunica.

(*Mica-Sirenă* după Hans Christian Andersen)

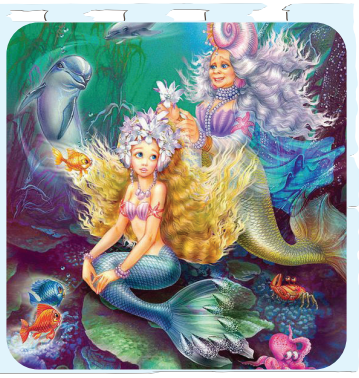

EDITURA ARS LIBRI

4. Scrierea corectă a cuvintelor *cea/ce-a*

1. Completează spaţiile.

✱ Se scrie ***cea*** când poate fi înlocuit cu _____ sau când arată că o calitate este într-un grad _____.

✱ Se scrie _____ când sunt două cuvinte diferite care se rostesc într-o singură silabă (***ce*** și ***a***).

2. Explică scrierea cuvintelor evidenţiate în enunţurile de mai jos.

▶ Rochia preferată este ***cea*** de catifea vişinie.

▶ Colega ***cea*** nouă are părul blond.

▶ Vizitezi ***cea*** mai mare grădină zoologică.

▶ ***Ce-a*** informat meteorologul despre vreme este adevărat.

3. Completează propoziţiile, folosind cuvintele ***cea*** şi ***ce-a***.

✱ Eu ştiu _____ atras-o pe Ioana cel mai mult.
✱ Sora mea a dovedit că este _____ mai curajoasă.
✱ Eliza este _____ mai bună din clasă la matematică.
✱ Cine este _____ care a primit un papagal?
✱ Ai _____ mai frumoasă coroniţă din flori naturale.
✱ _____ care va interpreta _____ propus Miruna este _____ mai talentată dintre noi.

4. Alcătuieşte trei enunţuri în care să introduci ambele cuvinte: ***cea*** şi ***ce-a***.

5. Taie cu o linie forma incorectă a cuvintelor.

- ***Cea/Ce-a*** mai bună prietenă este Mara.
- Mi-a plăcut ***cea/ce-a*** prezentat la circ.
- Am avut ***cea/ce-a*** mai bună idee pentru soluţia problemei.
- ***Cea/Ce-a*** făcut Andrei este de lăudat.

EDITURA ARS LIBRI

1. Micul Prinț

după Antoine de Saint-Exupéry

1. Completează propozițiile.

• Titlul _____
• Autorul _____
• Personajele _____
• Locul unde se desfășoară acțiunea _____

2. Răspunde la întrebări și argumentează.

a) Cele două personaje de la începutul povestirii se cunoșteau?

_____

_____

_____

b) De ce vulpea nu se putea juca împreună cu Micul Prinț?

_____

_____

_____

c) Ce căuta Micul Prinț?

_____

_____

_____

d) Care este cauza care determină desfășurarea acțiunii?

- ☐ Vulpea îl convinge pe Micul Prinț s-o îmblânzească.
- ☐ Vulpea se plictisea.
- ☐ Micul Prinț nu are timp.

e) De ce o afectează pe vulpe sosirea Micului Prinț la ore diferite? Cum explică ea acest lucru?

_____

_____

_____

f) Pe cine dorește Micul Prinț să revadă?

_____

_____

_____

g) Care este momentul de maximă tensiune în desfășurarea acțiunii?

- ☐ Vulpea îi încredințează Micului Prinț un secret.
- ☐ Trandafirii s-au rușinat.
- ☐ Culoarea grâului îi va aminti vulpii de Micul Prinț.

EDITURA ARS LIBRI

S7

Cubul Formați șase grupe de elevi. Colorați fețele unui cub în culorile cuburilor de mai jos. Aruncați cubul pentru a afla care dintre sarcini revine fiecărei grupe, fără să se repete. Stabiliți câte un reprezentant pentru fiecare grupă, care să prezinte răspunsurile voastre.

Descrie-l, în două-trei rânduri, pe Micul Prinț.

Compară vulpea cu trandafirii (asemănări și deosebiri).

Analizează dorința vulpii de a fi îmblânzită de către Micul Prinț.

Asociază! Ce crezi că s-ar fi întâmplat dacă vulpea nu ar fi fost îmblânzită?

Explică motivele pentru care vulpea dorește să-i încredințeze un secret Micului Prinț.

Argumentează!
Dacă ai fi fost în locul Micului Prinț, ai fi fost de acord să îmblânzești vulpea?

4. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA! Care crezi că a fost câștigul vulpii în a fi îmblânzită?

5. Alege varianta corectă. *limpede nu vezi decât cu inima* înseamnă:
a) inima are ochi; **b)** doar cu inima poți vedea sentimentele; **c)** inima este limpede.

6. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru:
- prietenă _____
- a reveni _____
- unică _____
- a da uitării _____
- a zâmbi _____
- îmblânzită _____

7. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru:
- tristă _____
- a rămâne _____
- a-și aminti _____
- totdeauna _____

EDITURA ARS LIBRI

2. Verbul. Numărul verbului

1. Subliniază cu o linie verbele la numărul singular şi cu două linii verbele la numărul plural.

a) *Scufiţa-Roşie se apropie atunci de pat şi dădu perdelele la o parte. Bunicuţa stătea întinsă în pat, cu scufiţa trasă peste ochi.*

(*Scufiţa-Roşie* după Fraţii Grimm)

b) *A fost odată un împărat şi împăratul ăsta avea douăsprezece fete. Şi dormeau toate într-un iatac mare, în douăsprezece paturi alăturate, iar seara, după ce se culcau, împăratul închidea uşile cu mâna lui şi le zăvora.*

2. Precizează numărul verbelor, apoi alcătuieşte enunţuri cu acestea.

	numărul		numărul		numărul
citesc		priveşte		are	
citim		priviţi		au	

3. Scrie ce sunt ca părţi de vorbire cuvintele evidenţiate în următoarele enunţuri:

- Copilul <u>roşi</u> în faţa mamei. (_____)
- Am cules multe <u>roşii</u> din grădină. (_____)
- Pe <u>cer</u> vrăbiuţele <u>par</u> ca nişte săgeţi. (_____) (_____)
- Eu <u>cer</u> meşterului un <u>par</u>. (_____) (_____)

4. Găseşte verbe care pot înlocui următoarele grupuri de cuvinte.

a da năvală → _____
a-i părea rău → _____
a-şi aduce aminte → _____
a da de veste → _____
a băga de seamă → _____

EDITURA ARS LIBRI

3. Persoana verbului

1. Se dă textul:

Să nu te temi de Toto, nu ne va muşca niciodată, îl linişti Dorothea.

– Nu mă sperie, răspunse Sperie-Ciori, îmi poate rupe cel mult paiele. Lasă-mă pe mine să duc coşuleţul tău, eu nu obosesc. Să-ţi spun un secret, continuă el. Există un singur lucru ce m-ar speria.

– Şi ce anume? întreabă fetiţa. Fermierul care te-a întocmit?

(*Vrăjitorul din Oz* după Lyman Frank Baum)

a) Subliniază verbele.

b) Scrie persoana şi numărul pentru cinci verbe subliniate.

2. Alcătuieşte câte o propoziţie în care verbul să se afle:

* la numărul singular, persoana a II-a;

* la numărul plural, persoana a III-a;

* la numărul singular, persoana a III-a;

* la numărul plural, persoana I.

DESCOPERĂ!

eu cercetez
tu _____
el/ea _____
noi _____
voi _____
ei/ele _____

eu _____
tu descoperi
el/ea _____
noi _____
voi _____
ei/ele _____

EDITURA ARS LIBRI

4. Timpul verbului

1. Precizează timpul, numărul și persoana verbelor subliniate în fragmentul următor:

Ce s-a întâmplat? întreabă tânărul Grant.
– Indieni! a exclamat Glenarvan.
– Nu, răspunse Thalcave, aguaras.
– Aguaras?
– Da, încunviință el, lupii roșii din Pampas.
Robert a făcut fără voia lui un pas înapoi.
– Ai teamă de lupi, dragul meu?
– Nu, milord, răspunse Robert cu dârzenie în glas.
– Cu atât mai bine.
– N-au decât să vină.
– Și-i vom primi cum se cuvine.
(*Copiii căpitanului Grant* după Jules Verne)

2. Scrie verbele date după cerințele de mai jos, apoi alcătuiește propoziții cu acestea.

- *a descoperi* - persoana a II-a, numărul plural, timpul viitor;
- *a rezolva* - persoana I, numărul singular, timpul trecut;
- *a ierta* - persoana a III-a, numărul plural, timpul prezent.

3. Alcătuiește câte o propoziție în care verbul să se afle:

- la persoana a II-a, numărul singular, timpul prezent;
- la persoana I, numărul plural, timpul trecut;
- la persoana a III-a, numărul singular, timpul viitor.

4. Formulează trei enunțuri în care verbul ***a exersa*** să se afle la persoana a II-a, numărul plural, timpul prezent, timpul trecut şi timpul viitor.

EDITURA ARS LIBRI

• *Muma lui Ștefan cel Mare* de Dimitrie Bolintineanu • Semnele de punctuație: ghilimele, punctele de suspensie • Pronunțarea și scrierea corectă a unor verbe • Scrierea corectă a cuvintelor odată/o dată • Recapitulare • Evaluare

1. Muma lui Ștefan cel Mare

de Dimitrie Bolintineanu

1. Bifează variantele corecte.

✸ Textul este: ☐ nonliterar; ☐ narativ; ☐ în versuri.

✸ Poezia are: ☐ două strofe; ☐ trei strofe; ☐ o strofă.

✸ Acțiunea se desfășoară:

☐ pe o stâncă neagră, într-un vechi castel;

☐ pe o stâncă înaltă, într-un vechi castel;

☐ într-o vale, într-un castel nou.

✸ Personajele care apar în textul poeziei sunt:

☐ domnitorul Ștefan; ☐ conducătorul turcilor;

☐ tânăra domniță; ☐ mama lui Ștefan.

✸ Noaptea în poarta castelului bate:

☐ soția lui Ștefan; ☐ Ștefan; ☐ oștirea lui Ștefan.

✸ Ștefan vine de la:

☐ război; ☐ plimbare; ☐ vânătoare.

✸ Rugămintea adresată de către domnitor mamei sale este:

☐ să îi organizeze oastea înfrântă; ☐ să îi deschidă poarta;

☐ să îi cheme soția la poartă; ☐ să îi aducă de mâncare la poartă.

✸ Mama nu își primește fiul în castel, deoarece:

☐ pierduse lupta cu turcii; ☐ consideră că este un străin; ☐ nu îl aude când sosește.

✸ Dorința mamei domnitorului Ștefan este:

☐ să reorganizeze oastea și să lupte cu turcii;

☐ să vină biruitor la castel;

☐ să îl protejeze de turci;

☐ să îi bandajeze rănile.

✸ Ștefan se întoarce din nou să lupte cu turcii și revine:

☐ învins și rănit; ☐ victorios și mândru; ☐ supărat la castel.

EDITURA ARS LIBRI

2. Încercuieste însusirile care se potrivesc personajelor:

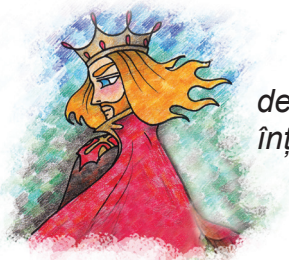

demn, iubitor de țară, fricos, neascultător, viteaz, hotărât, indiferent, înțelept, respectuos, ascultător;

convingătoare, curajoasă, rea, iubitoare, furioasă, plină de speranță, sfătuitoare, cu dragoste de țară, responsabilă, încrezută;

dulce, suavă, frumoasă, iubitoare, grijulie, temătoare, răbdătoare.

3. Transcrie versurile care surprind:

- întoarcerea lui Ștefan la miezul nopții și cererea sa;

- îndemnul mamei;

- decizia luată de către domnitorul Ștefan cel Mare.

4. Formulează enunțuri în care cuvintele *poartă, corn* și *dor* să aibă alte înțelesuri decât cele din text.

EDITURA ARS LIBRI

5. Descrie-o pe tânăra domniță în 3-6 rânduri. Folosește cuvinte și expresii din text.

6. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

- De ce crezi că mama nu dorea să-și primească fiul acasă? Își iubește fiul sau nu?

- De ce consideri că turcii voiau să cucerească teritoriul țării noastre?

- Care sunt motivele pentru care Ștefan a luat decizia de a se întoarce la luptă după ce a fost învins?

Jurnalul dublu

Versurile care-mi plac cel mai mult sunt:	Am ales aceste versuri, deoarece:

EDITURA ARS LIBRI

8. Selectează din text verbele care denumesc acțiunile lui Ștefan din ultima strofă, apoi analizează-le.

Exemplu: se întoarce - verb, numărul singular, persoana a III-a, timpul prezent

9. Descoperă sensurile diferite ale cuvântului **bate**. Precizează-le în fiecare situație.

- Musafirul **bate** la ușă. (ciocăne)
- Mama **bate** covorul. (_____)
- Vântul **bate** cu putere. (_____)
- Alpinistul **bate** munții. (_____)
- Boxerul își **bate** adversarul. (_____)
- Fratele meu mă **bate** pe umăr. (_____)
- Bucătăreasa **bate** albușurile cu telul. (_____)

10. Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

război _____	plânge _____
suavă _____	adună _____
neagră _____	noapte _____

11. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru:

soartă _____	taberi _____
suspină _____	crud _____
sfărâmată _____	țară _____

Știai că...

- Ștefan cel Mare a fost domnul Moldovei.
- A domnit timp de 47 ani și a construit 44 de mănăstiri.
- La mânăstirea Putna se află mormântul lui Ștefan cel Mare.

EDITURA ARS LIBRI

2. Semnele de punctuație: ghilimelele, punctele de suspensie

1. Citește textul.

Așa, furnica își luă inima în dinți și, ușoară, se coborî în buzunar. Scotoci încolo și-ncoace... dădu peste câțiva bani de aramă. Îi pipăi, îi mirosi... „Ce-or fi făcând oamenii cu lucruri care, după cât se vede, nu le aduc niciun folos?” judecă ea.

Porni mai departe. Mai în sus, alt buzunar. De-abia se coborî însă, și... căută să fugă înapoi. Buzunarul, îmbâcsit cu foi de tutun, o ameți se. „Iată ce fel de buruieni știu să culeagă oamenii!” își zise furnica... O luă mai sus; se urcă până după gâtul vânătorului. Acesta ridică tocmai atunci mâna. Ispititoare, veni, sprintenă, pe mânecă, până lângă pumnul încleștat pe gâtul unei pușt i. Și cum căta... ce anume dorea să facă omul cu lucrul acela ce-l ținea în mâini, cât ai clipi din ochi, prinse drept înainte zborul unei prepelițe. În vremea aceasta, o bubuitură groaznică răsună și-un nor de fum învălui furnica în ceață...

(*Călătoare!* după Emil Gârleanu)

2. Încercuiește în textul dat punctele de suspensie și ghilimelele.

3. Explică folosirea punctelor de suspensie din textul dat.

4. Precizează pentru ce sunt folosite ghilimelele identificate de tine.

5. Scrie două titluri de cărți și două titluri de ziare cunoscute, folosind ghilimelele.

6. Transcrie un enunț dintr-un text narativ și un vers dintr-o poezie, care să conțină puncte de suspensie.

7. Utilizează ghilimelele acolo unde este necesar.

A jucat într-o scenetă intitulată *Jocul florilor*.
Filmul *Dumbrava minunată* ne-a impresionat.
Amintiri din copilărie este una dintre cele mai valoroase opere scrise de Ion Creangă.

EDITURA ARC

3. Pronunţarea şi scrierea corectă a unor verbe

1. Scrie verbele la persoana şi la numărul indicat, apoi alcătuieşte câte un enunţ cu acestea.

- a veni - persoana a II-a, numărul singular _____

- a susține - persoana a II-a, numărul singular _____

- a deveni - persoana a II-a, numărul singular _____

2. Alcătuiește două propoziții în care verbul ***a scrie*** să se afle la persoana a II-a, numărul plural și la pesoana a II-a, numărul singular.

3. Formulează două propoziții în care verbul ***a fi*** să aibă sensul de *a exista* și *a se afla*.

4. Concepe o propoziție cu verbul ***a fi*** la persoana a II-a, numărul singular, timpul prezent.

5. Completează după model: am trecut → trecut-am

am văzut → _____ ați ajuns → _____

ai prins → _____ am căutat → _____

6. Scrie verbele ***a învăța*** și ***a citi*** la numărul și la persoana din tabel.

	numărul singular		numărul plural	
pers. I				
pers. a II-a				
pers. a III-a				

7. Subliniază verbele, apoi încercuiește forma lor corectă din enunţurile de mai jos.

Au ajuns la tatăl lor toți ***fii/fiii***.

Să ***fi/fii*** ascultător!

Unul dintre ***fii/fiii*** este astronaut.

Ar ***fi/fii*** bine să citești mai mult.

La prima oră vom ***fi/fii*** la aeroport.

Fii/Fiii tăi au primit felicitări pentru reușita la concurs.

EDITURA ARS LIBRI

4. Scrierea corectă a cuvintelor *odată/o dată*

1. Înlocuieşte cuvântul ***odată*** cu: *demult, cândva, odinioară, într-o bună zi, brusc*.

• Odată bunicul mi-a povestit despre Vlad Ţepeş.

• L-a văzut pe antrenor şi odată şi-a adus aminte de meciul de tenis.

• Voi ajunge şi eu odată să vizitez Vulcanii Noroioşi.

• Mi-ai promis că odată mă vei lua la schi.

• Odată a fost un Făt-Frumos viteaz şi curajos.

2. Transcrie propoziţiile, alegând forma corectă a cuvintelor evidenţiate.

• Întrerupătorul se apasă ***odată/o dată***.

• ***Odată/O dată*** se respectau mai mult tradiţiile populare.

• Vom pleca în excursie la ***odată/o dată*** dinainte stabilită.

• De vei avea timp, ***odată/o dată*** vom viziona un film la cinema.

• S-a înnorat şi ***odată/o dată*** a început să plouă.

3. Alcătuieşte câte două enunţuri în care să introduci cuvintele ***odată*** şi ***o dată***.

EDITURA ARS LIBRI

5. Recapitulare

Alice intră în Ţara-Minunilor
adaptare după Lewis Caroll

Alice se plictisea groaznic când şedea pe mal, lângă sora ei şi n-avea ce face.

Deodată, un Iepuraş Alb, cu ochii de mărgean, alergă chiar pe lângă ea. Alice nu se miră nici când îl auzi pe iepuraş bombănind:

– Vai, vai! Am să întârzii.

Dar, când Iepuraşul se uită la ceasornicul din buzunarul vestei, lui Alice îi dădu prin gând că n-a mai văzut niciodată un astfel de Iepuraş şi o luă la fugă după el.

Iepuraşul intră într-o vizuină, iar Alice îl urmă.

Vizuina Iepurelui o duse pe Alice într-un tunel, apoi o luă brusc la vale. Fetiţa aluneca în jos ca într-o fântână adâncă.

– Ei, gândi Alice, după o cădere ca asta nici n-o să-mi mai pese când mă voi da de-a dura pe scări sau de pe acoperiş! Mă întreb ce distanţă am străbătut de când tot cad? Voi fi aproape de centrul pământului?

Deodată, buf! Căzu pe un maldăr de crengi. Deasupra era întuneric, iar în faţă se vedea un coridor lung, în capătul căruia zări pe Iepuraşul Alb. Alice aleargă după el, până ce ajunse într-o sală lungă. Pe o măsuţă de cleştar, văzu o cheiţă de aur. Deschise cu ea o uşiţă şi, printr-o mică deschizătură, zări o grădină fermecătoare. Dar cum să treacă prin deschizătură? Fata se întoarse la măsuţă. Acolo apăru o sticluţă cu o etichetă pe care scria: bea-mă!

– Uşor de zis: bea-mă! Dar dacă e otravă?

Cum pe sticluţă nu scria otravă, Alice gustă şi, văzând că e bună, turnă pe gât toată băutura.

– Ce ciudat mă simt!...

1. Cum a ajuns Alice în vizuină?

2. Pe unde a călătorit Alice?

3. De ce se temea Alice să consume băutura?

4. De ce a băut Alice conţinutul sticluţei?

EDITURA ARS LIBRI

5. Imaginează-ți cum a trecut Alice în grădina fermecătoare.

6. Ce prezintă ilustraţia textului *Alice intră în Ţara-Minunilor* după Lewis Caroll? Consideri că ilustraţia te-a ajutat să înţelegi mai uşor textul? Argumentează-ţi răspunsul!

7. Alege forma corectă a cuvintelor evidenţiate, apoi transcrie enunţurile.

- Iepuraşul ***cel/ce-l*** Alb avea ochii de mărgean.
- ***Cel/Ce-l*** interesa ***cel/ce-l*** mai mult era să nu întârzie.
- ***Cea/Ce-a*** făcut sportivul la antrenament?
- ***Cea/ce-a*** mai de preţ avuţie este ***cea/ce-a*** care îţi dă mulţumire.

8. Continuă dialogul cu încă cinci replici din care să reiasă modul de adresare a interlocutorilor.

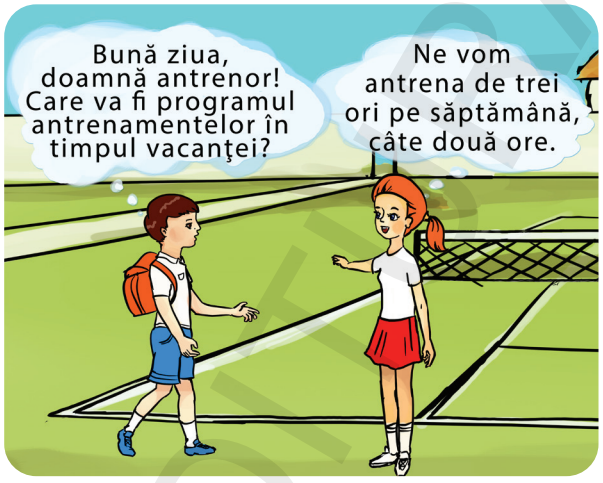

9. Găseşte cuvinte cu sens asemănător pentru cuvintele subliniate din textul *Alice intră în Ţara-Minunilor* după Lewis Caroll, apoi desparte-le în silabe.

EDITURA ARS LIBRI

10. Alcătuieşte câte o propoziţie enunţiativă, interogativă şi enunţiativă exclamativă cu sensul opus al următoarelor cuvinte: *alb, apăru, întuneric.*

11. Delimitează în fragmente textul *Alice intră în Ţara-Minunilor* după Lewis Caroll şi alcătuieşte planul simplu de idei al acestuia.

12. Povesteşte fragmentul în care se prezintă locul şi personajele din text.

13. Identifică fragmentul în care se precizează cauza care schimbă situaţia de început şi determină acţiunile ce vor urma. Scrie într-un enunţ care este această cauză.

14. Găsește cinci verbe din textul *Alice intră în Ţara-Minunilor* după Lewis Caroll. Precizează numărul, persoana și timpul acestora.

EDITURA ARS LIBRI

• *Lebedele* după Hans Christian Andersen • Transformarea dialogului în povestire • Povestirea scrisă a unor fragmente • Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul simplu de idei

1. Lebedele

după Hans Christian Andersen

1. Bifează variantele potrivite.

- Textul este: ☐ literar; ☐ nonliterar; ☐ în versuri.
- Textul literar este: ☐ o narațiune (povestire); ☐ științific.
- Textul literar narativ conține:
  - ☐ o succesiune de întâmplări redate în ordinea în care s-au desfășurat;
  - ☐ personaje; ☐ dialog; ☐ idei principale.

2. Alege răspunsul corect.

- Frații Elizei sunt transformați în:
  a) broaște; **b)** lebede; **c)** cocori.
- Eliza găsea urzicile:
  a) în peșteră; **b)** în preajma peșterii; **c)** lângă palat.
- Eliza trebuia să respecte o regulă până termina tunicile:
  a) să vorbească; **b)** să nu vorbească; **c)** să coasă și să țesă.
- Fata avea mare nevoie de urzici:
  a) să facă o vrajă; **b)** să-și transforme frații în lebede; **c)** să desfacă vraja.
- Eliza a reușit să-și salveze frații din vrajă, aruncând peste ei:
  a) unsprezece trandafiri; **b)** unsprezece coronițe din aur; **c)** unsprezece tunici.

Jurnalul dublu

Completează jurnalul cu informații din text.

Elemente reale	
Elemente imaginare	

EDITURA ARS LIBRI

4. Numerotează enunțurile conform ordinii întâmplărilor din text.

- [ ] Regele se căsătorește cu o regină rea căreia nu-i erau dragi copiii.
- [ ] Mama vitregă o duce pe Eliza la țară.
- [1] Un rege avea unsprezece fii și o fată, Eliza.
- [ ] Frații se transformă în unsprezece lebede frumoase.
- [ ] La împlinirea vârstei de cincisprezece ani Eliza este adusă la palat.
- [ ] Frumusețea Elizei o înfurie pe regina vrăjitoare, poruncindu-le broaștelor să-i facă rău.
- [ ] Broaștele s-au transformat în trei flori roșii de mac datorită bunătății Elizei.
- [ ] Fata se întâlnește în pădure cu o bătrânică.
- [ ] Eliza se revede cu frații la malul mării.
- [ ] Frații transformați în lebede o duc pe Eliza la o peșteră.
- [ ] Hainele sunt țesute din urzici pentru desfacerea vrăjii.
- [ ] Eliza este dusă la castel de un tânăr crai.
- [ ] Datorită secretului pe care îl deținea, fata este condamnată să fie arsă pe rug.
- [ ] Lebedele se transformă în prinți cu ajutorul celor unsprezece cămăși țesute de Eliza.
- [ ] După ruperea vrăjii, Eliza spune adevărul și este salvată.
- [ ] Craiul o cere în căsătorie și trăiesc fericiți.

5. Identifică din text momentele potrivite enunțurilor de la exercițiul 4 și povestește-le oral.

Rețeaua de discuții

- Ai aflat, din text, că momentul cel mai important (cauza) care va influența desfășurarea acțiunii este prezentat în cel de-al doilea fragment. Argumentează de ce acest moment va schimba situația de început.

- Ai aflat, din text, că momentul cel mai tensionat în desfășurarea acțiunii apare în al nouălea fragment. Prezintă acest moment, folosind detalii din text.

EDITURA ARS LIBRI

• Sfârșitul acestei povești este redat în ultimul fragment.
Finalul este unul vesel sau trist? Argumentează!

7. Pro sau contra

Consideri că regele văduv a procedat corect când a acceptat toate deciziile reginei vrăjitoare în ceea ce-i privește pe copiii lui? Ce soluții ar fi avut?

Da, pentru că

Nu, pentru că

8. Portretul Elizei

Descrie-o pe Eliza, precizând trăsăturile fizice și morale ale acesteia.

Pălăriile gânditoare

○ informează
Redă pe scurt conținutul textului *Lebedele* după Hans Christian Andersen.

● spune ce simți
Spune ce simți referitor la comportamentul reginei vrăjitoare.

● aspecte negative
Față de ce situație din text nu ești de acord?

● aspecte pozitive
Prezintă aspecte benefice rezultate din atitudinea Elizei când se afla în palatul craiului.

● generează idei noi
Schimbă ceva în firul narativ al poveștii, care ar putea modifica demersul întâmplărilor.

● clarifică
Formulează concluzii referitoare la cauza tuturor dificultăților din conținutul textului, la comportamentul personajelor principale, la mesajul și la învățătura textului.

EDITURA ARS LIBRI

10. Cadranele

I Enumeră personajele întâlnite în poveste.

II Precizează timpul desfășurării acțiunii.

III Transformă verbele, după model:

(noi) zburam - zburăm - vom zbura

(trecut) (prezent) (viitor)

culegeam - _____ - _____

aruncam - _____ - _____

salvasem - _____ - _____

IV Desenează haina ultimului prinț.

11. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

fiică _____

prinți _____

a porunci _____

curajoși _____

surâs _____

mânios _____

fii _____

legământ _____

condamnată _____

transformat _____

12. Descoperă, în text, sensurile diferite ale cuvântului **fire**. Alcătuiește un enunț cu un alt sens decât cele identificate.

13. Exercițiu de imaginație

Imaginează-ți ce s-a întâmplat cu fratele cel mai mic al Elizei, a cărui cămașă nu a mai fost terminată, acesta având o aripă în loc de braț.

14. Precizează cu ce personaj ai vrea să te identifici. Argumentează-ți răspunsul!

EDITURA ARS LIBRI

2. Transformarea dialogului în povestire

1. Delimitează textul în fragmente.

Copilașul a privit lung stolul care se pierdea, apoi a dus mânușițele la ochi și a început să plângă. Mama a venit în fugă.

Copilul nici nu putea vorbi de atâtea lacrimi. A întins mâna spre cer, i-a arătat stolul și i-a șoptit:

– Puișorii!

Mama l-a strâns la piept și l-a sărutat cu drag.

– Nu plânge, dragul mamei, se vor întoarce înapoi, la primăvară.

Copilașul s-a liniștit și împreună au privit stolul pe zarea depărtată a cerului.

(*Puișorii* după Emil Gârleanu)

2. Care sunt personajele din text?

3. Transformă dialogul în povestire.

4. Precizează persoana și timpul verbelor folosite la exercițiul 3.

5. Scrie, în 4-5 rânduri, un dialog care ar putea avea loc între cele două personaje.

6. Transformă în povestire dialogul de la exercițiul 5.

EDITURA ARS LIBRI

3. Povestirea scrisă a unor fragmente

1. Citește textul.

Legenda vrabiei
după Lev N. Tolstoi

Vrabia văzu un om care se ducea să semene in. Zbură iute la celelalte păsări și le spuse:

– Dragele mele surate, veniți toate în grabă să ciuguliți semințele de in! Inul va crește, omul va face sfoară din el, din sfoară va împleti plase, iar în plase vom fi prinse noi.

Păsările nu-i dădură crezare vrabiei, iar aceasta nu reuși să ciugulească singură toate semințele de in.

Când inul înflori, vrabia chemă iar păsările să ciugulească inul, ca să nu sufere mai târziu din pricina lui. Însă suratele n-o ascultară nici de data asta.

Inul s-a copt și dădu sămânță din abundență. Pentru a treia oară, vrabia ceru ajutor păsărilor și, tot pentru a treia oară, acestea nu-i dădură ajutor.

Așa se face că vrabia se supără pe suratele ei, plecă de la ele și veni să trăiască în apropierea așezărilor omenești.

2. Numerotează ideile în ordinea în care s-au desfășurat întâmplările.

- ☐ Supărată, vrabia pleacă să trăiască în preajma oamenilor.
- ☐ Suratele nu-i dau niciodată ascultare acesteia.
- ☐ Vrabia cheamă păsările să ciugulească semințele de in.
- ☐ Pasărea nu izbutește să mănânce singură toate semințele.

3. Delimitează textul în fragmente, după planul simplu de idei obținut la exercițiul 2.

4. Povestește oral fragmentele, dezvoltând fiecare idee principală.

5. Narează, în scris, fragmentul în care vrabia explică păsărilor de ce trebuie să ciugulească semințele de in.

6. Povestește, în scris, fragmentul în care vrabia dă dovadă de precauție.

EDITURA ARS LIBRI

4. Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul simplu de idei

Banul muncit

Au fost odată un om și o femeie care aveau un fecior. Dacă era numai unul la părinți, nu prea a fost obișnuit cu munca. Băiatul a crescut mare şi a venit timpul să se însoare. A întâlnit o fată, i-a plăcut și, într-o bună zi, i-a spus tatălui:

– Tată, vreau să mă însor.

– Bine, i-a răspuns tatăl, dar să știi, dacă vrei să te însori, îți trebuie un galben.

– Ce să fac cu dânsul?

– Să-l azvârli în apă. Dacă va sta galbenul deasupra, ești bun de însurat, dacă se duce la fund, mai așteaptă.

Băiatul a căzut pe gânduri. Unde să găsească un galben?

A alergat la mama sa și i-a cerut un galben. Mama, bună la inimă, i-a dat. Băiatul s-a dus la apă și a aruncat galbenul în mijlocul râului. Galbenul s-a dus la fund.

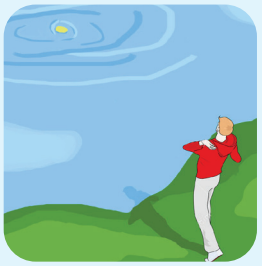

Băiatul vine întristat la tatăl său şi spune:

– S-a dus galbenul la fund.

– Apoi mai așteaptă. Pesemne încă nu ți-a venit timpul.

Băiatului îi plăcea fata și s-ar fi însurat cât de curând.

– Tată, lasă-mă să mă însor.

– Dar ai un galben?

– Voi face cumva și voi găsi.

Băiatul s-a dus iar la mamă să-i mai ceară un galben, dar aceasta îi spuse:

– Tu nu știi cum se câștigă un galben! De ce să-i aruncăm în apă fără rost?

– Lasă, mamă, poate acesta nu se va duce la fund.

Mama i-a mai dat un galben. Băiatul, bucuros, s-a dus la tată-său și, fără să-i pese, îl aruncă la mijlocul râului. Galbenul s-a dus la fund deodată, iar tatăl îi zice:

– Încă nu ești bun de însurat. Galbenul nu s-a ținut deasupra apei.

S-a amărât băiatul. Mai trece o bucată de vreme şi iar vine la mamă-sa:

– Mamă, mai dă-mi un galben!

– Eu n-am atâția galbeni câţi vrei tu! Mergi și câștigă.

Se duce la mândra lui şi vorbește cu ea.

– Haide să câștigăm și noi un galben! De ce să rog eu mereu pe mama și pe tata să-mi dea un galben. Mai bine să avem noi galbenul nostru.

Au muncit și au câștigat galbeni. Ajuns acasă, băiatul zice către tatăl său:

– Tată, lasă-mă să mă însor!

– Dar ai un galben?

– Am, a răspuns băiatul.

– Aruncă galbenul în apă!

– Tată, a răspuns feciorul, oare nu s-ar putea să nu arunc galbenul în apă? Că tare mult am lucrat cu mândra până l-am câștigat!

Atunci bătrânul tată a vorbit:

– Iată, acum ești pregătit de însurat. Eu vă binecuvântez să trăiți împreună. Acum știți cum se câștigă banul. Banul muncit nu se aruncă zadarnic în apă.

EDITURA ARSLIBRI

1. Precizează:
   - Titlul textului ▶ _____
   - Personajele ▶ _____
2. Delimitează textul în fragmente.
3. Scrie planul simplu de idei al textului.

4. Povestește, în scris, textul *Banul muncit* după planul simplu de idei, dezvoltând fiecare idee principală în trei-patru enunțuri.

EDITURA ARS LIBRI

1. Factorii care pot perturba comunicarea

1. Precizează factorii care perturbă comunicarea în fiecare situație sugerată de imagini.
2. Cum ar putea fi remediate situaţiile prezentate?

1. _____
2. _____

1. _____
2. _____

1. _____
2. _____

EDITURA ARS LIBRI

2. Cuvinte cu aceeaşi formă şi sens diferit

1. Formulează enunțuri cu alte sensuri ale cuvintelor subliniate în text.

Atârnă toba de gât, suie pe un superb cal cu o coamă vânătă, pune trâmbița la gură și, legănându-se călare, începe să bată toba cu o mână și să sufle în trâmbiță.
(*Vizită...* după I. L. Caragiale)

2. Explică sensul cuvintelor subliniate.

- ♣ Ioana are nouă codițe împletite. (_____)
- ♣ Este nouă rochia ta? (_____)
- ♣ Concursul începe la ora nouă. (_____)
- ♣ Nouă ne plac fructele. (_____)
- ♣ Maria, tu pui nuci în coș? (_____)
- ♣ Cloșca are un pui moțat. (_____)
- ♣ Am tras un pui de somn. (_____)

3. Alcătuiește câte două enunțuri în care cuvintele date să aibă sensuri diferite: *gol, stat, mușchi, lac.*

4. Formulează enunțuri în care să apară două sensuri ale cuvintelor date.

• lună → O dată pe lună apare lună plină.

• teme →

• liliac →

• cuprins →

EDITURA ARS LIBRI

3. Pronunțarea și scrierea unor forme ale verbelor (I)

1. Transcrie enunțurile, folosind forma corectă a verbelor.

– ***Nu fi /Nu fii*** supărat pentru scorul obținut, Ilie!
Trebuie să ***continuu/continui*** proiectul.
– Cine ***așază/așează*** cărțile în bibliotecă?
Mi-ar ***place/plăcea*** să ***fi/fii*** mai curajos!

2. Transformă propozițiile: Elevii nu au refuzat. → Elevii n-au refuzat.

Nu am auzit soneria. → _____

Nu ați ajuns la ora stabilită. → _____

Ei nu au multe cărți. → _____

Nu ați reușit să vizitați Delfinariul. → _____

3. Completează spațiile, folosind cuvintele: *n-ați, n-au, n-am, n-are, n-ai, nai, nu-l, nul, nu-i.*

- Bunicii _____ venit încă în vizită.
- Voi _____ ajuns la antrenament.
- Bradul din grădină _____ niciun con.
- Vara aceasta _____ fost la mare.
- Afară plouă și _____ umbrela la mine.
- _____ frumos tabloul.
- În pauza dintre reprize scorul era _____.
- Pe Alexandru _____ întrece nimeni din clasă la matematică.
- _____ ajuns încă la antrenament?
- În concert a fost un moment muzical susținut la _____.

4. Alcătuiește enunțuri cu verbul ***a crea*** la timpul prezent.

Eu _____

Tu _____

El _____

Ea _____

Noi _____

Voi _____

Ei _____

Ele _____

EDITURA ARS LIBRI

4. Planul dezvoltat de idei

1. Recitește textul *Banul muncit* din caietul de lucru, de la pagina 58.

2. Transcrie planul simplu de idei al textului, realizat la exercițiul 3 de la pagina 59. Modifică-l dacă tu consideri că este necesar.

3. Alcătuiește planul dezvoltat de idei al textului *Banul muncit*.

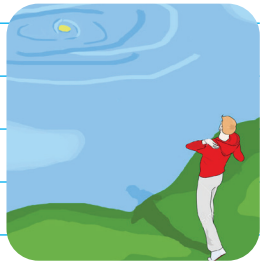

EDITURA ARS LIBRI

5. Părțile unui text creativ

1. Redactează un text creativ, de maximum 15 rânduri, după următorul plan de idei, apoi alege-i un titlu potrivit. Delimitează părțile acestui text creativ: cu oranj introducerea, cu verde cuprinsul, cu albastru încheierea.

Introducere:

• Este începutul lunii decembrie.

Cuprins:

• Un fulg de nea ți se prelinge pe obraz.
• El pare o ființă minusculă și gingașă.
• Stai de vorbă cu fulgul de nea care îți povestește despre lungul lui drum.

Încheiere:

• El își cheamă frații și începe să ningă ca în povești.

EDITURA ARS LIBRI

• Pronunţarea şi scrierea unor forme ale verbelor (II) • *Spărgătorul de nuci* după E.T.A. Hoffmann • Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul dezvoltat de idei • Înțelegerea în profunzime a mesajului textului. Asocierea elementelor textului cu experiențele proprii

1. Pronunţarea şi scrierea unor forme ale verbelor (II)

1. Scrie „nu” în fața verbelor, apoi transformă după model.

Clara are creioane ascuțite. → Clara nu are creioane ascuțite.
Clara n-are creioane ascuțite.

♣ Pisica are blănița udă. → _____

_____

♣ Noi avem minge. → _____

_____

♣ Aveți grijă! → _____

_____

2. Înlocuiește cuvintele subliniate din text cu: *n-are, n-avem, n-aveți*.

Într-o zi, greierul o întâlni pe furnică. Ar fi dorit să mai stea cu ea să povestească, dar furnica îi spuse că (nu are) _____ timp.

– În perioada aceasta toate suntem ocupate, i-a spus furnica.

– Dar de stat la soare aveți timp?

– (Nu avem) _____!

– Dar de lenevit la umbra unui fir de iarbă aveți timp?

– (Nu avem) _____ timp nici de așa ceva!

Și a tot întrebat-o greierul dacă (nu are) _____ poftă să se răcorească într-o coajă de nucă, dacă (nu are) _____ răgaz pentru a mirosi o floare...

Furnica răspundea la fel: „Nu am timp!”

– Dar voi (nu aveți) _____ timp pentru nimic!

– (Nu are) _____ rost să insiști, i-a mai spus furnica. Pe toate acestea le vom face la timpul potrivit.

3. Completează spațiile, folosind cuvintele: *n-are, n-avem* sau *n-aveți*.

✱ Am întrebat-o pe ea dacă _____ mai multe coli.

✱ _____ cum să ajungeți la timp.

✱ Consider că _____ suficienți membri ca să începem jocul.

✱ L-am întrebat dacă are stupi și mi-a spus că _____ .

4. Alcătuiește câte două enunțuri în care să introduci cuvintele: *n-are, n-aveți, n-avem*, la începutul, respectiv la finalul enunțurilor.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

EDITURA ARS LIBRI

2. Spărgătorul de nuci

după E.T.A. Hoffmann

1. Bifează răspunsurile potrivite.

✸ Sărbătoarea descrisă în text este:
- ☐ Ajunul Crăciunului;
- ☐ noaptea Anului Nou;
- ☐ seara Sfântului Nicolae.

✸ Personajele care participă la întâmplare sunt:
- ☐ Moș Nicolae; ☐ Fritz; ☐ Moș Crăciun;
- ☐ nenea Drosselmeyer; ☐ părinții; ☐ Maria.

✸ Copiii erau nerăbdători să:
- ☐ vină dimineața; ☐ descopere darurile de sub brad;
- ☐ mănânce multe dulciuri; ☐ vadă pomul de iarnă.

✸ Când sosea în vizită, nașul Drosselmeyer avea în buzunar câte o surpriză pentru copii:
- ☐ un omuleț caraghios; ☐ o cutie din care ieșea o pasăre;
- ☐ o cetate cu soldați chipeși; ☐ lebede care cântă melodii fermecătoare.

✸ Cadourile descoperite de copii sub brad sunt:
- ☐ un trenuleț; ☐ păpuși grațioase; ☐ un roib;
- ☐ cărți cu poze; ☐ o minge; ☐ o rochiță de mătase;
- ☐ bomboane; ☐ un omuleț grozav; ☐ lebede.

✸ Fritz și Maria l-au botezat pe omulețul grozav îmbrăcat în uniformă de husari astfel:
- ☐ Spiridușul; ☐ Soldățel; ☐ Spărgătorul de nuci.

2. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

grozav _____ cadou _____

a exclama _____ atmosferă _____

grațioasă _____ teamă _____

3. Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

împodobită _____ atrăgător _____

ascultător _____ zgomot _____

a lumina _____ a vorbi _____

EDITURA ARSLI

4. Alcătuiește enunțuri, folosind sensurile diferite ale cuvintelor *dar* și *atmosferă*.

Cubul

Descrie-l pe nașul Drosselmeyer (Cum era?, Cum arăta?, Ce știa să facă?, Cum se comporta?).

Compară! Cum era în Ajunul Crăciunului în casa celor doi copii și cum este atmosfera din casa ta în seara de Crăciun?

Analizează comportamentul Mariei față de omulețul grozav, descoperit lângă brad.

Asociază faptele generoase ale părinților, oferind daruri în seara de Crăciun, cu ale altor personaje cunoscute de tine.

De ce crezi că Maria și Fritz erau cuprinși de teamă? Argumentează-ți răspunsul!

Aplică! Imaginează-ți că numele omulețului dat de către copii ar fi altul decât cel din text. Numește-l!

EDITURA ARS LIBRI

Jurnalul dublu

Numerotează ideile principale potrivit întâmplărilor prezentate în text.	Scrie sub formă de titluri ideile principale ale textului.
(3) Naşul Drosselmeyer aduce surprize copiilor. ( ) Fritz îşi imaginează cadoul de Crăciun de la naşul ca fiind o cetate cu mulţi soldaţi. ( ) Copiii nu aveau voie în salon în Ajunul Crăciunului. ( ) Fritz şi Maria stăteau nerăbdători într-un ungher al camerei. ( ) Maria este de părere că naşul le va oferi lebede care cântă melodii fermecătoare. ( ) Copiii aşteaptă cu emoţie să vadă bradul de Crăciun. ( ) Omuleţul îmbrăcat în uniformă de husari este descoperit de către copii. ( ) Ei adoptă omuleţul găsit, numindu-l Spărgătorul de nuci. ( ) Fritz şi Maria descoperă jucăriile primite.	Surprizele lui Drosselmeyer

7. Formulează ideile secundare corespunzătoare ideilor principale de la exerciţiul 3, apoi alcătuieşte planul dezvoltat de idei al textului.

EDITURA ARS LIBRI

8. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

Ce cadou ai dori să primești de Crăciun?
Tu ce dar ai oferi de Crăciun și cui?

Eseul de cinci minute

Scrie, în cinci minute, un text de trei-patru rânduri, în care să prezinți cum erau jucăriile din trecut și cum sunt astăzi. În text vei folosi și patru cuvinte din *Spărgătorul de nuci*, care denumesc jucării.

10. Identifică fragmentul în care copiii descoperă darurile, apoi povestește-l în scris.

11. Scrie un scurt text în care să descrii rochița Mariei și să prezinți emoțiile trăite de aceasta la vederea rochiței.

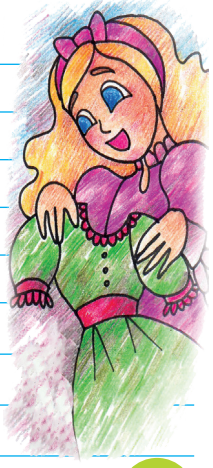

EDITURA ARS LIBRI

3. Povestirea scrisă a unui text de mică întindere după planul dezvoltat de idei

1. Citește textul.

De ce au dispărut zmeii
de Mircea Sântimbreanu

Aceasta era întrebarea care îl frământa pe Tudorache, elev mulți ani în clasa a IV-a. De ce să fi dispărut zmeii? Din cauza unor Feți-Frumoși? Nu știa. Ilene Cosânzene se mai găseau și erau mereu amenințate de zmei.

- Nu-i așa, micuțo, că ție nu-ți fac bine chiflele? la dă-le încoace!

Zmeul le rontăia, apoi întreba:

- Ce mai papă zmeul?

Fetița dădea colțul străzii și Tudorache se mira:

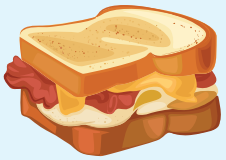

- De ce or fi dispărut zmeii? E loc și pentru ei. Nu-i așa, țâcă? Tu ce ai în ghiozdan?

„Copiii sunt proști”, așa gândea Tudorache. Zicea „bau” și se alegea cu te miri ce: un sendviș, o prăjiturică...

Astfel credea că poate trăi în cartier. N-avea solzi, nu scotea flăcări pe nas și n-avea mai multe capete. Avea unul singur și ăla ce să mai vorbim! Tudorache-Zmeul avea însă o viață plină de satisfacții și de neprevăzut.

Într-o zi, pândea la poarta școlii ieșirea Cosânzenelor.

Deodată, se trezi înconjurat de copii.

Simți că ceva e în neregulă și vru să-și ia tălpășița, dar cercul se strânse în jurul lui. Zâmbi strâmb:

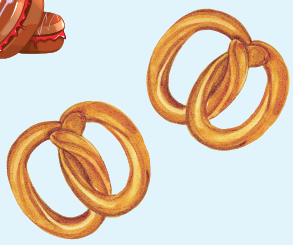

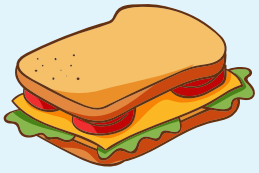

- Salut, băieți! Ce mai faceți?

Băieții tăceau.

- Ei, la revedere... Mă grăbesc.

Nu putu trece însă. Scânci speriat:

- Ce aveți, mă?

- Nimic, vrem să te săturăm. Atât.

Din ghiozdanele copiilor, începură să iasă plăcinte, covrigi, biscuiți, salam, ciocolată. Plus două pâini și o halcă de șuncă.

- Le mănânci pe toate! Acum, de față cu noi.

- Uite, ai și două sticle de apă minerală, zise cel mai mic dintre băieți. Poftă bună!

- Mănâncă-le pe toate. Mâine te căutăm din nou, cu altele.

- Și poimâine...

Din clipa aceea, zmeului îi pieri pofta de mâncare. Așa a dispărut din cartierul nostru un zmeu.

EDITURA ARSLIBRI

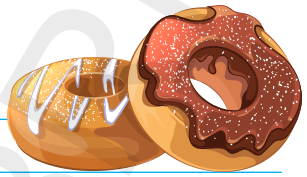

2. Delimitează textul în fragmente.

3. Alcătuiește planul dezvoltat de idei.

4. Povestește, în scris, textul pe baza planului dezvoltat de idei.

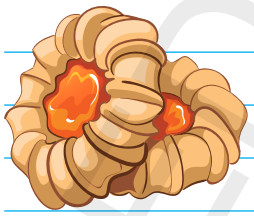

EDITURA ARS LIBRI

4. Înțelegerea în profunzime a mesajului textului
Asocierea elementelor textului cu experiențele proprii

1. Recitește textul *Banul muncit* de la pagina 58.

2. **a)** Întâmplările prezentate în textul *Banul muncit* pot fi reale? Argumentează-ți răspunsul.

b) Există în acest text elemente imaginare (fantastice)? Dacă da, prezintă-le!

Rețeaua de discuții

● Băiatul voia să-și întemeieze o familie. Găsește, în text, două motive pentru care consideri că nu era pregătit pentru acest fapt.

● Cum îl determină părinții pe băiat să devină responsabil?
Scrie, din text, două enunțuri din care să reiasă acest fapt.

● Cunoști o situație asemănătoare cu aceea prezentată în text? Prezintă această situație.

EDITURA ARS LIBRI

1. Substantivul. Felul substantivelor

1. Subliniază substantivele din fragmentul următor, apoi precizează felul acestora.

Dar vocea slujitoarei de dincolo adaugă:
– Coniță! Uite Ionel! Vrea să-mi răstoarne mașina...
– Ionel! strigă madam Popescu; Ionel!

(*Vizită...*, I. L. Caragiale)

2. Scrie câte două substantive care să denumească:

ființe: _____
lucruri: _____
fenomene ale naturii: _____
stări sufletești: _____
acțiuni: _____
însușiri: _____

3. Găsește substantive cu sens opus pentru:

dărnicie → _____ coborâre → _____
modestie → _____ plecare → _____
victorie → _____ avantaj → _____

4. Precizează substantive cu sens asemănător pentru:

steag → _____ mândrie → _____
ramură → _____ tânăr → _____
potecă → _____ povestire → _____

5. Completează:

a) cu substantive comune;

_____ hibernează în bârlog.
_____ suflă cu putere.
_____ imaculată a acoperit tot satul.

b) cu substantive proprii.

_____ a scris „Amintiri din copilărie”.
Țara noastră se numește _____.
Localitatea noastră se numește _____.

EDITURA ARS LIBRI

2. Numărul substantivului

1. Subliniază substantivele la numărul singular cu o linie și pe cele la numărul plural cu două linii.

Noaptea visam școala, un palat mare, mare și frumos, ca în basme, cu porți de fier, cu geamlâcuri, cu uși de cleștar, cu ziduri vopsite ca niște icoane.

(Domnul Vucea după Barbu Ştefănescu Delavrancea)

2. Trece substantivele din fragmentul de mai sus, de la numărul plural la numărul singular. Alcătuiește enunțuri cu fiecare dintre acestea.

3. Formulează câte un enunț în care să introduci substantivele de mai jos. Precizează numărul fiecărui substantiv.

al băiatului, ale băieților, băiatului, băieților, pe băiat, pe băieți

4. Trece la numărul plural substantivele de mai jos.

fiu → _____ idee → _____ cal → _____

copil → _____ curcubeu → _____ farfurie → _____

5. Alcătuiește câte o propoziție cu formele diferite de plural ale substantivelor.

cap: capuri _____

capete _____

corn: cornuri _____

coarne _____

EDITURA ARS LIBRI

3. Genul substantivului

1. Precizează numărul și genul substantivelor din fragmentul de mai jos.

Împărat, împărăteasă, curteni, slujitori de toate felurile dormeau înțepeniți prin încăperi. Alergă prin camere, pe coridoare până dădu peste turnul cel vechi.
(*Frumoasa din pădurea adormită* după Frații Grimm)

2. Grupează substantivele de mai jos în funcţie de gen, apoi scrie-le la numărul plural.

fată, sâmbătă, tunet, francez, bibliotecă, floare, neamț, materie, băiat, ploaie, dulap, elefant, clopot, ceas

genul feminin:

genul masculin:

genul neutru:

3. Scrie câte un substantiv cu sens asemănător pentru expresiile de mai jos. Precizează felul, numărul și genul substantivelor.

expresie	substantiv	felul	numărul	genul
părere de rău				
luare-aminte				
aduceri-aminte				
ținere de minte				

4. Alcătuiește câte un enunț care să conțină:

* un substantiv comun, genul feminin, numărul singular;

* un substantiv comun, genul masculin, numărul plural;

* un substantiv comun, genul neutru, numărul plural.

EDITURA ARS LIBRI

4. Textul funcţional. Invitaţia

1. Bifează informațiile pe care trebuie să le conțină o invitație.

- [ ] denumirea evenimentului
- [ ] locul unde se desfășoară evenimentul
- [ ] ideile principale
- [ ] titlul
- [ ] data (ziua, luna, anul) când are loc evenimentul
- [ ] ora când are loc evenimentul

2. Completează conţinutul invitației.

Dragi _____,

Duminică, _____, *la ora* _____, *la* _____

vă invit cu plăcere la _____.

Vă aștept cu mult drag,

_____

3. Realizează o invitație pentru un eveniment ce va avea loc în aer liber.

EDITURA ARS LIBRI

• Textul creativ după un plan de idei • Scrierea corectă a cuvintelor numai/nu mai • Recapitularea • Evaluare

1. Textul creativ după un plan de idei

1. Realizează un text creativ cu titlul „Furtuna de zăpadă” după planul de idei de mai jos.

- Vremea înainte de furtună
- Semnele furtunii
- Dezlănțuirea furtunii
- Liniștea de după furtună
- Peisajul mirific al dunelor de zăpadă

EDITURA ARS LIBRI

2. Scrierea corectă a cuvintelor *numai/nu mai*

1. Introdu, în propoziţii, cuvântul ***nu*** înaintea cuvântului ***mai*** și scrie propozițiile nou formate.

• Câteodată mai citesc seara.

• Să mai încercăm rezolvarea problemei astăzi.

• Mai ninge și în luna martie.

• Mai sunt rândunelele în cuib.

2. Înlocuiește cuvântul ***numai*** cu unul dintre cuvintele *tocmai* și *doar*. Citește propozițiile.

Se spune că un cocoș mergea să își viziteze rudele care trăiau departe. Pe drum se întâlni cu o vulpe. Numai ce îl văzu, și vulpea își puse în gând să-l jumulească.

– Încotro, cocoșule? Treci și pe la târg cumva?

– Merg numai să-mi vizitez rudele.

– Merg şi eu! În doi drumul ni se va părea mai scurt.

– Numai să-l așteptăm și pe tovarășul meu, câinele. Numai ce vine din urmă.

Cum auzi una ca asta, vulpea se sperie și spuse:

– Am glumit! Cum să merg cu voi? Numai ce mi-am amintit că am atâtea treburi de făcut!

Numai ce termină de spus aceste lucruri și vulpea era deja departe.

(*Cocoșul isteț* - poveste populară)

3. Completează spațiile, folosind cuvintele ***numai*** sau ***nu mai***.

✱ _____ tu ai cei mai frumoși papagali.

✱ Mi-am cumpărat fructe și nu _____.

✱ Mi-a spus că încearcă să _____ piardă nicio partidă.

✱ _____ ce s-a oprit ploaia și au apărut gâzele în iarbă.

✱ Ei _____ vin în vacanță cu noi.

✱ Plec la munte _____ dacă se anunță vreme frumoasă.

✱ _____ ce a auzit-o vorbind, și cățelul a venit să o întâmpine.

4. Alcătuiește câte două enunțuri în care grupul de cuvinte ***nu mai*** să se afle, pe rând, la începutul și în interiorul enunțurilor.

EDITURA ARS LIBRI

3. Recapitulare

Cu uratul
(fragment din Amintiri din copilărie)
după Ion Creangă

Odată, la un Sfântul Vasile, ne vorbim noi vreo câţiva băieţi din sat să ne ducem cu plugul, căci eram şi eu mărişor acum. Şi în ajunul sărbătorii Sfântului Vasile toată ziua am stat pe capul tatei să-mi facă şi mie un buhai.

– Doamne, ce mai ceartă ţi-oi da eu, zise tata de la o vreme. N-ai ce mânca la casa mea? Vrei să te îmbrâncească băieții mai mari prin omăt? Acuş te descalţ!

Văzând eu că mi-am aprins paie-n cap cu treaba asta, am plecat pe furiș de-acasă, la urat, ca nu cumva să îmi ia tata ciubotele şi să rămân de ruşine înaintea tovarăşilor.

Şi o luăm noi de la popa Oşlobanu, tocmai din capul satului din sus, cu gând să umblăm tot satul… Când colo, popa tăia lemne afară şi cum a văzut că ne aşezăm la fereastră şi ne pregătim de urat, a început a ne zice:

– De-abia s-au culcat găinile, şi voi aţi şi început? Ia staţi oleacă, năzdrăvanilor, că vă dau eu!

Noi, atunci, am luat-o la fugă, căci era un om neprimitor popa Oşlobanu. Şi din spaima aceea, am fugit noi aproape jumătate de sat înapoi.

– Măi! ce popă ursuz și hapsân, zicem noi, după ce ne adunăm cu toţii la un loc, îngheţaţi de frig şi speriaţi!

– Ei, acum, ce-i de făcut? Hai să intrăm aici în ograda asta – zise Zaharia lui Gâtlan – că ne trece vremea stând în mijlocul drumului.

Şi intrăm noi cu toții la Vasile Aniţei şi ne aşezăm la fereastră, să urăm după obicei.

– Ură tu, măi Chiriece – zic eu lui Goian – şi noi, măi Zaharie, să pufnim din gură ca buhaiul; iar voi ceilalţi să strigați: hăi, hăi!

Şi-odată şi începem a ura cât ne ținea gura. Şi ce să vezi și să nu crezi? Unde nu se ia hapsâna de nevasta lui Vasile Aniţei cu cociorva aprinsă după noi, căci tocmai atunci trăgea focul să pună colacii în cuptor la rumenit.

– Vai, bată-vă norocul să vă bată! zise ea, grozav de supărată. Dar ce înseamnă asta? Cine v-a învăţat? ne-a întrebat femeia.

Atunci noi, de rușine o luarăm la fugă mai ceva decât am fugit de la casa lui popa Oşlobanu…

– Dar bun pocinog a mai fost şi-aista, zicem noi, oprindu-ne în mijlocul satului, aproape de biserică. Încă una-două de-acestea, şi ne scot oamenii din sat afară. Mai bine să mergem la culcare. Şi după ce ne sfătuim noi şi pentru la anul, cu jurământ că vom umbla tot împreună, ne-am despărţit unul de altul, zgribuliți de frig şi hămesiţi de foame; şi hai fiecare pe la casa cui ne are, că mai bine-i pare. Şi iaca aşa ne-a fost umblarea cu plugul în anul acela.

EDITURA ART

S13

1. Bifează răspunsurile potrivite.

✸ Timpul când are loc întâmplarea:

☐ de Crăciun; ☐ de Sfântul Nicolae; ☐ în ajunul Sfântului Vasile;
☐ de Sfântul Vasile; ☐ după Anul Nou.

✸ Locul desfășurării întâmplărilor:

☐ la popa Oșlobanu; ☐ la Vasile Aniței;
☐ în satul Humulești; ☐ la Zaharia lui Gâtlan.

✸ Personajele care participă la întâmplare sunt:

☐ Nică; ☐ nevasta lui Vasile Aniței; ☐ Smărăndița;
☐ popa Oșlobanu; ☐ mătușa Mărioara; ☐ ceilalți copii;
☐ tatăl lui Nică; ☐ Chiriac; ☐ Goian;
☐ Zaharia lui Gâtlan.

2. Încercuiește variantele corecte de răspuns.

• În ajunul Sfântului Vasile obiceiul era ca băieții să meargă:
a) cu Sorcova; **b)** cu Plugul (Plugușorul); **c)** cu Steaua.

• Copiii merg cu uratul la:
a) popa Oșlobanu; **b)** Vasile al Aniței; **c)** la Bădița Vasile, dascălul.

• În cele din urmă, băieții hotărăsc:
a) să meargă la culcare; **b)** să colinde sătenii în continuare; **c)** să ureze la anul tot împreună.

3. Alege explicațiile potrivite pentru expresiile din text.

✸ *am stat pe capul tatei* înseamnă:
☐ s-a urcat în capul tatălui;
☐ l-a supărat pe tata;
☐ a insistat să obțină un favor.

✸ *să ne ducem cu plugul* înseamnă:
☐ să mergem la urat în sat cu Plugușorul;
☐ să mergem să arăm pământul;
☐ am atașat plugul la tractor.

✸ *mi-am aprins paie în cap* înseamnă:
☐ am provocat tristețe;
☐ mi-am pus paie în cap pe mirișe;
☐ am intrat într-o încurcătură.

✸ *am plecat pe furiș* înseamnă:
☐ am plecat în secret;
☐ am plecat cu știrea părinților;
☐ am plecat foarte devreme.

4. **a)** Numerotează ideile principale în ordinea întâmplărilor din text.
☐ Popa Oșlobanu îi respinge pe copii.
☐ Copiii se despart flămânzi și înfrigurați.
☐ Nică și prietenii săi hotărăsc să plece cu Plugușorul.
☐ Nevasta lui Vasile Aniței îi alungă pe colindători.

EDITURA ARS LIBRI

b) Delimitează textul în fragmente cu ajutorul planului de idei obținut la punctul **a)**.

c) Formulează câte două idei secundare pentru fiecare dintre cele patru idei principale.

d) Povestește fragmentul în care Nică și prietenii săi hotărăsc să plece la urat prin sat.

e) Identifică fragmentul care precizează **cauza** ce schimbă situația de început și determină acțiunile ce vor urma. Scrie într-un enunț care este această cauză.

5. Transcrie, din text, câte o propoziție:

- enunțiativă;
- interogativă;
- exclamativă.

6. Transformă în povestire fragmentul marcat din textul *Cu uratul* după Ion Creangă.

EDITURA ARS LIBRI

7. Precizează numărul, timpul și persoana verbelor subliniate în text.

8. Identifică, în text, trei substantive comune și două substantive proprii, apoi analizează-le.

9. Transformă verbele date în substantive, apoi alcătuiește enunțuri.

Exemplu: a umbla → umblatul
Umblatul cu plugul este un obicei de iarnă.

- a lumina → _____
- a se însera → _____

10. Formulează trei enunțuri în care să folosești cuvintele: **n-am**, **n-ai**, **n-au**.

11. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele **mie** și **noi** să aibă sensuri diferite față de cele din text.

12. **a)** Explică înțelesurile cuvintelor **odată** și **o dată**.

♣ **Odată** am plecat cu prietenii la săniuș. (_____)

♣ Fotbalistul a marcat doar **o dată** la poartă. (_____)

♣ La fluierul antrenorului, sportivii s-au aruncat **odată** în apă. (_____)

EDITURA ARS LIBRI

b) Precizează sensurile cuvântului **odată** din textul *Cu uratul* după Ion Creangă.

13. Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru:

omăt _____

ceartă _____

a se duce _____

ogradă _____

14. Găsește cuvinte cu sens opus pentru:

înghețați _____

hămesiți _____

a opri _____

a aprinde _____

noroc _____

15. Caută, în text, cuvintele care exprimă însușirile sufletești ale preotului Oșlobanu și ale nevestei lui Vasile Aniței.

16. **Portofoliu** Ce obiceiuri de iarnă sunt în zona în care locuiești? Realizează un colaj, folosind imagini și informații despre acestea.

17. Care este obiceiul de iarnă preferat de tine? Cum ai fost primit de gazdele caselor la care ai urat?

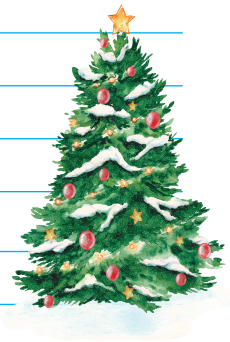

18. Alcătuiește enunțuri cu sensurile cuvântului *colindă*.

Diagrama Venn-Euler

Completează diagrama cu asemănările și cu deosebirile dintre sărbătoarea Crăciunului și sărbătoarea Anului Nou.

Crăciunul	asemănări	Anul Nou

EDITURA ARS LIBRI

4. Evaluare

Un bulgăre de zăpadă
după Edmondo De Amicis

Ninge întruna cu fulgi mari, jucăuşi, ca nişte fluturi albi care zburdă prin aer şi apoi se aşază liniştiţi pe pământul îngheţat.

S-a întâmplat ceva trist azi dimineață cu zăpada, când am ieșit din școală. Băieții, cum ajunseră pe Corso, începură să se bată cu bulgări făcuți din zăpadă **jilavă** care, atunci când o strângi în mâini, se face tare ca piatra. Trecea multă lume pe trotuare. Un om le strigă:

– Astâmpărați-vă, măi băieți! O să vă loviţi!

În minutul acela se auzi un vaiet îngrozitor ce venea din partea cealaltă a trotuarului și un biet bătrân, căruia îi căzuse pălăria, **șovăi** și își acoperi ochii cu amândouă mâinile, iar un băiețel care stătea lângă dânsul strigă din toate puterile: „Ajutor, ajutor!”. Un bulgăre de zăpadă îl lovise pe bietul bătrân drept în ochi şi i-a spart ochelarii.

Băieții se împrăștiară într-o clipă. Eu mă aflam la ușa librăriei, unde intrase tata, și am văzut că vin mulți dintre colegii mei de clasă, care **se vârau** prin mulțime și se prefăceau că se uită pe la **galantare**. Printre ei erau: Garrone, cu veșnica lui bucată de pâine în mână, Coretti, Zidărașul și Garoffi, băiatul care strânge în colecţia sa timbre poștale.

În jurul bătrânului se adunase multă lume. Un **gardist** întreba în dreapta și în stânga cum s-a întâmplat:

– Cine a azvârlit? Spuneți, care dintre voi? Și pipăia mâinile băieților, ca să vadă care dintre ei le avea reci şi ude.

Garoffi stătea lângă mine. Era galben ca ceara şi tremura din toate încheieturile. Parcă ar fi vrut să se ascundă, să nu-l mai vadă nimeni.

– Nu vreți să spuneți care dintre voi a azvârlit? strigă iar gardistul.

Atunci l-am văzut pe Garrone apropiindu-se de Garoffi, zicându-i acestuia, încet, la ureche:

– Haide, du-te de mărturisește! N-ar fi păcat să lași pe altul, să fie prins în locul tău? Nu e nimic, fă-ți datoria! adăugase Garrone.

– Mi-e frică, nu îndrăznesc! a spus Garoffi cu vocea stinsă.

– Prinde curaj! Haide, că vin și eu cu tine!

Gardistul și multe alte persoane întrebau în toate părţile mereu:

– Cine a fost? Cine a putut săvârși o astfel de faptă? Bietul bătrân! Sticla de la ochelari i-a intrat în ochi, l-a orbit!... **Ștrengarilor**!... Neastâmpăraţilor!

Săracul Garoffi era așa de aiurit şi emoţionat, că de-abia se putea ține pe picioare.

– Vino! îi zise Garrone cu glas hotărât. Haide, nu te teme, lasă că te apăr eu! zise apucându-l cu putere de braț şi îl împinse înainte, susținându-l ca pe un bolnav incapabil să meargă singur.

Lumea pricepu și mulți ridicară tonul asupra lui Garoffi. Dar Garrone, apărându-l, strigă:

– Nu cumva ați vrea să săriți zece oameni asupra unui biet copil!

Toți se retraseră și gardistul, luând pe Garoffi de mână, îl duse la o cofetărie, unde se afla rănitul.

Recunoscui îndată pe bietul bătrân. Era un funcționar, care locuia cu un nepoțel al său în vârstă de vreo opt ani la al patrulea etaj. Era vecin cu mine.

Îl așezaseră pe un fotoliu moale și îi puseseră comprese la ochi. Acum se liniştise.

– N-am făcut înadins! spunea bietul Garoffi, plângând și tremurând de teamă.

Vreo doi oameni îl împinseră în cofetărie, strigându-i:

– Cere-i iertare, ştrengarule! Cere-i iertare bietului bătrân! Neastâmpăratule!

În minutul acela două brațe zdravene îl apucară pe Garoffi de umeri și un glas puternic strigă:

– Nu, domnilor! Din moment ce băiatul a avut curajul să își mărturisească greșeala, nimeni nu mai are dreptul să-l umilească! Se făcu o tăcere generală. Oamenii priveau curioşi.

Era directorul şcolii noastre, care auzise şi văzuse tot ce se petrecuse.

– Acum, zise directorul lui Garoffi, cere-i iertare domnului pentru ce i-ai făcut din greşeală!

Garoffi, plângând cu **hohot**, îi cere iertare bătrânului, care îi puse mâna pe frunte și îl mângâie cu blândețe.

Deodată, toți cei de față, au strigat înduioșați către Garoffi:

– Hai, copile! Pleacă liniștit, du-te acasă!

Tata mă scoase din mulţime și, când ajunserăm în uliță, îmi zise:

– Spune-mi, Enrico, ce ai face tu într-o astfel de împrejurare: ți-ai mărturisi și tu greșeala așa cum a făcut Garoffi?

– Da, tată! îi răspunsei.

– Promite-mi că vei face așa, dacă vei fi pus într-o astfel de situaţie.

– Promit, iubite tată! Şi eu aş spune adevărul, asemeni lui Garoffi.

1. Transcrie varianta corectă.

- Personajele principale din text sunt:
  a) Enrico, Garrone, Garoffi; **b)** Garoffi, Garrone, gardistul, directorul.
- Garrone îl sfătuieşte pe Garoffi:
  a) să îşi mărturisească greşeala; **b)** să plece de la locul incidentului.
- Lui Garoffi îi iau apărarea:
  a) tatăl lui Enrico şi directorul; **b)** Garrone şi directorul.

2. Exprimă-ţi părerea în legătură cu fapta lui Garoffi şi susţine această părere, argumentând cu cel puţin două informații din text.

EDITURA CARTEA RUSĂ

3. Descrie într-un text, de cinci-şapte rânduri, trăsăturile morale ale lui Garrone, aşa cum reies din textul *Un bulgăre de zăpadă* după Edmondo De Amicis.

4. Completează un tabel asemănător celui alăturat, folosind cuvintele: *fulgi jucăuşi, albii fluturi, glas puternic, băiat sincer, fotoliu moale, bătrân blând*.

substantiv	adjectiv	număr	gen

5. Redactează un text creativ după planul de idei dat mai jos.

- În parc se va organiza o expoziţie de oameni de zăpadă.
- La şcoală copiii confecţionează şi scriu invitaţii pentru părinţi şi pentru bunici.
- Copiii merg în parc şi construiesc oameni de zăpadă.
- Oamenii de zăpadă înfăţişează părinţi, bunici şi copii.
- Expoziţia este vizitată de către părinţi şi de către bunici.
- Toţi se amuză de obiectele vestimentare ale oamenilor de zăpadă.

	S	B	FB
1.	o variantă	două variante	trei variante
2.	formularea opiniei fără argumente	formularea opiniei cu un argument	formularea opiniei cu două argumente
3.	descrierea unei trăsături morale	descrierea a două trăsături morale	descrierea a trei trăsături morale
4.	patru - şase cuvinte analizate	şapte - nouă cuvinte analizate	zece - douăsprezece cuvinte analizate
5.	Îndeplineşte următorii descriptori cu cinci-şase omisiuni: - alcătuirea propoziţiilor într-un text; - prezenţa elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - respectarea planului de idei; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/originalitate.	Îndeplineşte următorii descriptori cu trei-patru omisiuni: - alcătuirea propoziţiilor într-un text; - prezenţa elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - respectarea planului de idei; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/originalitate.	Îndeplineşte următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - alcătuirea propoziţiilor într-un text; - prezenţa elementelor textului creativ (introducere, cuprins, încheiere); - respectarea planului de idei; - exprimare corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - complexitate/originalitate.

EDITURA ARS LIBRI

• *Omul de zăpadă* după Hans Christian Andersen • Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul • Poziția adjectivului față de substantiv • Scrierea corectă a cuvintelor sar/s-ar

1. Omul de zăpadă

după Hans Christian Andersen

1. Bifează răspunsurile potrivite.

✸ Textul este:
☐ o poezie; ☐ informativ; ☐ o povestire.

✸ Elementele textului sunt:
☐ reale; ☐ imaginare.

✸ Timpul acțiunii:
☐ iarna, pe un ger cumplit; ☐ la începutul iernii;
☐ pe moină; ☐ primăvara.

✸ Locul întâmplării:
☐ în curte; ☐ în fața casei; ☐ pe derdeluș.

✸ Personajele sunt:
☐ dulăul; ☐ soba; ☐ omul de zăpadă; ☐ cei doi tineri;
☐ stăpânii casei; ☐ soarele; ☐ luna.

2. Adevărat (A) sau fals (F)?

• Omul de zăpadă era fascinat de soba din casă, deoarece trupul său era susținut de un fier de curățat soba. ☐
• Întâmplarea se petrece la sfârșitul toamnei. ☐
• Omul de zăpadă se bucura de prietenia unui câine. ☐
• Personajele textului sunt omul de zăpadă și un iepure. ☐
• Omul de zăpadă s-a topit când a venit dezghețul. ☐
• Omul de zăpadă avea doi ochi din cioburi de olan și o greblă drept gură. ☐

Rețeaua de discuții

• Ai aflat, din text, evenimentele din viața omului de zăpadă. Enumeră-le!

EDITURA ARS LIBRI

● Ai aflat, din text, că omul de zăpadă suferea de dorul sobei. Tu ce l-ai sfătui? Scrie două dintre aceste sfaturi.

● Numește două motive pentru care apariția soarelui îl supără pe omul de zăpadă.

● Enumeră motivele pentru care apariția florilor de gheață la ferestre îl încântă pe omul de zăpadă.

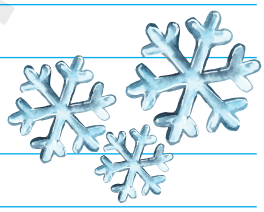

● Omul de zăpadă a crezut tot timpul că i-ar fi mult mai bine lângă soba din casă. Găsește o dovadă care să arate că această impresie nu este adevărată.

● Ai aflat, din text, că omul de zăpadă își imagina multe calități ale sobei. Selectează și transcrie aceste calități (trăsături) așa cum reies din text.

Exemplu: Soba răspândea o lumină blândă.

● Ce te-a impresionat mai mult din lectură? De ce?

● Precizează două motive pentru care omul de zăpadă este simbolul iernii.

4. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA! Crezi că omului de zăpadă îi face bine gerul cumplit?

● Da, pentru că

● Nu, pentru că

EDITURA ARS LIBRI

5. Analizează consecințele faptului că sosise dezghețul. Enumeră aceste consecințe în ordinea apariției lor.

Cadranele

I Selectează, din text, expresii potrivite anotimpului iarna.
Exemplu: ger strașnic, vânt înghețat, ceață deasă, zăpada trosnea

II Scrie o întrebare pentru răspunsul:

Soba răspândea o lumină blândă, nici ca a lunii, nici ca a soarelui.

III Găsește cuvinte cu sens asemănător pentru:
belșug - _____
se prăbuși - _____
făptură - _____
strașnic - _____

IV Găsește un alt titlu care s-ar potrivi textului.

7. Povestește, în scris, fragmentul potrivit următoarei idei principale: *Omul de zăpadă a privit neîncetat soba din locuință.*

8. Descrie-l, în maximum opt rânduri, pe omul de zăpadă prin intermediul întâmplărilor din text.

EDITURA ARS LIBRI

9. Imaginează-ți un scurt dialog între omul de zăpadă și sobă.

10. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA! De ce crezi că stăpânii casei l-au îngrijit pe cățel cât a fost mic, iar după aceea l-au dat menajerei?

11. Exercițiu de imaginație

Imaginează-ți că omul de zăpadă este un prieten și ar veni la tine în vizită. Despre ce ați discuta?

12. Poți alege între un om de zăpadă cu viață și unul fără viață. Notează, în organizatorul de mai jos, avantajele și dezavantajele fiecărei situații.

Om de zăpadă cu viață	Avantaje	Dezavantaje
Om de zăpadă real		

13. Enumeră patru motive pentru care îndrăgești sau nu îndrăgești iarna.

EDITURA ARS LIBRI

2. Adjectivul. Acordul adjectivului cu substantivul

1. Alege dintre paranteze şi scrie substantivul potrivit pentru fiecare şir de adjective.

- năzdrăvan, albastru, preferat → _____
- întinsă, netedă, roditoare → _____
- copilăros, frumos, jucăuș → _____
- semeț, înalt, abrupt → _____

(*copil, câmpie, munte, stilou*)

2. Subliniază adjectivele cu o linie și substantivele pe care le determină cu două linii. Analizează adjectivele, precizând genul și numărul acestora.

Părul galben ca aurul cel mai frumos cădea pe umerii ei albi și rotunzi, și din ochii ei albaștri și mari curgeau șiroaie de mărgăritare apoase pe o față mai albă ca argintiul crin. Lângă cearcăne vinete apăreau împrejurul ochilor și vine albastre, pe fața ei ca o marmură vie.

(*Făt-Frumos din Lacrimă* după Mihai Eminescu)

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

_____ _____

3. Realizează acordul substantivelor cu adjectivele dintre paranteze.

zăpadă (alb) _____ coperte (verde) _____

filme (plictisitor) _____ trandafir (gingași) _____

poveste (fantastic) _____ cer (senine) _____

sărbători (interesant) _____ poze (frumos) _____

4. Transformă adjectivele în substantive.

curajos _____ corect _____ gustos _____

cristalin _____ des _____ fricos _____

5. Scrie adjective cu sens asemănător celor date.

caraghios _____ emoționat _____ oranj _____

murdar _____ dezmierdat _____ adecvat _____

hapsân _____ grațios _____ sârguincios _____

EDITURA ARS LIBRI

3. Poziția adjectivului față de substantiv

1. Încercuiește varianta corectă, apoi transcrie enunțurile, trecând adjectivul în fața substantivului.

- Copiii zglobii/zglobi se joacă în parc.

- Razele aurii/auri pătrund în camera mea.

- Mamele grijulii/grijuli îi sfătuiesc pe copii.

- Macii roșii/roși au împânzit lanul de grâu.

2. Scrie adjectivul înaintea substantivului, apoi alcătuiește enunțuri cu patru dintre acestea.

copii jucăuși → jucăuși copii → Jucăuși copii sunt vecinii noștri!

codru des → _____ furnici harnice → _____

petale roșii → _____ pălării portocalii → _____

nori cenușii → _____ munte înalt → _____

Jurnal cu triplă intrare Completează după model.

fata veselă	vesela fată	Vesela fată i-a pregătit o surpriză mamei.
lanuri aurii	aurii lanuri	Aurii lanuri se întindeau pe întreg ţinutul.
prăjitură pufoasă		
bluza dantelată		
iarna friguroasă		
buburuza roșie		

4. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele ***tânăr*** și ***vie*** să fie, pe rând, substantive și adjective.

EDITURA ARS LIBRI

4. Scrierea corectă a cuvintelor *sar/s-ar*

1. Completează cu verbul ***a sări***.

- Eu sar.
- Tu _____ .
- El _____ .
- Ea _____ .
- Noi _____ .
- Voi _____ .
- Ei _____ .
- Ele _____ .

2. Taie forma incorectă a cuvintelor.

- Pompierii ***sar/s-ar*** să stingă incendiul.
- ***Sar/S-ar*** duce și el la tenis, dar ***sar/s-ar*** putea să-l doară mâna.
- Dacă ***sar/s-ar*** de ora de antrenament ***s-ar/sar*** putea să fiu eliminat.
- Greierii ***sar/s-ar*** din loc în loc și cântă voioși.
- ***Sar/S-ar*** crede că nici nu ai trecut pe acolo.
- Mihăiță ***s-ar/sar*** bucura dacă te-ar vedea.

3. Completează spațiile, folosind cuvintele ***s-ar*** și ***sar***.

- _____ duce la București, dar este foarte ocupat.
- Pisica _____ cățăra în copac după puiul de vrăbiuță.
- _____ licurici prin iarba fragedă.
- _____ îmbolnăvi, dacă ar umbla fără haina groasă.
- Dacă _____ strădui, ar reuși să termine proiectul la timp.

4. Alcătuiește trei enunțuri în care cuvântul ***sar*** să se afle la începutul, în interiorul și la finalul acestora.

5. Formulează două enunțuri în care cuvântul ***s-ar*** să se afle la începutul și în interiorul enunțului.

EDITURA ARS LIBRI

• Înțelegerea în profunzime a mesajului textului. Extragerea unor elemente semnificative din text pentru a susține o opinie • Personajul literar • Descrierea de tip portret a unui personaj pe baza unui plan simplu • Descrierea de tip portret a persoanei proprii pe baza unui plan simplu

1. Înţelegerea în profunzime a mesajului textului
Extragerea unor elemente semnificative din text pentru a susţine o opinie

Bivolul şi coţofana
de George Topîrceanu

Pe spinarea unui bivol mare, negru, fioros,
Se plimba o coţofană
Când în sus şi când în jos.
Un căţel trecând pe-acolo s-a oprit mirat în loc:
– Ah, ce mare dobitoc!
Nu-l credeam aşa de prost
Să ia-n spate pe oricine…
Ia stai, frate, că e rost
Să mă plimbe şi pe mine!

Cugetând aşa, se trage îndărăt să-şi facă vânt,
Se piteşte la pământ
Şi de-odată – zdup! – îi sare
Bivolului în spinare…

Ce s-a întâmplat pe urmă nu e greu de-nchipuit.
Apucat cam fără veste, bivolul a tresărit,
Dar i-a fost destul o clipă să se scuture, şi-apoi
Să-l răstoarne,
Să-l ia-n coarne
Şi cât colo să-l arunce, ca pe-o zdreanţă în trifoi.

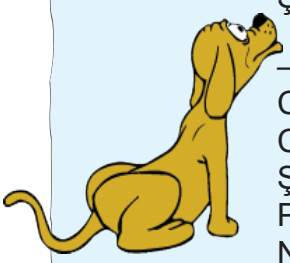

– Ce-ai gândit tu oare, javră? Au, crezut-ai că sunt mort?
Coţofana, treacă-meargă, pe spinare o suport
Că mă apără de muşte, de ţânţari şi de tăuni
Şi de alte spurcăciuni…
Pe când tu, potaie proastă, cam ce slujbă poţi să-mi faci?
Nu mi-ar fi ruşine mie de viţei şi de malaci,
Bivol mare şi puternic, gospodar cu greutate,
Să te port degeaba-n spate?…

1. Subliniază doar cuvintele și expresiile pe care le poți folosi în susținerea unei opinii.

• deoarece	• deci	• am aflat că
• mulțumesc	• ca exemplu	• pentru că
• întrucât	• datorită faptului	• luând în considerare
• spre exemplu	• la revedere	• rezultă că

EDITURA ARSLIBRI

2 EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

a) Crezi că a procedat corect bivolul?

- Argumente pro:

- Argumente contra:

b) Ce defecte omenești crezi că sunt criticate de către autor?

3. Selectează, dintre paranteze, explicaţiile potrivite pentru expresiile din text, apoi scrie-le.

Expresii din text	Explicația
e rost de plimbare	
să-și facă vânt	
gospodar cu greutate	persoană importantă
apucat fără veste	
se trage îndărăt	
treacă-meargă	
nu e greu de închipuit	
să-l arunce cât colo	
cam ce slujbă poți să-mi faci?	

(*luat prin surprindere, este ușor să-ți imaginezi, să-și ia elan, s-a ivit ocazia unei plimbări, cum poți să mă ajuți, face câțiva pași înapoi, să-l arunce departe, se poate accepta*)

4. Scrie, din text, elemente (aspecte) semnificative pentru a susține opiniile de mai jos.

- Cățelul s-a amăgit că va fi acceptat pe spinarea bivolului.

- Coțofana a fost acceptată de către bivol pe spinarea sa, deoarece acesta avea avantaje de pe urma coțofenei.

- Bivolul nu a avut un comportament și un limbaj adecvat față de cățel.

5. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele *sare* și *muște* să fie, pe rând, substantive și verbe.

EDITURA ARS LIBRI

2. Personajul literar

Jurnalul dublu Scrie pentru fiecare personaj însușirile omenești: *profitor, îngâmfat, autoritar, jignitor, violent, gospodar, puternic, mare, bogat, slab, credul, îndrăzneț.*

Personaje	Însușiri omenești
Bivolul	
Cățelul 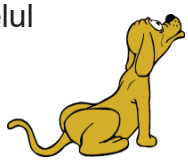	

2. Identifică acțiunile pe care le face bivolul.

3. Scrie însușiri ale bivolului exprimate de:

• autor:

• cățel:

• el însuși:

4. Ce sfaturi ai putea să le dai personajelor?

• Sfaturi pentru bivol:

• Sfaturi pentru cățel:

• Sfaturi pentru coțofană:

5. Precizează, în dreptul fiecărei replici, cărui personaj îi aparține și ce fel de personaj este.

REPLICA	PERSONAJ PRINCIPAL/PERSONAJ SECUNDAR
„- Ah, ce mare dobitoc!”	
„- Ce-ai gândit tu oare, javră?”	
„- Să te port degeaba-n spate?”	

JOC Prezintă oral conținutul textului *Bivolul și coțofana* sub forma unei scenete.

EDITURA ARS LIBRI

3. Descrierea de tip portret a unui personaj pe baza unui plan simplu

Mănăstirea Putna
– legendă populară –

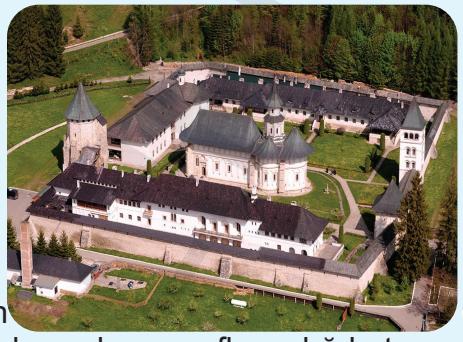

După mai multe izbânzi în lupte, Ştefan Vodă hotărî să zidească o mănăstire cum nu se mai pomenise până atunci.

Într-o dimineaţă, domnitorul împreună cu mai mulţi oşteni credincioşi pleacă din Suceava, cetatea de scaun a Moldovei, să aleagă locul mănăstirii. În ***fruntea*** pâlcului de oşteni, după călăreţul care deschidea calea, se afla un bărbat cu privirea semeaţă, cu chipul luminos şi hotărât. Pletele îi curgeau pe spate ca valurile unui pârâu. Acesta era Ştefan cel Mare, voievodul Moldovei.

Ajungând pe malurile Putnei, în dulcea şi frumoasa Bucovină, viteazul porunceşte la doi dintre arcaşii săi să-şi încerce puterea.

– ***Copii***, trageţi! Astăzi vreau să mă întrec în arc cu voi, zice Ştefan!

Voinicii îşi încordează arcurile cu putere şi trag. Săgeţile lor se duc ca vântul.

Deodată se face mare tăcere. Însuşi domnul cel mare al Moldovei îşi încordează arcul şi trage. Săgeata zboară ca gândul. Ştefan îşi trimite căpitanii să o caute. La mare depărtare, săgeata domnului Moldovei se înfipse într-un paltin bătrân.

– Acolo va fi locul mănăstirii! glăsui Ştefan.

– Să trăiască Ştefan-Vodă! răsunară glasurile oştenilor.

În scurtă vreme, domnul a strâns pe cei mai pricepuţi meşteri care au zidit o mănăstire cum n-a mai fost alta, ce avea să adăpostească mormântul marelui străbun. Mănăstirea Putna, străvechi monument, aminteşte de un ***trecut*** glorios.

1. Enumeră trăsăturile fizice și morale ale lui Ştefan cel Mare, care pot fi desprinse din textul *Mănăstirea Putna*, cu ajutorul următorului plan:

- prezentarea făcută de către autor;
- faptele lui Ştefan cel Mare;
- obiceiurile, felul în care se adresează Ştefan cel Mare.

EDITURA PARALELA

S15

Cvintetul Completează conform cerinţelor.

• Al doilea rând - două însușiri care descriu personajul.
• Al treilea rând - trei cuvinte care exprimă acțiuni ale personajului.
• Al patrulea rând - o propoziție din patru cuvinte care exprimă sentimentele tale față de personaj.
• Al cincilea rând - un cuvânt reprezentând esența despre personaj.

Ştefan cel Mare

3. Pe baza cvintetului de la exercițiul anterior, realizează descrierea domnitorului.

4. Realizează portretul lui Tudorache din textul *De ce au dispărut Zmeii* după Mircea Sântimbreanu de la pagina 70.

4. Pe o coală A4 descrie, apoi desenează personajul dintr-o lectură preferată căruia ai dori să-i semeni. Pe spațiile de mai jos, motivează-ți alegerea făcută.

EDITURA ARS LIBRI

4. Descrierea de tip portret a persoanei proprii pe baza unui plan simplu

1. Realizează o descriere de tip portret a persoanei proprii pe baza planului de mai jos.

- prezentarea trăsăturilor morale pozitive;
- prezentarea trăsăturilor morale negative;
- prezentarea modalităților prin care ai putea să schimbi unele dintre trăsăturile morale negative.

CINE SUNT EU?

Desenează

bebeluș

Cum arătam?
Cum eram?

De ce?

copil

Cum arăt?
Cum sunt?

De ce?

adolescent

Cum voi arăta?
Cum voi fi?

De ce?

EDITURA ARS LIBRI

1. Oferirea de informaţii referitoare la universul şcolar şi extraşcolar

1. Realizează o descriere a sălii de clasă în care înveți, oferind informații despre:
   - unde este localizată sala de clasă în școală;
   - luminozitate, spațiere;
   - componență (uși, ferestre, pereți, pardoseală - cum arată acestea);
   - mobilierul existent;
   - alte elemente identificate;
   - aspectul general al sălii de clasă.

2. Oferă informații despre un eveniment la care ai participat împreună cu familia.

3. Imaginează-ți că ești redactor la o revistă care promovează localitatea ta. Scrie un text în care să oferi informații referitoare la o instituție, la un loc, la un eveniment, la o tradiție sau la un obiectiv turistic din localitatea ta.

EDITURA ARS LIBRI

2. Planul simplu de oraș și harta

1. Completează spațiile, folosind cuvintele dintre paranteze.

✱ Planul este un _____ prin care se reprezintă _____ suprafețele și obiectele din mediul înconjurător, redate _____.

✱ Harta este un _____ poziționat după _____ prin care sunt reprezentate _____ suprafețele de teren și elementele geografice, folosind _____.

(*micșorat, desen, schematic, semne convenționale, desen, micșorat, puncte cardinale*)

2. Poziționează-te, desenând un punct în planul de mai jos, în intersecția străzilor Pieței și Crișan. Scrie unde vei ajunge după indicaţiile date: Mergi pe strada Crișan, apoi pe prima stradă la stânga. Treci de spital și mergi pe strada din dreapta. La capătul străzii ocoleşti parcul prin stânga. În prima intersecţie vei găsi clădirea.

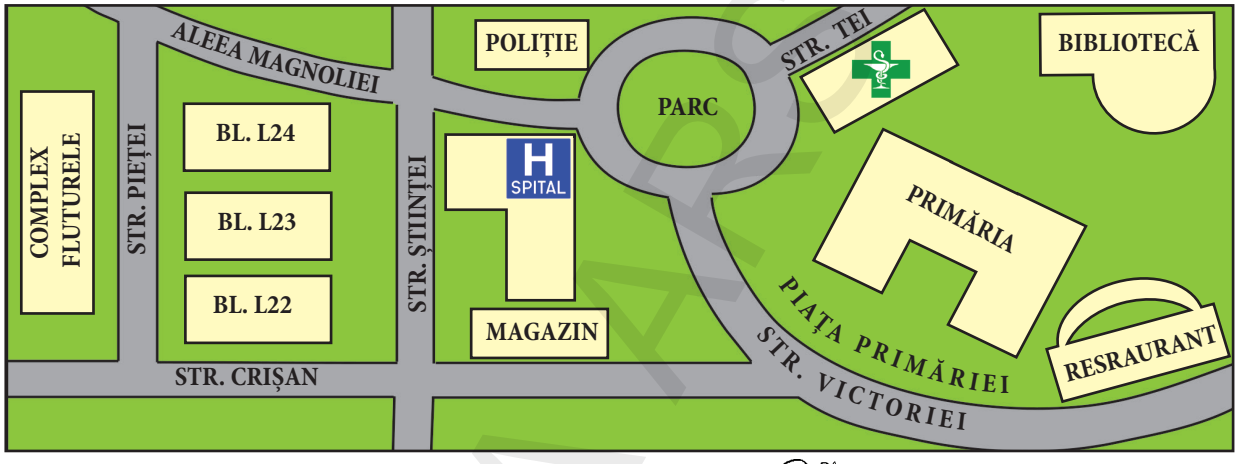

3. Imaginează-ți că te afli în capitala țării și că ai ca destinație Castelul Bran.

În drum spre localitatea Bran, dorești să vizitezi obiectivele turistice din Câmpulung. Urmărește harta, colorează şi scrie traseul pe care trebuie să-l parcurgi pentru a ajunge la destinație.

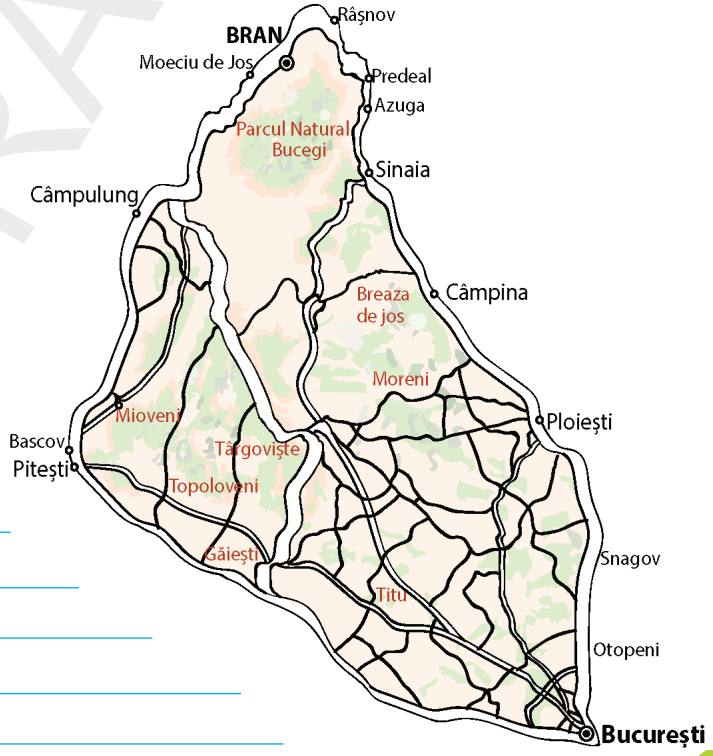

_____

_____

_____

_____

_____

_____

EDITURA ARC

3. Recapitulare

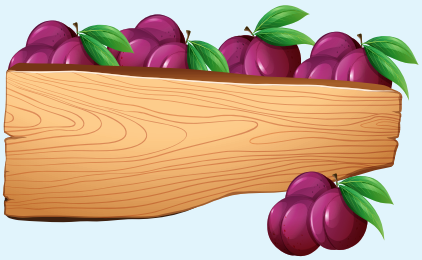

Înţelepciunea unui bătrân
– basm popular sârb –

Trăia odată un gospodar înţelept care avea un fiu tare isteţ şi chipeş. Când îi veni acestuia din urmă vremea de însurătoare, taică-său începu să chibzuiască, cum să facă să-i găsească o fată potrivită. Într-o bună zi, îi spuse:

– A sosit vremea să-ți cauți și tu un rost pe lume! Îți trebuie o nevastă bună și vrednică. Multă grijă îți mai port!

– Cum mi-o fi norocul, tată! răspunse Milan, pentru că așa îl chema pe flăcău.

Chibzui bătrânul cât chibzui și a doua zi îşi trimise fiul să colinde ulițele târgului, într-un car încărcat de prune.

– Hai la prune, oameni buni! striga Milan cât îl ținea gura. Dau prune... pe gunoi!

Într-o clipă se duse vestea în tot târgul că un flăcău dă prune pe gunoi!

– Ai auzit, soro? sporovăiau femeile. Asta mai zic și eu chilipir! Bojana răscolește toată casa și ograda, mătură și adună de grabă gunoiul!

În vremea asta, Milan striga înainte, iscodind cu privirea prin curțile gospodarilor.

– Hai la prune, oameni buni! Dau prune... pe gunoi!

– Hei, flăcăule! se apropie de car o femeie. Fiică-mea a adunat două coșuri!

– Eu am poala plină, bade! se mai lăudă alta.

Milan le privi abia ascunzând un zâmbet și prefăcându-se că târgul îi convine:

– Bună treabă ați făcut, vrednice surate! N-am ce zice. Voi o să-mi goliți căruța.

– Stai, flăcăule, că mai sunt și eu, spuse altă femeie. Am adunat atâta gunoi de prin casă, încât tare mă tem că n-ai să poți să ieși la socoteală cu mine!

Și toate se porniră să-și laude vrednicia, de parcă în schimbul prunelor ar fi dat aur și nu... gunoi!

Dar iată că în vremea aceasta se apropie de flăcău, aproape nebăgată în seamă, o fată frumoasă la înfățișare, care strânsese în palmă câteva fire de praf. Flăcăul o întrebă din capul locului:

– Dar cum se face, codană, că n-ai adunat mai mult? Asta e o nimica toată!

– Aș fi adunat eu, bade, și mai mult, răspunsese fata, dar nu aveam. Și pe acesta abia l-am strâns eu și cu maică-mea, scotocind prin toate ungherele.

Milan o privi cu respect:

– Apropie-te, codană!

Fata se apropie cu sfială, dar Milan o cuprinse de mijloc și, săltând-o, o așeză pe leagănul căruței, strigând cu bucurie:

– Am făcut târgul! Ura! Trăiască înțelepciunea!

Femeile adunate în jurul carului căscară ochii ca apucate, arătându-și răutatea:

– Ce ai flăcăule? Cum ne-a fost învoiala?

– Ce fel de schimb o mai fi și ăsta? Văd că dai prune pe... codane!

– Dau toată viața pentru vrednicie! le răspunse Milan. Iar gunoiul... vi-l las vouă! Am făcut târgul! Mi-am găsit o nevastă bună și vrednică!

Se spune că, a doua zi, flăcăul a și cerut mâna fetei. Au făcut nuntă mare și până și în ziua de azi trăiesc fericiți.

1. Delimitează textul în fragmente, apoi alcătuiește planul dezvoltat de idei.

2. Precizează personajele principale și pe cele secundare din text.

3. Realizează descrierea fetei tinere, după următorul plan:

- descrierea realizată de către autor;
- aprecierile făcute de către alte personaje;
- faptele și felul în care vorbește fata.

4. Prezintă momentele textului.

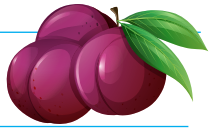

Introducerea:

Cauza:

Desfășurarea acțiunii:

Momentul de maximă tensiune:

Încheierea:

EDITURA ARS LIBRI

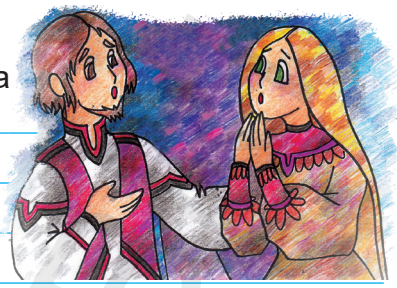

5. Povestește textul după planul dezvoltat de idei alcătuit la exercițiul 1.

6. Exprimă-ți opinia în legătură cu faptul că, urmând sfatul tatălui său, fiul și-a ales soția potrivită. Argumentează, folosind elemente din text.

7. Formulează câte o propoziție enunțiativă, interogativă și enunțiativă exclamativă în care să folosești cuvintele: *sar, s-ar, cel*.

8. Redactează un text creativ, de 10-12 rânduri, în care să introduci cuvintele ***ce-l, cea, ce-a, odată, nu mai*** și două propoziții negative. Alege-i un titlu potrivit!

EDITURA ARS LIBRI

9. Alcătuiește enunțuri în care să introduci cuvinte cu sens asemănător celor evidențiate în textul *Înţelepciunea unui bătrân* de la pagina 102.

10. Scrie cuvinte cu sens opus pentru: *laudă, se apropie, strânse, sfială, fericiți*.

11. Identifică, din text, trei substantive, trei verbe și trei adjective. Analizează-le!

12. Transformă substantivele în adjective, apoi în verbe.

Substantiv	Adjectiv	Verb
grijă		
bătrân		
veste		
zâmbet		
frumusețe		

EDITURA ARS LIBRI

• *Iarna pe uliță* de George Coșbuc • Poezia. Strofa. Versul • Înțelegerea mesajului poeziei • Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii • Scrierea corectă a cuvintelor mia/mi-a

1. Iarna pe uliță

de George Coșbuc

1. Completează.

• Titlul poeziei este _____

• Autorul poeziei este _____

• Câte versuri are fiecare strofă? _____

• Locul și timpul acțiunii _____

• Personajele care apar în poezie sunt _____

2. Alege varianta corectă.

• Rândurile din poezie se numesc:
a) strofe; **b)** fragmente; **c)** versuri; **d)** alineate.

• Unul sau mai multe versuri formează:
a) o idee; **b)** un fragment; **c)** o strofă; **d)** un text.

• Textul în versuri se numește:
a) text creativ; **b)** poezie; **c)** basm; **d)** dialog.

3. Completează spațiile, folosind cuvinte și informații din poezie.

Poetul prezintă atmosfera de iarnă în primele două strofe: ninsoarea a încetat, _____.

Pe coastă vin _____ cu multe _____.

Ei se _____ și _____, iar prin zăpadă fac _____.

De bucurie, copiii fac gură ca _____ și se pornesc de-a _____ precum vrăbiile _____ care se _____ atunci când norii vestesc ploi.

La un moment dat răsare _____ foarte mic. Are o haină _____, iar căciula este _____ .

Ceilalți copiii se amuză de cum era _____ copilul mai mic, fiind asemuit cu un _____, deoarece hainele îi erau mari.

Salvarea pentru micul _____ este apariția unei bătrâne care îi ceartă pe copiii mai mari. Iar pe Barbă-cot îl ia de _____ și îl protejează.

Copiilor strengari de la sănius li se adresează urarea: _____, deoarece gălăgia lor produce bucurie sătenilor.

EDITURA ARS LIBRI

4. Bifează explicațiile potrivite pentru expresiile:

✸ *Norii s-au mai răzbunat spre apus* ... sugerează:

- [ ] Norii s-au împrăștit spre apus.
- [ ] Începe să ningă peste tot satul.
- [ ] Norii s-au adunat spre apus.

✸ *Pe râu e numai fum* sugerează:

- [ ] Deasupra râului s-a lăsat o ceață densă.
- [ ] Lângă râu sătenii au aprins focul.
- [ ] În curând se lasă seara.

✸ *Năvalnic vuiet vine de pe drum* înseamnă:

- [ ] S-a produs o alunecare a unei grămezi de zăpadă de pe drum.
- [ ] Zgomotul vijelios vine de la copiii fericiți care pleacă la săniuș.
- [ ] Niște săteni au ieșit cu instrumente muzicale pe drum.

✸ *Gură fac ca roata morii* sugerează:

- [ ] Copiii cântă la o moară cu roată.
- [ ] Copiii vizitează o moară cu roată.
- [ ] Copiii sunt gălăgioși când se joacă în zăpadă.

✸ *Largi de-un cot sunt pașii lui* înseamnă:

- [ ] Pașii copilului sunt mici cât un cot al brațului.
- [ ] Copilul face pașii mari pentru a ajunge cât mai repede la săniuș.
- [ ] Copilul merge foarte încet spre derdeluș.

Explozia stelară

Formulează întrebări despre conținutul poeziei.

6. Transcrie din strofa a treia a poeziei verbele care indică acțiunile făcute de către copii.

Exemplu: vin, țipă

EDITURA ARS LIBRI

S17

Pălăriile gânditoare

Grupați-vă în șase echipe. Fiecare echipă va purta câte o pălărie gânditoare și va rezolva cerințele din dreptul unei pălării. La final, citiți rezolvările în fața clasei.

○ informează

Redă pe scurt conținutul poeziei *Iarna pe uliță* de George Coșbuc.

● spune ce simți

Prezintă ce ți-a plăcut, ce te-a emoționat, ce sentimente ți-a trezit conținutul poeziei.

● aspecte negative

Prezintă riscurile, pericolele la care se expun copiii pe coastă, la săniuș.

● aspecte pozitive

Prezintă aspectele pozitive ale vieții trăite la sat.

● idei noi

Ce crezi că s-ar fi întâmplat cu micul Barbă-cot, dacă nu ar fi apărut bătrâna?

● clarifică

Ce mesaj transmite poezia?

8. Realizează, în maximum șase rânduri, descrierea lui Barbă-cot, folosindu-te de informațiile și de întâmplările din text.

9. Găsește adjective pentru substantivele:

zăpadă _____ vânt _____

nori _____ vuiet _____

soare _____ vrăbii _____

copii _____ haină _____

10. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele: ***coastă, colț, post, mâna*** să aibă înțelesuri diferite față de cele din text.

EDITURA ARS LIBRI

11. Un cuvânt poate avea mai multe sensuri!

a) Descoperă-le și reține-le!

♣ Copilul a căzut în **cot**. (partea corpului care unește brațul cu antebrațul)

♣ Cursul râului face un **cot** spre nord. (cotitură a unui râu, a unui drum, a unei cărări)

♣ Echipa a muncit **cot la cot** în construcția casei. (împreună)

♣ Împăratul a cerut un **cot** din blana ursului. (veche unitate de măsură pentru lungime)

♣ Ursul **a băgat labele până la cot** în stupul albinelor după miere. (a fura)

♣ Copiii **își dădeau coate** când treceau pe lângă Barbă-**cot**. (a-și face semne, a chicoti/ parte a numelui unui personaj literar)

♣ Pinocchio a început **a da din coate** când a fost prins cu minciuna. (a se zbate pentru a ieși dintr-o situație neplăcută)

♣ Țevile s-au înfundat la acel **cot**. (tub curbat care unește două țevi/conducte)

b) Găsește cât mai multe expresii obținute cu ajutorul cuvântului **gură**, apoi alcătuiește enunțuri cu două dintre ele.

Exemple: face gură, în gura lumii

12. **a)** Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

uliță _____

coastă _____

vuiet _____

strengar _____

apus _____

gâlceavă _____

b) Precizează cuvinte cu sens opus pentru:

gureș _____

a început _____

liniștit _____

râzând _____

răsare _____

se pornesc _____

13. Selectează grupurile de cuvinte prin care se atribuie însușiri omenești unor lucruri sau unor fenomene ale naturii.

Exemplu: norii s-au răzbunat

EDITURA ARS LIBRI

2. Poezia. Strofa. Versul

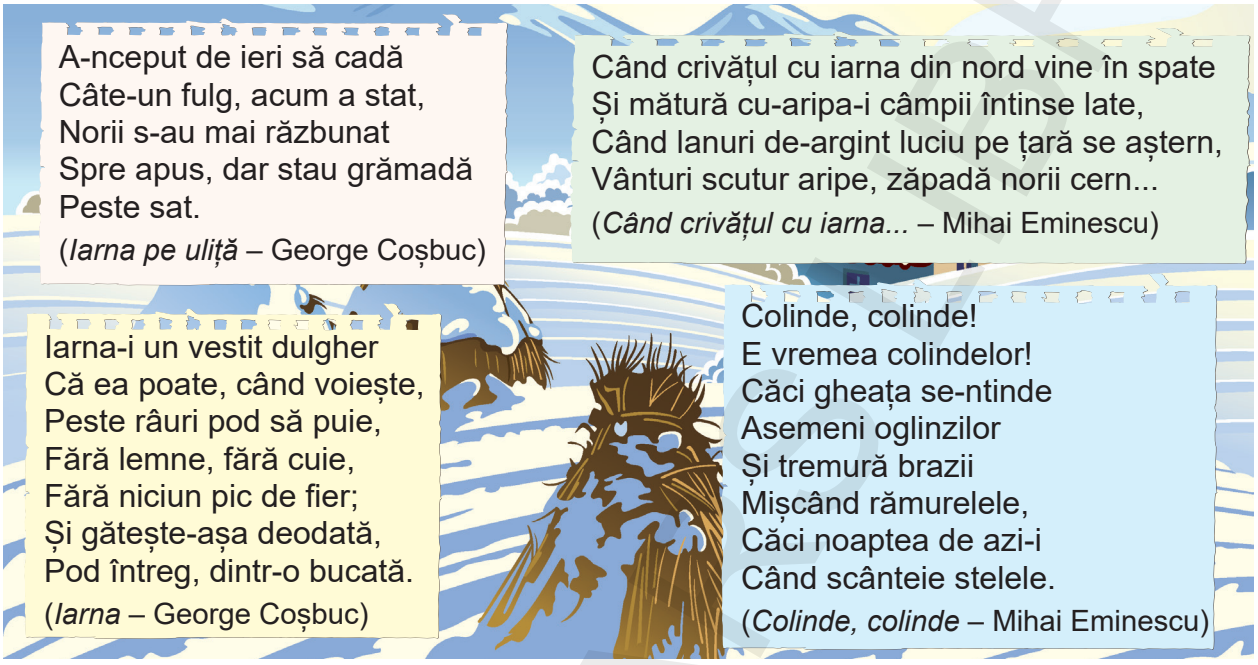

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.
(*Iarna pe uliță* – George Coșbuc)

Când crivățul cu iarna din nord vine în spate
Și mătură cu-aripa-i câmpii întinse late,
Când lanuri de-argint luciu pe țară se așternu,
Vânturi scutur aripe, zăpadă norii cern...
(*Când crivățul cu iarna...* – Mihai Eminescu)

Iarna-i un vestit dulgher
Că ea poate, când voiește,
Peste râuri pod să puie,
Fără lemne, fără cuie,
Fără niciun pic de fier;
Și gătește-așa deodată,
Pod întreg, dintr-o bucată.
(*Iarna* – George Coșbuc)

Colinde, colinde!
E vremea colindelor!
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.
(*Colinde, colinde* – Mihai Eminescu)

1. Ce anotimp este descris în strofele de mai sus?

2. Descrie anotimpul iarna așa cum apare în cele patru strofe de mai sus.

3. Imaginează-ți un dialog între tine și Baba Iarna.

CALEIDOSCOP

Găseşte cuvinte potrivite, astfel încât versurile să rimeze.

De când iarna _____
Şi zăpada _____
Un copil e _____
Că pădurea _____

EDITURA ART

3. Înțelegerea mesajului poeziei

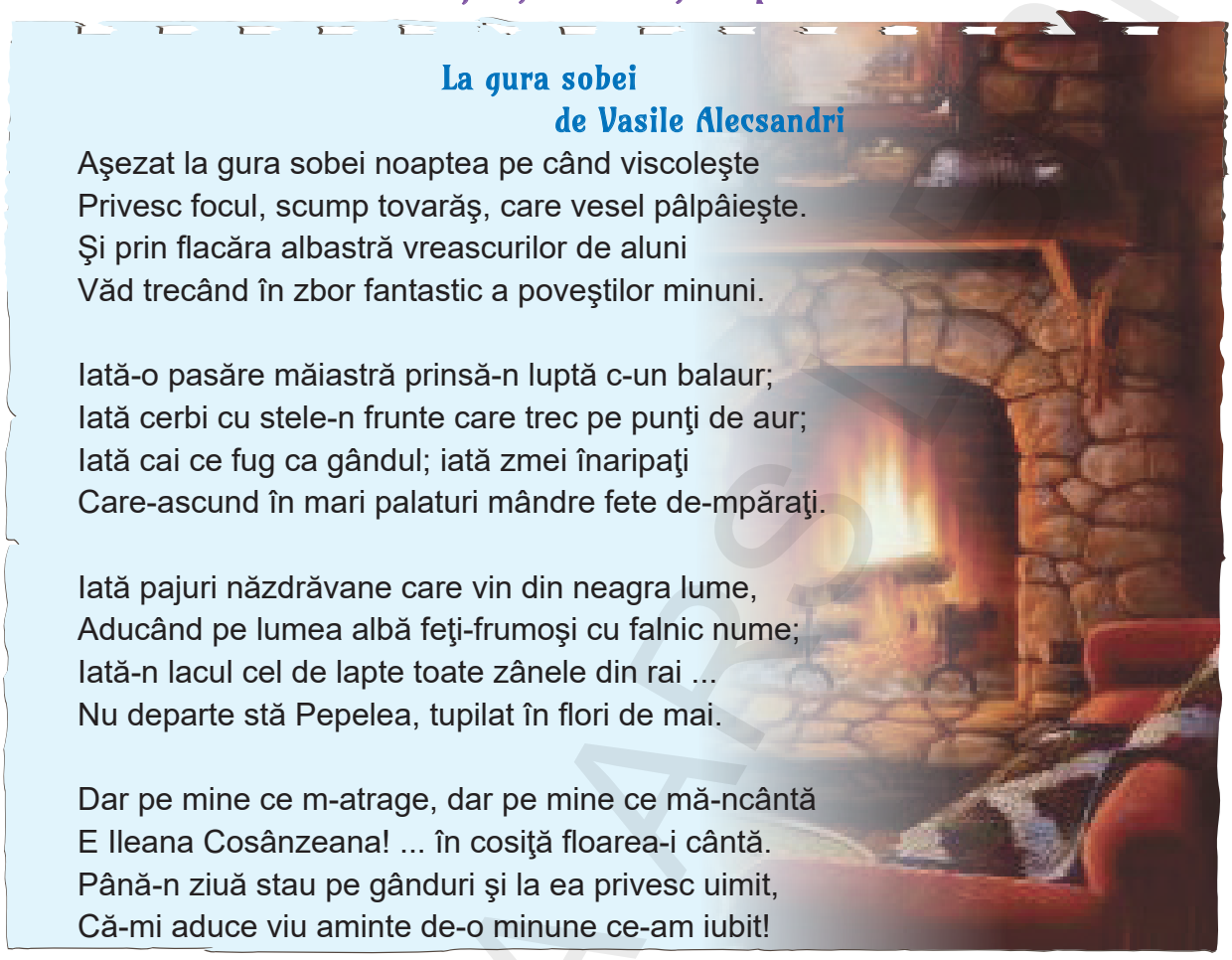

La gura sobei
de Vasile Alecsandri

Aşezat la gura sobei noaptea pe când viscoleşte
Privesc focul, scump tovarăş, care vesel pâlpâieşte.
Şi prin flacăra albastră vreascurilor de aluni
Văd trecând în zbor fantastic a poveştilor minuni.

Iată-o pasăre măiastră prinsă-n luptă c-un balaur;
Iată cerbi cu stele-n frunte care trec pe punţi de aur;
Iată cai ce fug ca gândul; iată zmei înaripaţi
Care-ascund în mari palaturi mândre fete de-mpăraţi.

Iată pajuri năzdrăvane care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea albă feţi-frumoşi cu falnic nume;
Iată-n lacul cel de lapte toate zânele din rai ...
Nu departe stă Pepelea, tupilat în flori de mai.

Dar pe mine ce m-atrage, dar pe mine ce mă-ncântă
E Ileana Cosânzeana! ... în cosiţă floarea-i cântă.
Până-n ziuă stau pe gânduri şi la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

1. Răspunde la întrebări.

• Cine este „tovarășul scump” al poetului?

• De ce crezi că îl prețuiește poetul pe tovarășul său?

• Ce face poetul la gura sobei?

2. De ce crezi că poetul numește ***minuni*** ale poveștilor tot ceea ce își imaginează?

3. Transcrie, din poezie, versurile în care sunt prezentate cele două personaje din povești, redate prin substantive proprii.

EDITURA ARS LIBRI

4. Atribuie personajelor din povești, care apar în poezie, câte o însușire potrivită.

balaur fioros

5. Recitește poezia, apoi completează tabelul.

Titlul și autorul poeziei	Mesajul poeziei	Versurile ce redau evident acest mesaj

6. Care este legătura dintre titlul poeziei și mesajul transmis de aceasta?

7. Precizează timpul şi spaţiul care apar în poezia *La gura sobei* de Vasile Alecsandri.

8. Selectează trei expresii literare din poezie, apoi alcătuieşte enunţuri cu acestea.

9. Ce emoţii trăieşte poetul când este însoţit de eroii poveştilor amintite la gura sobei?

EDITURA ARS LIBRI

4. Formularea de concluzii simple pe baza unei poezii

1. Bifează enunțul care constituie concluzia formulată pe baza poeziei *La gura sobei* de Vasile Alecsandri de la pagina 111.

- [ ] Poetului îi place să-și petreacă timpul seara la gura sobei, citind poveşti.
- [ ] Poetului nu-i place iarna.

2. Prin ce se deosebește o seară de iarnă la gura sobei, când viscolește, de o după-amiază de iarnă petrecută alături de copii la săniuș?

3. Care este concluzia pe care o poți formula pe baza versurilor din strofele a doua și a treia?

4. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

a) Ce crezi că exprimă versurile:
„Până-n ziuă stau pe gânduri și la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!” din poezia *La gura sobei*?

b) Formulează o concluzie simplă, pe baza răspunsului dat la punctul **a)**.

5. Ilustrează două tablouri prezentate în poezia *La gura sobei* de Vasile Alecsandri.

EDITURA ARS LIBRI

5. Scrierea corectă a cuvintelor *mia/mi-a*

1. Înlocuiește ceea ce este subliniat cu *mia* sau *Mia*.

Mi-ar plăcea să am o oiță.
1000 de fluturi zburau în pavilionul amenajat în expoziție.
Am întâlnit-o pe o colegă la patinoar.

2. Încercuiește forma corectă.

- Mama ***mi-a/mia*** adus un tort de ciocolată.
- Am economisit ***mi-a/mia*** de lei dăruită de bunicul.
- La stâna din munte am mângâiat o ***mi-a/mia*** blândă.
- ***Mi-a/Mia*** a venit în vizită pe la mine.
- Prietena mea ***mi-a/mia*** adus aminte de antrenament.

3. Completează spațiile, folosind cuvintele *Mia/mi-a/mia*.

- _____, bunica mea, _____ cumpărat o păpușă.
- Colegul _____ ascultat părerea.
- Am cheltuit _____ de lei cu multă chibzuință.
- În mulțimea de miei am văzut o _____ maro.
- Irina _____ pregătit o petrecere surpriză, iar _____, sora mea, a ajutat-o.

4. Alcătuiește un scurt text în care să folosești cuvintele: *mia, Mia, mi-a, sar, s-ar, ce-a, cea, cel, ce-l*. Alege un titlu potrivit.

EDITURA ARS LIBRI

• *Heidi, fetița munților* după Johanna Spyri • Dialogul în textul literar narativ
• Formularea de întrebări și răspunsuri • Formularea de predicții pe baza unor fragmente din text • Pronumele personal. Pronumele personal de politețe

1. Heidi, fetița munților

după Johanna Spyri

1. **a)** Notează:
• titlul _____
• autorul _____
• personajele _____

b) Precizează:
• timpul întâmplării _____
• locul acțiunii _____

Pălăriile gânditoare

○ informează
Informează-te despre starea de sănătate a Clarei.
Transmite-i gândurile și încurajările tale referitoare la problemele de sănătate existente.

● spune ce simți
Scrie ceea ce simți referitor la atitudinea guvernantei față de Heidi.

● aspecte negative
Față de ce situație din text nu ești de acord?

● aspecte pozitive
Numește personajele care îl respectă cel mai mult pe băiatul cu flașneta.
Găsește, în text, dovezi că acest fapt este adevărat.

EDITURA ARS LIBRI

• generează idei noi

Ce sfaturi i-ai oferi guvernantei, astfel încât să nu îi mai fie teamă de animăluțe și să nu le mai deteste.

• clarifică

Scrie motivele pentru care micuța Clara începea să țină tot mai mult la Heidi.

3. Enumeră consecințele faptului că micuța Clara a deschis în casă coșul primit în dar.

4. În cele din urmă, ce se întâmplă cu pisicuțele? Transcrie, din text, enunțurile din care afli acest lucru.

5. Exprimă-ți sentimentele față de gestul băiatului cu flașneta, care a dorit să-i cânte domnișoarei Clara.

Jurnalul dublu

Fragmentul	Întâmplarea despre care se povestește în fragmentul delimitat
Primul fragment	Într-o dimineață un băiat cu o flașnetă vine în casa domnișoarei Clara să-i cânte.
Al doilea fragment	
Al treilea fragment	
Al patrulea fragment	
Al cincilea fragment	
Al șaselea fragment	
Al șaptelea fragment	

EDITURA ARS LIBRI

7. Argumentează de ce guvernanta nu agreează prezența băiatului cu instrumentul muzical. Transcrie replica guvernantei care dovedește acest fapt.

8. Scrie cuvinte care caracterizează fiecare personaj.

Heidi	Clara	guvernanta	băiatul

9. **a)** Citește al doilea fragment al textului, apoi transcrie enunțul din care afli de ce râdea valetul.

b) Tot din al doilea fragment al textului transcrie enunțul din care afli ce se încurca printre picioarele guvernantei.

10. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

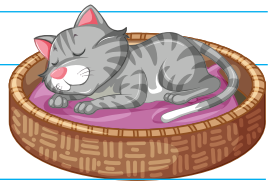

- Ce părere ai despre copilăria Clarei? Argumentează-ți răspunsul!

- Care este părerea ta despre modul de învățare a celor două fete, Clara și Heidi?

- Ție ți-ar plăcea să înveți doar acasă cu un preceptor (profesor)? Argumentează-ți răspunsul!

EDITURA ARS LIBRI

11. De ce crezi că domnișoara Rottenmaier o credea pe Heidi neastâmpărată?

12. Scrie, din text, câte o însușire pentru substantivele.

copil _____ animal _____
flașnetă _____ muzică _____
voce _____ pisică _____

13. Găsește un singur cuvânt care să aibă același înțeles cu expresiile date:

a da buzna _____ părere de rău _____
bătaie de joc _____ a rămâne uimit _____
a ajunge la ureche _____ sări ca arsă _____

14. Transformă:

adjectiv → substantiv
prietenos → prieten
fricoasă → _____
răcoros → _____
frumos → _____
furios → _____

substantiv → verb
zgârietură → a zgâria
servitor → _____
salt → _____
strigăt → _____
pedeapsă → _____

15. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul **sare** să fie, pe rând, substantiv, apoi verb.

16. Scrie enunțuri, folosind cuvinte cu aceeași formă și sens diferit.

blană → de animal _____
blană → scândură groasă _____

Pro sau contra

• Ai fi de acord cu decizia guvernantei de a o pedepsi pe Heidi?
• Da, pentru că _____
• Nu, pentru că _____

EDITURA ARS LIBRI

2. Dialogul în textul narativ

Meserii fermecate

adaptare după Charles Perrault

A fost odată un om care avea trei fii. Când s-au făcut mari, tatăl lor le-a spus:

– Fiii mei, trebuie să plecați în lume să învățați o meserie și să vă faceți un rost!

– Așa vom face, tată!

Cei trei băieți își luară rămas-bun de la tatăl lor și porniră la drum. Curând ajunseră la o răscruce, din care plecau trei poteci.

Fiecare apucă pe un drum diferit. Și nu trecu mult până când primul întâlni un om care îi promise să-l învețe propria meserie, știința astrologiei. Deveni un astrolog desăvârșit. Când se despărți de profesorul său, acesta i-a dat un telescop, zicând:

– Cu telescopul vei putea să vezi tot ce se întâmplă pe cer și pe pământ.

Cel de-al doilea frate a avut ca profesor un vânător. Când își luă rămas-bun de la învățătorul lui, acesta îi înmână o pușcă de vânătoare și îi spuse:

– Unde vei privi, acolo se va duce glonțul. Niciodată nu vei rata o țintă.

În final, fratele cel mai mic întâlni un croitor, care îl învăță meseria sa, iar la despărțire îi dădu un ac și îi spuse:

– Cu acest ac vei putea coase tot ce îți cade în mâini. Chiar dacă este la fel de tare ca oțelul, se va uni atât de bine, încât nici nu se va cunoaște cusătura.

După trei ani, frații se întâlniră și o luară spre casa tatălui lor.

– O să vă supun unei probe, le spuse tatăl.

Privi spre coroana unui copac și, făcându-i semn primului fiu, adăugă:

– În acest copac, între două ramuri, e un cuib de cinteze. Spune-mi câte ouă au.

Astrologul se uită cu telescopul spre cuib și răspunse că au cinci ouă.

Tatăl luă ouăle din cuib, le aşeză pe masă şi îi spuse vânătorului:

– Trebuie să spargi în două cele cinci ouă, dintr-o singură împușcătură.

Băiatul ținti cu pușca și sparse ouăle întocmai cum voia tatăl său.

– Acum tu, croitorule, coase-le la loc!

– Imediat voi coase ouăle, spuse fiul cel mic.

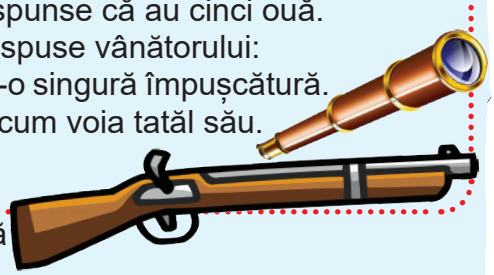

Tatăl, mulțumit și mândru de fiii săi, îi felicită pentru ceea ce învățaseră.

Într-o zi, fiica regelui a fost răpită de un dragon. Regele dădu sfoară-n țară că acela care o va aduce înapoi pe prințesă, va fi răsplătit.

Frații hotărâră să o salveze. Astrologul căută cu telescopul şi găsi prinţesa pe o insulă foarte îndepărtată. El și frații lui plecară să o salveze.

Când ajunseră, se apropiară tiptil și luară pe tânără fără ca dragonul să simtă.

Alergară toți spre barcă, dar dragonul porni pe urmele lor. Când era foarte aproape și răsuflarea lui pârjolea pământul, vânătorul trase un glonţ care îi străpunse inima. Dar împușcătura a fost atât de puternică, încât barca se sfărâmă, iar prințesa și cei trei frați se agățară de scânduri să nu se înece. Fratele croitor își scoase acul fermecat și cusu cu foarte mare grijă scândurile, până reconstrui barca.

Regele a fost mulțumit când îi văzu pe flăcăi întorcându-se cu fiica sa şi le spuse:

– Toți aveți dreptul de a fi răsplătiţi. Fiecare va primi o parte din regatul meu.

Fiecare frate și-a primit răsplata și toți au trăit mulți ani fericiți alături de tatăl lor.

S18

1. Citește, pe roluri, fragmentul marcat în text.
2. Scrie cine sunt personajele care participă la dialogul din fragmentul evidenţiat.

3. Precizează, din fragmentul marcat în text, verbele care însoțesc intervenția personajelor, apoi scrie alte verbe cu sens asemănător.

4. **a)** Transcrie, din primul fragment, replica din care afli îndemnul dat de către tată fiilor săi. Precizează verbul cu ajutorul căruia este introdusă această replică.

b) Scrie trăsăturile tatălui așa cum reies din ceea ce le comunică fiilor săi.

5. **a)** Ce obiect a primit fiecare tânăr de la profesorul său?

- astrologul _____
- vânătorul _____
- croitorul _____

b) Transcrie replica fiecărui profesor din care afli utilitatea obiectului dăruit.

c) Ce „minunății” ai putea face dacă ai avea obiectele celor trei frați?

6. Scrie un dialog ce ar putea avea loc între cei trei profesori din poveste.

EDITURA ARS LIBRI

3. Formularea de întrebări şi răspunsuri

1. Scrie întrebări sau răspunsuri, pornind de la textul *Meserii fermecate*.

Întrebare	Răspuns
Care a fost vestea tristă care s-a răspândit în regat?	
	Cei trei frați au hotărât pe loc să plece în căutarea fetei de împărat.
De către cine era păzită fata împăratului?	
	Fratele croitor a cusut cu acul fermecat scândurile bărcii.
Cine a reuşit să doboare dragonul?	
Cum au fost feciorii răsplătiţi?	

2. Formulează câte o întrebare prin care ceri informații despre cele trei meserii despre care se povestește în text, apoi scrie și răspunsul.

3. Restrânge expresia „dădu sfoară-n țară” într-un singur cuvânt. Formulează cu acest cuvânt o întrebare al cărei răspuns să reiasă din textul *Meserii fermecate*.

4. Formulează două întrebări din răspunsul cărora să reiasă ce meserie ți-ar plăcea să practici și motivația alegerii.

EDITURA ARS LIBRI

4. Formularea de predicţii pe baza unor fragmente din text

1. Citește fragmentele de mai jos și rezolvă sarcinile.

A. *În timp ce înota spre mal, un țap se pomenește cu un șarpe lângă dânsul.*

Țapul îl lăsă pe șarpe să se urce pe dânsul și-și puse toate puterile ca să înoate pentru a ieși cu bine la mal.

Șarpele, văzându-se călare pe țap, începu să se încolăcească împrejurul gâtului și să-l strângă ca să-l sugrume.

– Dar ce faci prietene? îl întrebă țapul abia răsuflând.

– Vezi că mie mi-e foame și aș vrea să mi-o potolesc cu tine.

(*Țapul și șarpele* după Petre Ispirescu)

• Ce crezi că a făcut țapul la auzul răspunsului șarpelui?

• Ce s-ar fi întâmplat dacă țapul nu l-ar fi luat pe șarpe în spatele său?

B. *Fără încălțări, iepurașul Peter a fugit mai departe, dar a nimerit într-o tufă, agățându-se între ramurile ei cu nasturii mari ai hăinuţei sale pe care o primise cadou.*

Peter începuse să plângă neajutorat.

(*Povestea iepurașului Peter* după H. Beatix Potter)

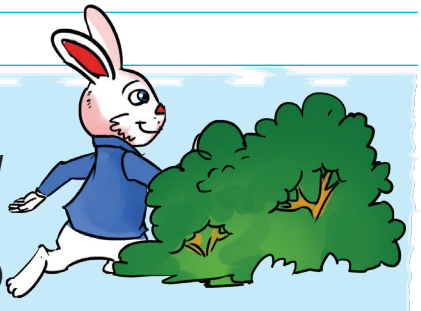

• De ce consideri că iepurașul Peter nu mai avea încălțări?

• Care crezi că era motivul pentru care Peter alerga?

• Când crezi că iepurașul a primit hăinuța cadou?

• Iepurașul a reușit să iasă din tufă? Dacă da, cum consideri că a reușit?

EDITURA ARS LIBRI

5. Pronumele personal. Pronumele personal de politeţe

1. Identifică pronumele din fragmentul de mai jos, apoi precizează felul acestora.

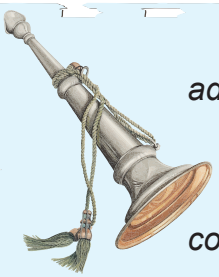

Eu, profitând de un moment când trâmbița și toba tac, adaug:

– Și pe urmă, dumneata ești roșior, în cavalerie!

– Maior! strigă mândrul militar.

– Tocmai! zic eu. Maiorul nu cântă cu trâmbița, el comandă.

(*Vizită...* după I. L. Caragiale)

2. Transformă pronumele personale în pronume personale de politețe, după model.

voi – dumneavoastră

ea → _____

ele → _____

tu → _____

el → _____

ei → _____

3. Înlocuiește pronumele personale de politețe evidențiate cu pronume personale, apoi transcrie propozițiile obținute.

- *Dumneaei* vorbește două limbi străine.
- *Dumneavoastră* plecați în excursie.
- *Dumnealor* recită poezii scrise de Mihai Eminescu.
- *Dumneata* ai fost în stațiunea Sinaia?
- *Dumnealui* culege flori de primăvară.
- *Dânsa* vine în vizită.
- *Dânșii* au ocupat locurile libere.

EDITURA ARS LIBRI

1. Numărul pronumelui

1. Grupează pronumele de mai jos, după numărul de persoane pe care îl arată.

eu, voi, dânsul, el, dânsa, ele, ea, ei, dumnealui, noi, dânșii, tu, dumneata, dumneaei, dânsele, dumnealor, dumneavoastră

mai multe persoane (plural)	o singură persoană (singular)

2. Transformă enunțurile, astfel încât pronumele personale să arate mai multe persoane.

• El se schimbă în costumul nou. → _____

• Eu vin în vizită la unchiul meu. → _____

• Merg cu ea în parc. → _____

3. Identifică pronumele personale, apoi precizează la ce număr se află.

Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:
– Ce vrei tu?
– Noi? bună pace!...
(*Scrisoarea III*, Mihai Eminescu)

4. Completează spațiile folosind pronume personale, apoi precizează numărul fiecărui pronume.

✱ _____ am găsit un pisoi. _____ e tare drăgălaș.

✱ Felicia și Violeta sunt fericite. Mâine, _____ vor călători în Franța.

✱ Fratele meu a sosit azi de la bunici. _____ ne-a adus veşti de la _____.

5. Alcătuiește câte o propoziție care să respecte condițiile:

a) să fie alcătuită din patru cuvinte şi să conțină un pronume personal la numărul singular;

b) să fie alcătuită din cinci cuvinte şi să conțină un pronume personal la numărul plural.

6. Încercuiește cuvântul *voi* doar în propozițiile în care acesta este pronume.

• Voi sunteți prietenii mei.
• Voi pleca în Spania.
• Voi plecați în Spania.
• Mă rog de voi să mă însoțiți.
• Vă chem dacă voi avea nevoie de voi.
• Voi veni pe la voi pe acasă.

EDITURA ARS LIBRI

2. Persoana pronumelui

1. Completează spațiile, folosind pronume personale potrivite.

A fost odată un negustor. Într-o zi _____ le-a întrebat pe fiicele lui ce să le aducă de la târg. _____ și-au spus fiecare dorința. Cea mare și-a dorit mărgele. _____ era cochetă. Cea mijlocie a dorit un inel - îi plăceau bijuteriile.

– _____ ce-ți dorești? A întrebat-o negustorul pe mezină.

– _____ vreau o creangă de alun.

– Pe _____ să mă așteptați cu masa.

– N-ai _____ nicio grijă, tată!

(*Creanga de alun* adaptare după Lev N. Tolstoi)

2. Grupează pronumele în funcție de persoană: *eu, tu, el, noi, voi, ei, ele, dânsul, dânsa, dânșii, dânsele, dumnealui, dumneaei, dumnealor, dumneata, dumneavoastră.*

Persoanele care vorbesc (persoana I)	Persoanele cărora li se vorbește (persoana a II-a)	Persoanele despre care se vorbește (persoana a III-a)

3. Precizează felul, numărul și persoana pronumelor de la exercițiul 1.

ea – pronume personal, numărul singular, persoana a III-a

4. Scrie enunțuri în care să folosești pronume personale, îndeplinind condițiile:

a) persoana I, numărul plural;

b) persoana a III-a, numărul singular;

c) persoana a II-a, numărul plural.

5. Rescrie enunțul de mai jos la persoana I, numărul singular.

„Bucuroasă că a ajuns la casa piticilor, ea adormi într-un pătuț.”

EDITURA ARC

3. Genul pronumelui

1. Înlocuiește substantivele subliniate cu pronume personale corespunzătoare.

• Virginia salută politicos.

• Ștefan a marcat un gol.

• Fetele au fost la antrenament.

• Băieții l-au ajutat pe colegul lor.

2. Precizează genul fiecărui substantiv și al pronumelui care l-a înlocuit, de la exercițiul anterior.

substantivul	genul

pronumele	genul

3. Transcrie enunțurile de mai jos, trecând la numărul plural pronumele evidențiate. Precizează-le persoana și genul, după transcriere.

• ***El*** a venit dintr-o țară îndepărtată.

• ***Dânsul*** s-a întâlnit cu ea în parc.

• ***Dânsa*** consideră că ești talentat.

• Eu rezolv problema împreună cu ***el***.

EDITURA ARS LIBRI

4. Identifică pronumele personale și pronumele personale de politețe din versurile şi din enunţurile de mai jos, apoi completează tabelele.

a) *Eu chemam pe lup încoace*
El fugea-ncotro vedea.
Și-a venit la noi la poartă
Și-am ieșit eu și am spus:
– N-ai nici tu, nici împăratul
Bani să-mi cumpere băiatul.
(*Cântec,* George Coșbuc)

Pronumele	Felul	Persoana	Numărul	Genul

b) Ele sunt cele mai bune colege.
Florile pentru dânsa erau roșii.
Dumnealui povestește atât de frumos!
Am crezut că ea este profesoara.
Ne va prezenta dânsul exponatele din muzeu.

Pronumele	Felul	Persoana	Numărul	Genul

5. Formulează enunțuri în care să introduci pronume, după următoarele cerințe:

* pronume personal, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular;

* pronume personal de politețe, persoana a III-a, genul feminin, numărul plural;

* pronume personal, persoana a III-a, genul masculin, numărul plural.

EDITURA ARS LIBRI

4. Alte forme ale pronumelui personal

1. Ce denumesc cuvintele evidenţiate în propoziţiile de mai jos?

a) acţiuni **b)** lucruri **c)** persoane **d)** însuşiri

- Şcoala ***noastră*** este îngrijită.
- Colegul ***vostru*** este altruist.
- Corina ***te*** va ajuta la curăţenie.
- Vreau să ***îţi*** mulţumesc pentru sprijin.
- *Eu* ***ţi****-am* spus despre cursul de robotică.

2. Alcătuieşte propoziţii, folosind următoarele pronume personale: *pe tine, lor, pe mine, ţie, vouă*.

3. Subliniază pronumele personale (inclusiv forme ale pronumelui personal) din fragmentul de mai jos. Precizează numărul, persoana şi genul acestora, după modelul dat.

– Voi nu înțelegeți, spuse supărat rățoiul cel urât.

– Dacă nici noi nu înțelegem, atunci cine crezi că te va înțelege pe tine? Doar nu-ți închipui că pot fi mai înțelept decât stăpâna noastră sau decât cotoiul vostru. Și să nu mai vorbesc de mine. Mai bine ți-ai scoate gărgăunii din cap și ai fi mulțumit cu norocul care a dat peste tine.

(*Rățușca cea urâtă* după Hans Christian Andersen)

Voi – pronume personal, numărul plural, persoana a II-a

EDITURA ARS LIBRI

5. Textul creativ cu început sau sfârșit dat

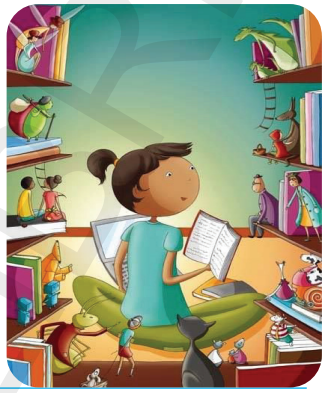

1. Continuă textul creativ început mai jos. Introdu în cuprinsul textului trei substantive proprii, trei verbe la fiecare timp, două pronume personale, un pronume personal de politețe și trei adjective. Subliniază-le!

Visul

Era o seară senină și liniștită. Citeam o carte cu povești nemuritoare când, deodată, m-am trezit pe Tărâmul Imaginației, locul unde iau naștere poveștile și ideile.

Mă aflam printre zeci de personaje din basme și din poezii. Am văzut-o întâi pe Degețica...

2. Pornind de la titlul *Legenda Florii-Soarelui*, imaginează-ți o explicație pentru denumirea acestei plante și realizează un text creativ care să aibă sfârșitul dat mai jos.

De atunci, floarea a fost numită „Floarea-Soarelui” și își îndreaptă mereu fața către soare, să o mângâie cu razele sale.

EDITURA ARS LIBRI

1. Sensurile cuvintelor

1. Precizează sensurile cuvintelor subliniate în enunțurile de mai jos.

♣ Fulgii de nea plutesc în aer. _____

♣ Dana avea un aer de învingătoare. _____

♣ Lupul a atacat căprioara. _____

♣ Rugina a atacat fierul. _____

♣ Un cadru din poliție ne-a vorbit despre circulație. _____

♣ Am primit diploma într-un cadru festiv. _____

2. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele: *ghiveci, creastă, coș, a decora, a încolți* să aibă înțelesuri diferite.

3. Găsește înțelesuri diferite ale cuvintelor.

• lin → _____

• joacă → _____

4. Alege din următoarea strofă, două cuvinte care își pot păstra forma, dar își pot schimba sensul. Formulează enunțuri cu fiecare dintre sensurile acestor cuvinte.

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un fulg, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste sat.
(*Iarna pe uliță* de George Coșbuc)

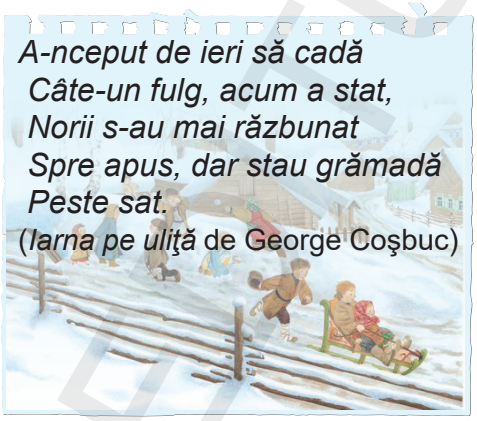

EDITURA ARS LIBRI

2. Relatarea unei întâmplări după banda desenată

1. Relatează, apoi scrie o întâmplare după banda desenată. Alege un titlu sugestiv.

2. Realizează o bandă desenată care să conțină programul unei zile din vacanța de vară. Poți adăuga și comunicări scrise.

EDITURA ARS LIBRI

3. Scrierea corectă a cuvintelor *ai/a-i*

1. Transformă enunțurile, după model.

Îmi place a îi ajuta pe oamenii în vârstă.
Îmi place a-i ajuta pe oamenii în vârstă.

• Mi-e ușor a îi explica prietenului meu jocul.

• A sfârșit discursul prin a îi mulțumi mamei sale.

• Este urgent a îi transmite vestea.

2. Scrie verbul ***a avea*** la timpul prezent, persoana a II-a.

• Tu (a avea) _____ o voce plăcută.
• – (A avea) _____ un frate sau o soră?
• Să (a avea) _____ umbrela la tine!
• Câţi ani (a avea) _____ ?

3. Alcătuiește trei enunțuri în care cuvântul ***ai*** să ajute la formarea timpului trecut al verbelor.

4. Alege forma corectă a cuvintelor *ai* şi *a-i.*

- ***Ai/A-i*** spune mamei adevărul este decizia cea mai corectă.
- M-a impresionat faptul că ***ai/a-i*** vizitat un cămin pentru bătrâni.
- ***Ai/A-i*** să găsești pe cineva să te ajute!
- Cu lacrimi de bucurie, începe ***ai/a-i*** povesti mamei întâmplarea.

5. Alcătuiește enunțuri în care să folosești verbele: *a aduce, a ajuta, a cunoaște, a învăța*, folosind fiecare dintre formele *ai* și *a-i*.

Ce ai ascultat?
A-i asculta ideile înseamnă că îl susții.

EDITURA ARS LIBRI

4. Recapitulare

April
de Ştefan Octavian Iosif

Streşinile se dezgheaţă,
Picură mărgăritare...
Ce de lume! Ce de viaţă!
Şi ce larmă-asurzitoare!

A întinerit natura;
Negustorii zdrenţuroşi
Ţipă cât îi ţine gura:
– Hai la ghiocei frumoşi!

În mansardă locuieşte
Un artist. Băiat sărac,
De un ceas se chinuieşte
Ca să vâre aţă-n ac.

Şi cârpindu-i, biet, cum ştie
Pantalonii vechi de dril,
Fluieră de bucurie...
Bine ai venit, April!

1. Ce anotimp este prezentat în poezie? Bifează caseta din dreptul răspunsului corect.
☐ vara ☐ primăvara ☐ iarna ☐ toamna

2. Identifică, apoi transcrie versurile care surprind transformările din natură.

3. Menționează, într-un enunț, înțelesul ultimelor două versuri din prima strofă.

4. Subliniază, în poezie, versurile care transmit starea de care sunt cuprinși oamenii.

5. Scrie ce mesaj îți transmite poezia.

6. Transcrie, din poezie, cuvinte și expresii care sugerează imagini sonore (sunete) și imagini vizuale.

- imagini sonore: _____;
- imagini vizuale: _____.

7. Formulează concluzia care se desprinde din cuvintele și din expresiile de la exercițiul 6.

EDITURA ARSLIBRI

8. Alcătuiește un text creativ, de maximum 10 rânduri, folosind ultimul vers al poeziei ca fiind începutul sau finalul textului.

9. Citește textul de mai jos, apoi formulează două întrebări și răspunsurile la acestea pe baza textului.

Cei trei feciori ai împăratului
(după o poveste populară iugoslavă)

A fost odată ca niciodată un împărat care, îmbătrânind, a chemat la **el** pe cei trei feciori ai săi și le-a spus:

– Dragii mei feciori! Am îmbătrânit și brațul meu e prea slab ca să dirijeze cârma țării. Pe voi vă iubesc deopotrivă, dar moștenitor al tronului trebuie să fie numai unul. Eu nu mă simt în stare să judec care dintre **voi** este mai vrednic. De aceea, răspândiți-vă în lumea largă, în căutarea fericirii voastre, și cine îmi va aduce cel mai frumos dar, acela va fi urmașul meu la tron.

Se risipiră **ei** care încotro, unde văzură cu ochii. Fiecare voia să găsească cel mai frumos dar, ca să fie ales să conducă marea împărăție.

Feciorul cel mare nu stătu mult pe gânduri. Știa că tatăl său era îndrăgostit de pietre scumpe. Se duse la un meșter giuvaergiu. Cumpără de la **dânsul** cel mai mare diamant și îl duse tatălui său. Părintele luă bucuros darul și îl ascunse.

Cel de-al doilea fiu își zise: „Coroana tatei e străveche. Nu va avea nicio strălucire pe capul meu, când voi ajunge împărat. Am să mă duc la un iscusit meșter giuvaergiu să-mi facă o coroană cum n-a mai văzut lumea pe o frunte împărătească.”

Cum gândi, așa făcu. Un meșter giuvaergiu făcu o coroană numai și numai de aur, împodobită cu cele mai frumoase nestemate în fel de fel de culori.

Împăratul primi darul cu bucurie și îl puse alături de celelalte giuvaeruri ale sale.

Feciorul cel mai mic cutreieră lumea, căutând un dar potrivit pentru părintele său. Dar orice îi cădea sub ochi i se părea nevrednic de acesta. „Tot ce văd, se gândi el, se și află în vistieria părintească. Tata stăpânește atâtea bogății, încât nici nu mai are unde le pune. Pe oamenii bătrâni nu-i mai încântă asemenea bunuri pământești. Nu pot găsi nimic care să meargă la inima scumpului meu părinte. Va trebui să mă întorc cu mâinile goale și să las tronul unuia dintre frații mei. Nu pizmuiesc pe nimeni; în ce mă privește,

îmi ajunge iubirea părintească.”

Mezinul se întoarse în palatul împărătesc la tatăl său. Acesta îl întrebă:

– Ce mi-ai adus, dragă prâslea?

Atunci mezinul îi răspunse sfios:

– Tată, am căutat în toată lumea cea largă un dar pentru dumneata care să fie deopotrivă cu iubirea părintească față de **noi**. Dar zadarnic! Am făcut înconjurul lumii, însă asemenea dar n-am găsit. De aceea, ți-am adus numai inima mea duioasă. Primește-o și iubește-mă așa cum te iubesc și **eu**, iar împărăția dă-o unuia dintre frații mei. Să-mi îngădui numai a-ți împărtăşi o dragoste de fiu iubitor până în clipa din urmă.

Auzind cuvintele acestea, împăratul își îmbrățișă mezinul și-i grăi:

– Nu, scumpul meu fiu! Nimeni, afară de tine, nu va urca pe tron în împărăția mea, fiindcă dragostea ta este darul cel mai prețios pentru mine. Văd că îți iubești fierbinte frații și părintele. De aceea îți las ție împărăția. **Ea** va fi pe mâini sigure.

10. Transformă în povestire dialogul dintre fiul cel mic și împărat.

11. Ce s-ar fi întâmplat dacă fiul cel mic i-ar fi adus în dar împăratului un obiect asemănător celor aduse de ceilalți frați ai săi?

12. Cum crezi că au reacționat frații mai mari la decizia împăratului de a încredința moștenirea împărăției fratelui celui mic?

13. Precizează felul, numărul, persoana și genul pronumelor subliniate în textul *Cei trei feciori ai împăratului*.

14. Încercuiește, în text, alte forme ale pronumelui personal descoperite de tine.

EDITURA ARSIS

• *Zâmbetele pământului* după Nestor Urechia • Cuvântul-parte de propoziție • Predicatul exprimat prin verb • Sensurile neobișnuite ale cuvintelor • Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin

1. Zâmbetele Pământului

după Nestor Urechia

1. Completează enunțurile.

• Titlul textului _____
• Autorul _____
• Timpul _____
• Locul _____
• Personajele _____
• Cel mai important moment _____
• Concluzia _____

2. Alege varianta corectă.

• Baba Iarna privește cu admirație bijuteriile de:
a) aur; **b)** gheață; **c)** argint.

• Fetișcana rumenă la obraz este:
a) Măseaua-Ciutei; **b)** Floarea-Paștelui; **c)** Vioreaua.

• Ghiocelul este:
a) crainicul de la televizor; **b)** crainicul Iernii; **c)** crainicul Primăverii.

• Scopul Zâmbetelor Pământului este să: **a)** cânte la Carnavalul Florilor;
b) înveselească, să decoreze și să înmiresmeze toată natura; **c)** ajute Cârtița.

• Carnavalul Florilor este sărbătoarea:
a) florilor; **b)** copiilor; **c)** oamenilor.

• Cum se ivește câte o floare, Primăvara:
a) o pictează; **b)** o ceartă; **c)** o mângâie și o îmbrățișează.

3. Descrie tabloul anotimpului Iarna redat în primul fragment al textului, completând propozițiile.

Este ninsoare și _____ .
Zăpada _____ . Trosnește călcată de _____ și _____ .
Casele _____
Stâlpii _____
Pădurea _____
Pânza apelor _____
Baba Iarna _____
Bubu _____
Ziua _____
Noaptea _____
Viețuitoarele _____
Razele _____
Bătrâna Anului _____

EDITURA ARSLIBRI

4. Ai aflat, din text, semnele instalării Primăverii. Enumeră-le!

5. Scrie denumirile plantelor întâlnite în text.

6. Povestește, în scris, fragmentul în care tatăl prezintă numele copiilor și scopul lor.

7. Precizează numele personajelor care spun cuvintele de mai jos:

- Moș-Pământe... Scoală că Baba Iarnă se gătește de ducă și va sosi Primăvara!	→
- Cine mi-a stricat somnul?	→
- Stăpâne, fă ochi, că sosește Primăvara.	→
- Primăvara este deasupra și vă cheamă pe toți.	→
- Iată, plecăm. Rămâi cu bine, Stăpâne!	→

8. Argumentează! Dacă ai putea fi oricare dintre personajele textului, pe cine ai alege?

9. Transformă după modelul dat.

- plecarea iernii → Iarna pleacă.
- apariția ghiocelului →
- trezirea Zâmbetelor Pământului →
- începutul Carnavalului Florilor →
- instalarea Primăverii →
- cântecul păsărilor →
- ivitul frunzelor la arbori →

10. Ce semnificație are titlul textului? Precizează legătura dintre titlu și mesajul textului.

11. Precizează un posibil motiv pentru care ghiocelul nu a reușit să-l trezească pe Moș-Pământ.

12. Transcrie urarea pe care o adresează Moș-Pământ copiilor săi.

EDITURA ARS LIBRI

13. Identifică salutul pe care-l adresează copiii Stăpânului.

14. Asociază expresiile cu explicația lor.

a face ochi	a fi atent
a sta cu ochii pe cineva	a întâlni
a da ochii cu o persoană	a reproșa
a scoate ochii cuiva	a se trezi
a trage cu ochiul	a se uita
a fi numai ochi și urechi	a urmări

15. Analizează semnificația enunțului din ultimul fragment al textului: *Viața va țâșni din pământ și bunătatea se va revărsa în jur!*

16. Selectează cuvinte, din text, apoi completează tabelul.

Substantive		Adjective	Verbe	Pronume
comune	proprii			

17. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

a) Consideri că Moș-Pământ este un personaj somnoros?

Da, pentru că _____

Nu, pentru că _____

b) De ce Zâmbetele Pământului sunt considerate de către Moș-Pământ *podoabe gingașe și darnice făpturi ale lui Dumnezeu*?

18. Activitate în echipă

Grupați-vă în patru echipe. Prima echipă rezumă, a doua întreabă, a treia clarifică, iar a patra precizează. La final, veți prezenta răspunsurile în fața clasei.

Rezumând: Povestiți pe scurt dialogul dintre Moș-Pământ și Măseaua-Ciutei.

Întrebând: Formulați patru întrebări și răspunsuri la acestea, pe baza textului.

Clarificând: Clarificați de ce ghiocelul a hotărât să plece primul din peșteră. Ce misiune are el?

Precizând: Care ar fi fost situația dacă Moș-Pământ nu și-ar fi trimis copiii să vestească Primăvara.

EDITURA ARS LIBRI

2. Cuvântul – parte de propoziție

1. Ordonează cuvintele pentru a alcătui propoziții.

* veselă, în, Raluca, bazin, înoată

* se ivi, după, unui, trunchiul, copac, ciocănitoarea

2. Completează propozițiile cu părți de propoziție care răspund la întrebările: *Cine?, Despre cine se vorbește în propoziție?, Ce face?*

* Pe crengi _____ _____ vesele.
* _____ multicolore _____ în poienițe.
* _____ șireată nu se _____ de vânător.
* _____ mei _____ în vizită la bunici.

3. Alcătuiește o propoziție formată din cinci părți de propoziție, despre primăvară, folosind verbul *a surprinde*.

4. Alcătuieşte trei propoziții după următoarele cerințe:

* a doua parte de propoziție să răspundă la întrebarea *Ce face?*

* prima parte de propoziție să răspundă la întrebarea *Ce face?*

* să fie alcătuită din patru părți de propoziție, ultima răspunzând la întrebarea *Ce face?*

5. În enunțurile de mai jos subliniază: cu o linie părțile de propoziție exprimate prin substantive; cu două linii părțile de propoziție exprimate prin verbe; cu trei linii părțile de propoziție exprimate prin pronume.

În pădurea înverzită se aude cântecul vesel al păsărilor. Ele își construiesc cuiburi noi pentru a-și cloci ouăle.

6. Alcătuiește o propoziție după următoarele cerinţe:

- prima parte de propoziție să fie exprimată prin pronume;
- a doua parte de propoziție să fie exprimată prin verb;
- a treia parte de propoziție să fie exprimată prin substantiv;
- ultima parte de propoziție să fie exprimată prin adjectiv.

EDITURA ARS LIBRI

3. Predicatul exprimat prin verb

1. Încercuiește doar cuvintele care pot fi predicate verbale.

străveziu priveau curajos se termină vis visează scrie
scrisul soare cafeniu îndrăznesc chemaseră

2. Completează propozițiile, folosind verbele dintre paranteze, care vor avea rol de predicate verbale.

Și așa, fata _____ la căsuța piticilor. Ea _____ mereu curățenie. Dimineața, piticii _____ în munți. _____ aur și alte minereuri. Seara _____ acasă. Ei _____ mâncarea caldă. Ziua, fata _____ singură. Piticii _____ îngrijorați de fiecare dată.

(*Albă-ca-Zăpada* după Frații Grimm)

(*a rămas, plecau, rămânea, găseau, se întorceau, căutau, mergeau, făcea*)

3. Completează propozițiile cu predicate verbale potrivite, apoi scrie întrebările la care răspund.

- Copiii _____ . (_____)
- _____ păsările. (_____)
- Tu _____ invitația. (_____)
- Alina _____ la școală. (_____)

4. Completează spațiile cu predicate verbale potrivite, specificând felul părţilor de vorbire prin care sunt exprimate.

- Vorba dulce mult _____ . (_____)
- Tot învățul _____ și dezvăț. (_____)
- Fricosul _____ înaintea primejdiei. (_____)
- La omul sărac, nici boii _____. (_____)
- Peștele cel mare _____ pe cel mic. (_____)
- _____ ciob de oală spartă. (_____)

5. Subliniază predicatele verbale din fragmentul de mai jos.

Sosi primăvara. Pomul înflori mai frumos. El legă mai mult decât altădată. Împăratul se veseli de frumusețea florilor și de mulțimea roadelor sale.

Prâslea se ducea adesea prin grădină. Ocolea mărul și tot plănuia.

(*Prâslea cel Voinic și merele de aur* după Petre Ispirescu)

EDITURA ARS LIBRI

6. Scrie câte patru cuvinte care pot îndeplini rolul de predicat verbal lângă cuvintele din tabel.

elevul				
polițistul				
izvoarele				
dumnealui				
ele				

7. Analizează predicatele verbale din versurile de mai jos.

„Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina.
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.
Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul.
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.”

(*Toamna* de Octavian Goga)

predicatul	întrebarea	exprimat prin	numărul	persoana	timpul

8. Alcătuiește câte o propoziție în care predicatul verbal să fie exprimat:

* printr-un verb la timpul viitor, persoana I, numărul plural;

* printr-un verb la timpul prezent, persoana a II-a, numărul singular;

* printr-un verb la timpul trecut, persoana a III-a, numărul plural.

EDITURA LIBRI

4. Sensurile neobișnuite ale cuvintelor

1. Precizează sensurile cuvintelor (obișnuit sau neobișnuit) subliniate în următoarele construcții:

♣ De fericire, copilului parcă îi scăpărau scântei din ochișori. (_____)

♣ Din focul de tabără se ridicau mici scântei. (_____)

♣ Câinele vecinei era să-l muște pe fratele meu. (_____)

♣ Bunica se străduia să muște dintr-un măr. (_____)

♣ În Câmpia Română există mări de grâu. (_____)

♣ Planeta Pământ are mări și oceane. (_____)

2. Explică înţelesul enunţurilor.

♣ Se descuie cerul. _____

♣ Le râdea oamenilor inima. _____

♣ Se revarsă o mireasmă îmbătătoare. _____

♣ Iepurii săreau ca lăcustele. _____

♣ Căldura din priviri îi înfăţişa bunătatea. _____

♣ A fost rupere de nori. _____

3. Completează spaţiile, pentru a alcătui expresii neobișnuite.

✱ rândunelele ca niște săgeți

✱ zile ca _____

✱ ochi ca _____

✱ marea ca _____

✱ primăvară ca _____

✱ puișori ca _____

✱ dealuri ca _____

✱ munții ca _____

4. Atribuie substantivelor subliniate acțiuni specifice omului.

Soarele surâde spre bogățiile țării.

Dealurile _____ în pragul înserării.

Valurile _____ în largul mării.

Spicele _____ despre creșterea lor.

EDITURA ARS LIBRI

5. Restrânge expresiile într-un singur cuvânt.

- a se da peste cap _____
- a-şi face gânduri _____
- a-şi da seama _____
- a da înapoi _____

6. Formulează enunţuri cu următoarele expresii:

- a trage de timp;
- a trage de mânecă;
- a-şi trage sufletul;
- a trage la hotel;
- a trage pe sfoară;
- a trage sforile;
- a trage cu urechea;
- a trage nădejde.

7. Scrie expresii noi, după modelul dat, apoi alcătuiește enunțuri cu acestea.

a rămas în inimă a rămas _____ a rămas _____

8. Scrie cuvinte potrivite pentru expresiile de mai jos, apoi alcătuiește enunțuri cu aceste cuvinte.

om în toată firea – _____ a-și veni în fire – _____

a-și ține firea – _____ a scoate (pe cineva) din fire – _____

a se pierde cu firea – _____

EDITURA ARS LIBRI

5. Textul creativ în care se introduc expresii și cuvinte de sprijin

1. Folosește expresiile și cuvintele date pentru a alcătui un text creativ. Dă-i un titlu potrivit!

- *chipul mamei*
- *copilărie*
- *nemărginită*
- *clipe de neuitat*
- *primul cuvânt*
- *mângâierea duioasă*

2. Selectează cuvinte și expresii dintr-un text preferat, din manualul de *Limba și literatura română*. Redactează un text creativ în care să introduci expresiile și cuvintele selectate. Alege un titlu potrivit!

EDITURA ARS LIBRI

1. Subiectul. Subiectul exprimat prin substantiv

1. Scrie subiecte potrivite.

• _____ a sosit.
• S-au copt _____ zemoase.
• Au înflorit _____.
• _____ zboară pe cerul senin.

2. Subliniază subiectele din propozițiile de mai jos, apoi scrie ce sunt ca părți de vorbire.

• Sonia cântă la chitară. (_____)
• Copiii sunt ascultători. (_____)
• Buturuga mică răstoarnă carul mare. (_____)
• Meseria este brățară de aur. (_____)

3. Alcătuiește propoziții în care următoarele cuvinte să fie subiecte: *școala, bunătatea, înfățișarea, sufletul, Matei.*

4. Formulează o propoziție în care cuvântul *vânt* să fie subiect și să se afle în interiorul propoziției.

5. Notează cu *S* subiectele și cu *s* substantivele (părțile de vorbire prin care sunt exprimate).

• S s
Ioana dă mâncare păsărilor.
• De unde vine mireasma de fân cosit?
• Bunica adună legume din grădină.
• Dunărea străbate teritoriul României.
• Se ridicase de mult soarele pe bolta albastră.
• La răsărit se văd înălțimile Ceahlăului.

6. Subliniază subiectele, apoi analizează-le după model.

Bunicul stă pe prispă. Se gândește...
Pletele lui albe și creț parcă sunt niște ciorchini de flori albe; sprâncenele, mustățile, barba... peste toate au nins ani mulți și grei. Numai ochii bunicului au rămas ca odinioară: blânzi și mângâietori.
(*Bunicul* după Barbu Ștefănescu Delavrancea)

Bunicul – subiect (cine?) exprimat prin substantiv comun, numărul singular, genul masculin

EDITURA ARS LIBRI

2. Subiectul exprimat prin pronume personal

1. Înlocuiește substantivele evidențiate cu pronume personale, apoi scrie ce rol au ca părți de propoziție.

• Pescarul a prins mult pește.

• Carla îl vizitează pe Matei.

• Ieri a sosit Corina de la Iași.

• În grădină pe bunica o ajută Mircea.

• Eu și Victor am plecat la scăldat.

• Alexandru și Viorel merg la antrenament.

2. Subliniază subiectele, apoi scrie ce sunt ca părţi de vorbire.

Sabina culege ciuperci. (_____)

Noi ascultăm sceneta cu atenție. (_____)

Dumneavoastră munciți toată ziua. (_____)

Dânsele au un program încărcat. (_____)

Mergeți și voi la spectacol? (_____)

Iancu are pantofi noi. (_____)

3. Notează cu *S* subiectele și cu *p* pronumele.

• El cumpără o carte interesantă.

• Dumneavoastră aveți răbdare cu elevii.

• Au venit și ei în excursie.

• Ele se vor duce la film.

• Voi veți voi să lucrați la matematică?

4. Alcătuiește câte o propoziție în care cuvintele *copil* și *dumneavoastră* să fie subiecte.

5. Alcătuiește trei propoziții în care subiectul să fie *dânsul*, iar locul său în propoziție să fie diferit.

EDITURA ARS LIBRI

3. Acordul subiectului cu predicatul

1. Completează spațiile cu verbele dintre paranteze, ce vor avea rol de predicat făcând acordul cu subiectul.

A doua zi de dimineață, Ionică, cu traista de mâncare după gât, _____ iarăși la drum.

_____ pe malul râului, _____ la tatăl său, făcând din nou pe obositul. Din depărtare mai _____ o dată spre casa părinteas-că. _____ prin sate, _____ și la arat și la semănat, _____ și lemne în pădure. (*Povești cu tâlc*)

(*a porni, a pleca, a intra, a privi, a umbla, a munci, a tăia*)

2. Realizează acordul dintre subiecte și predicate.

• Râul (curg) liniștit. (_____)

• Ei (spune) informaţii interesante. (_____)

• Joi (vine) prietenii de la Cluj. (_____)

• Oile (este) însetate. (_____)

3. Trece la numărul plural substantivele care sunt subiecte. Realizează acordul între subiecte şi predicate.

• Elevul a rezolvat corect problema.

• Pe câmpie zburdă mielul.

• Omul pleacă la muncă.

• Rândunica a sosit la cuib.

4. Elimină forma incorectă a predicatului.

• Ei *cunosc/cunoaște* vinovatul.
• Mama și tata *privește/privesc* la jocul celor mici.
• Copiii *se joacă/se joc* în parc.
• Fluturii *zbor/zboară* prin grădină.

5. Scrie câte două predicate potrivite, astfel încât cuvintele date să îndeplinească rol de subiect: *căprioara, noi, dumnealui*.

EDITURA ARS LIBRI

4. Propoziția simplă. Părțile principale de propoziție

1. Unește corespunzător pentru a obține propoziții, apoi notează cu **S** subiectele și cu **P** predicatele.

Soarele	cântă.
Mierla	hibernează.
Păsările	muncesc.
Oamenii	răsare.
Ursul	ciripesc.

2. Alcătuiește propoziții simple cu următoarele cuvinte: *mama, crocodilul, cocoșul, apele*.

3. Transformă următoarele propoziții în propoziții simple.

• Vulpea lacomă strângea peștele aruncat din car.

• De la fereastră, băiatul privea curios minunea de pasăre.

• La sfârșit de săptămână, Alex pleacă în drumeție cu părinții.

4. Răspunde la următoarele întrebări, folosind propoziții simple.

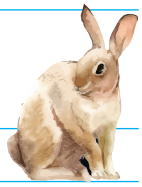

a) Ce face iepurașul la auzul celui mai mic zgomot?

b) Ce se întâmplă cu apele râurilor în iernile geroase?

5. **a)** Găsește subiecte pentru următoarele predicate:

_____ strălucește.

_____ mișcă.

_____ au căzut.

b) Indică predicate pentru următoarele subiecte:

_____ ursul.

_____ greierașul.

Combina _____.

6. Scrie ce sunt ca părți de propoziție cuvintele subliniate.

Un <u>car</u> trece pe drum. (_____)

Eu <u>car</u> coșul cu lemne. (_____)

EDITURA ARS LIBRI

1. Propoziția dezvoltată. Părțile secundare de propoziție

1. Transformă propozițiile simple de mai jos în propoziții dezvoltate cu ajutorul întrebărilor date.

• Laurențiu merge (***unde?, la cine?***)

• Vrăbiuța (***ce fel de?***) zbura (***unde?, cu ce?***)

• (***Când?, Cu cine?***) mama pleacă (***unde?***).

• (***Unde?***) pisoiul (***care?, al cui?***) a fost prins (***de cine?***).

2. Dezvoltă propozițiile simple.

• Irina citește.

• Se aude ploaia.

• A înflorit liliacul.

3. Subliniază cu o linie părțile principale de propoziție și cu două linii părțile secundare de propoziție. Realizează schema acestora.

Băiatul îngrijește florile. (S + P + parte secundară de propoziție)

• Mihai se plimbă cu rolele. (_____)

• A venit lupul din crâng. (_____)

• Prâslea se luptă vitejește cu zmeul. (_____)

4. Alcătuiește propoziții dezvoltate, respectând cerințele:

a) Subiect exprimat prin pronume personal + predicat exprimat prin verb + parte secundară de propoziție exprimată prin substantiv;

b) Subiect exprimat prin substantiv propriu + predicat exprimat prin verb + parte secundară de propoziție exprimată prin pronume personal.

EDITURA ARS LIBRI

2. Scrierea corectă a cuvintelor *var/v-ar*

1. Completează spațiile, după model: v-ar chema.

v-ar _____ v-ar _____
v-ar _____ v-ar _____
v-ar _____ v-ar _____
v-ar _____ v-ar _____

2. Alege forma corectă a cuvintelor *v-ar/var*.

- Nu cred că ***var/v-ar*** deranja mieunatul pisicii.
- Dacă bunica ***v-ar/var*** vedea în pod, ***v-ar/var*** certa.
- Nea Ion dă cu ***v-ar/var*** pe tulpinile pomilor fructiferi.
- Zugravul dorește să cumpere ***v-ar/var*** pentru lucrarea sa.
- ***Var/V-ar*** ajuta și bunicul la amenajare, dând cu ***v-ar/var***.
- Nu știu dacă ***v-ar/var*** plăcea la mare.

3. Completează propozițiile.

_____.
_____.
_____.

4. Scrie pe spațiile libere cuvintele *var/v-ar*.

- _____ plăcea să dăm gardul cu _____ sau cu vopsea?
- Pisicuța _____ zgâria tare dacă s-ar înfuria.
- _____ plăcea să mâncați tort?
- Dacă nu _____ fi cu supărare, v-aș cere o informație.

JOC Continuă șirul și alcătuiește propoziții, folosind cuvintele descoperite. Scrie trei dintre propoziţii.

VAR —>	VAS —>	ZAR
VAR —>	VA ☐ —>	☐ AR
VAR —>	VA ☐ —>	☐ AR
VAR —>	VA ☐ —>	☐ AR
VAR —>	VA ☐ —>	☐ AR

EDITURA ARS LIBRI

3. Organizatori grafici

Despre fluturi

Brainstorming

La ce vă gândiți când auziți cuvintele ***fluturi multicolori***?

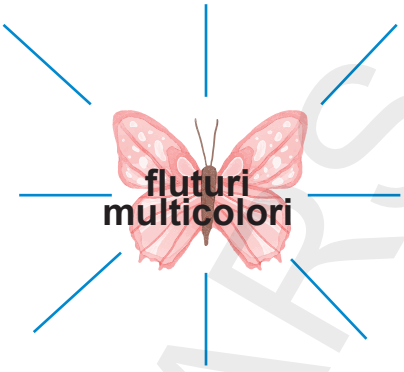

Știu - Vreau să știu - Am învățat

Completează primele două rubrici ale organizatorului cu ceea ce știi și vrei să afli despre fluturi. Ultima coloană completeaz-o după citirea și înțelegerea textului *Despre fluturi,* prezentat la pagina 115 în manual.

Știu!	Vreau să știu!	Am învățat!
Fluturii sunt printre cele mai frumoase insecte de pe pământ.	De cât timp există pe planetă fluturii?	Fluturii există pe planetă de 230 de milioane de ani, supraviețuind chiar și erei glaciare.

EDITURA ARS LIBRI

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

• Textul *Despre fluturi* este un text:

a) în versuri; b) literar narativ; c) informativ.

• Textul informativ se află:

a) în povești; b) în enciclopedii, în manuale, în reviste, în ziare, pe Internet; c) în poezii.

A. De ce sunt mulți fluturi amenințați cu dispariția?

a) din cauza poluării, a aerului și a restrângerii pajiștilor;

b) din cauza temperaturilor ridicate;

c) din cauza florilor.

B. Din ce sunt formate aripile fluturelui?

a) din membrane perforate;

b) din membrane susținute printr-un sistem de vinișoare;

c) din praf magic.

C. Cei mai cunoscuți fluturi din țara noastră sunt:

a) ochiul de păun și fluturele galben;

b) fluturele-amiral și ochiul de păun;

c) fluturele galben și fluturele-amiral.

4. Citește enunțurile. Pentru fiecare enunț încercuiește litera A, dacă este adevărat și litera F, dacă este fals.

Fluturii au trei părți ale corpului: cap, torace și abdomen.	A	F
Oamenii de știință spun că există 28 000 de specii de fluturi.	A	F
Fluturii au șase aripi și patru picioare prinse de torace.	A	F
Fără solzi fluturii nu pot zbura, deci nu pot să trăiască.	A	F
Când temperatura aerului scade sub 18 grade, unii fluturi rămân nemișcați, de aceea iarna nu îi vedem.	A	F
Cel mai rapid fluture poate zbura cu o viteză de 50 km/oră.	A	F

5. Scrie numerele care apar în text, cu litere:

Exemplu: 230 de milioane - două sute treizeci de milioane

EDITURA ARS LIBRI

6. Completează organizatorul, folosind informații din text.

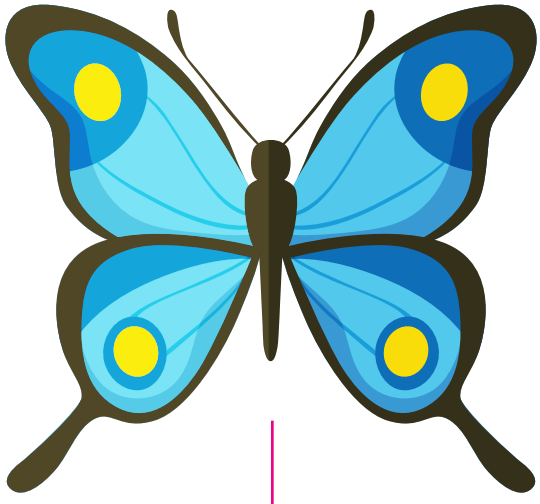

Cum respiră?

Cum aud?

Cum miros?

Cum văd?

Cum se înmulțesc?

Ce mănâncă?

Cât trăiesc fluturii?

7. Lecturează textul, apoi formulează câte trei întrebări referitoare la **fluturele galben** și la **fluturele ochiul de păun**. Răspunde apoi la aceste întrebări.

Întrebări	Răspunsuri

Întrebări	Răspunsuri

EDITURA ARSLIBRI

4. Extragerea unor elemente considerate importante dintr-un text de informare

Diagrama Venn-Euler

Completează, cu informații din text, diagrama de mai jos.

Fluturii nocturni	Asemănări	Fluturii diurni

2. Continuă șirul principalelor informații din text cu încă patru enunțuri.

a) Fluturii sunt insecte cu aripi în culori multicolore.

b)

c)

d)

e)

3. Transcrie, din text, enunțul din care aflăm rolul pe care îl are nectarul florilor.

4. Grupează, într-un organizator grafic, informațiile pe care le consideri importante și interesante, din textul *Despre fluturi*.

EDITURA ARS LIBRI

• Textul creativ cu titlu dat • Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ • Prezentarea unei activități • Povestirea scrisă a unei activități

1. Textul creativ cu titlu dat

1. Redactează un text creativ, de minimum 10 rânduri, în care personajul principal să fie un fluture, iar titlul să fie *Jucăușul fluturaș*.

2. Scrie, în 10-12 rânduri, un text creativ cu ajutorul imaginii, respectând titlul dat.

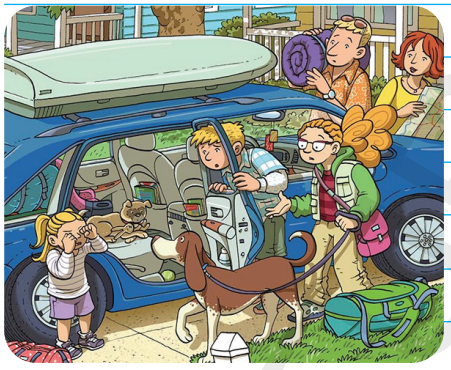

Excursia

EDITURA ARS LIBRI

S24 2. Formularea de concluzii simple pe baza lecturii unui text informativ

1. Citește informațiile despre fluturele galben din textul *Despre Fluturi*, de la pagina 115 din manual, apoi formulează o concluzie simplă despre acesta.

2. Lecturează informațiile despre fluturele ochi de păun din textul *Despre Fluturi,* de la pagina 115 din manual, apoi formulează o concluzie simplă și despre acesta.

3. Identifică informațiile despre aripile fluturilor din textul *Despre Fluturi,* de la pagina 115 din manual, apoi formulează despre acestea o altă concluzie simplă.

4. Formulează:

* o concluzie referitoare la viața fluturilor;

* o concluzie referitoare la beneficiul adus de către fluturi naturii și oamenilor;

* o concluzie care să cuprindă opinia ta despre fluturi.

EDITURA ARS LIBRI

3. Prezentarea unei activități

1. Propune o activitate care s-ar putea desfășura împreună cu alți colegi de la alte clase. Prezintă această activitate, respectând planul dat.

1. Comunici data și locul activității.

2. Prezinți tema activității.

3. Specifici cine poate lua parte la activitate.

4. Enumeri etapele activității în ordine cronologică.

5. Comunici rezultatul pe care dorești să-l obții în urma desfășurării activității.

EDITURA ARS LIBRI

4. Povestirea scrisă a unei activităţi

1. Povestește, în scris, o activitate la care ai participat în școala ta.

2. Redă o activitate extrașcolară pe care ai desfășurat-o cu ocazia zilei de 1 Iunie, apoi ilustreaz-o prin desene.

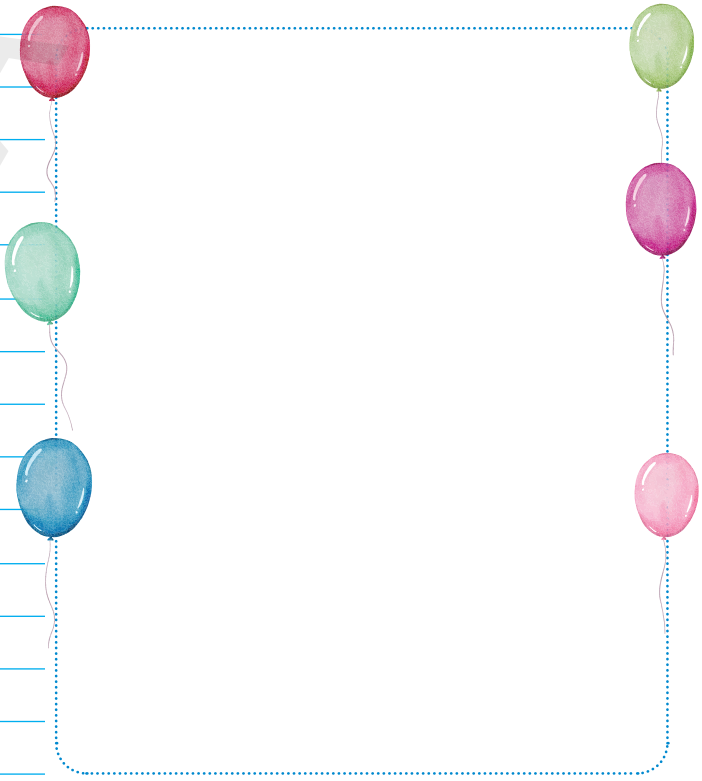

EDITURA ARS LIBRI

1. Textul creativ în care se introduce dialogul

1. Redactează un text creativ, de 8-10 rânduri, după imaginea dată. Introdu în textul creativ secvenţe de dialog. În redactare, vei avea în vedere:
   - respectarea părţilor unui text creativ;
   - corelarea conţinutului cu titlul;
   - utilizarea unor expresii adecvate;
   - introducerea secvenţelor de dialog;
   - succesiunea logică a ideilor;
   - utilizarea corectă a semnelor de punctuaţie şi de ortografie.

2. Alcătuieşte un text creativ în care să introduci dialogul, pornind de la ideea că eşti un personaj din poveste şi că schimbi desfăşurarea întâmplărilor. Alege un titlu potrivit.

EDITURA ARC

2. Familia de cuvinte

1. Scrie cuvântul de la care s-au format următoarele familii de cuvinte:

- frunzuliță, frunzișoară, (a) înfrunzi, (a) desfrunzi, înfrunzire _____
- sfătos, (a) sfătui, sfătuire, sfătuitor _____
- spălăcit, prespălat, spălătorie, spălător, spălare _____
- împietrit, pietruire, pietricică, nepietruit, pietroasă _____

2. Scrie familia cuvintelor:

- pământ- _____;
- primăvară- _____;
- bătrân- _____;
- a învăța- _____.

3. Taie cu o linie cuvintele care nu aparțin familiilor de cuvinte de mai jos.

- curaj, curajoasă, (a) încuraja, încurajat, neîncurajat, înconjurat, (a) descuraja, încurajatoare;
- îndreptățit, îndreptare, îndreptat, drept, dreptate, dreptunghi, nedreptate, dreptunghiular, strâmb, dovadă;
- omuleț, omenesc, omenească, neomenesc, copil, omenire, supraomenesc, omenos, om.

4. Alcătuiește un scurt text în care să introduci minimum câte trei cuvinte din două familii de cuvinte.

EDITURA ARS LIBRI

3. Recapitulare

Știu - Vreau să știu - Am învățat Completează primele două rubrici ale organizatorului cu ceea ce ştii şi vrei să afli despre miere. Completează ultima coloană după citirea textului.

Ştiu!	Vreau să ştiu!	Am învăţat!

Mierea

Cuvântul *miere* provine din limba latină *melem,* care înseamnă *albină*.

Mierea este un produs apicol (care se obține de la albine) obținut prin transformarea și prin prelucrarea nectarului de către albine, depozitat în celulele fagurilor pentru a constitui hrana populației din stup.

Apicultura (creşterea şi îngrijirea albinelor) se practică din cele mai vechi timpuri. Conform unor statistici, producția anuală mondială de miere în anul 2005 a fost de 1,4 milioane tone.

Mierea este un aliment dulce, lichid, siropos. Culoarea obișnuită a mierii este aurie, dar poate varia de la alb la roșu închis și chiar negru. Gustul ei delicios este inconfundabil.

După ce albinele culeg nectarul de la o floare, îl combină cu produse chimice din saliva lor pentru a rezulta mierea.

Pentru a produce un borcan de miere, o albină trebuie să parcurgă 144 000 km, adică de 3 ori circumferința Pământului la Ecuator. Pentru a produce această cantitate de miere, o albină trebuie să viziteze 2 milioane de flori. Un borcan de miere este produs de aproximativ 550 albine.

Mierea poate fi din soiuri diferite. Gustul și textura depind de tipul florilor din care provine nectarul cules de către albine. Probabil, cel mai des este întâlnită mierea de trifoi, dar și aceasta poate avea diverse arome și culori.

Mierea este singurul aliment complet, care poate susține singur viața. Conţine glucide, vitamine, minerale, antioxidanţi, apă și enzime. Mierea de albine are substanțe pe care organismul le transformă în energie. Sportivii și copiii activi ar trebui să consume miere, întrucât aceasta le va oferi energia de care aceștia au nevoie. De asemenea, mierea este o sursă naturală de minerale cum ar fi calciu, fier și potasiu, dar și de vitamine.

Medicina modernă redescoperă proprietățile vindecătoare ale mierii, cercetătorii considerând că mierea are capacitatea de a ucide microbii.

EDITURA ARS LIBRI

Mierea este folosită și pentru prevenirea unor tipuri de alergii.

Aceasta nu se alterează, deoarece conține conservanți naturali ce nu permit dezvoltarea bacteriilor. Descoperită în mormintele faraonilor, după mii de ani, mierea încă era comestibilă.

1. Selectează, din interiorul imaginii fagurelui, patru cuvinte-cheie despre miere, apoi completează organizatorul grafic cu informaţia corespunzătoare, din text, a fiecărui cuvânt selectat.

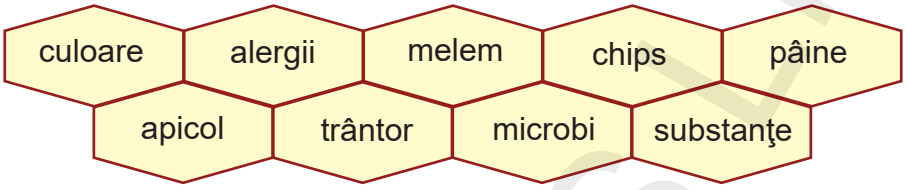

cuvântul-cheie	informaţia

2. Formulează o concluzie simplă pe baza textului.

3. Povesteşte o activitate desfăşurată la tine în clasă.

EDITURA ARS LIBRI

4. Scrie un text creativ, de maximum 15 rânduri, având unul dintre titlurile: *Minunea din fagure*, *O întâmplare din pădurea înverzită*. Foloseşte în textul creativ dialogul şi următoarele cuvinte sau expresii: *mişună cu miile, miros îmbătător, dis-de-dimineaţă, fabulos*.

5. Alcătuieşte familii de cuvinte.

• roşu: _____;

• rod: _____;

• (a) lăuda: _____.

6. Formulează câte un enunţ în care cuvintele subliniate în textul *Mierea* să aibă sensuri neobişnuite.

7. Alcătuieşte câte un enunţ în care cuvintele *var* şi *v-ar* să se afle la început.

EDITURA ARS LIBRI

8. Subliniază cu o linie subiectele şi cu două linii predicatele verbale.

În Ţara Distracţiilor locuiau doi copii. Zilnic, Pinocchio mergea la petreceri de tot felul. Păpuşa a uitat de Zână şi de sfaturile ei. Într-o zi, ea a avut o surpriză neaşteptată. Urechi imense de măgar i-au crescut peste noapte.

– Şi tu vei intra în arenă! spuse directorul circului.

În fiecare seară, măgăruşul sare prin cercul în flăcări. El şi magicianul primesc cele mai multe aplauze.

(*Pinocchio* după Carlo Collodi)

9. Alcătuiește câte o propoziţie în care cuvintele: *sare, toc, dor, port* să fie predicate verbale, apoi subiecte.

10. Adaugă, în propoziţiile de mai jos, subiecte exprimate prin părţile de vorbire indicate între paranteze.

- (substantiv propriu) _____ lucrează proiectul pe calculator.
- (pronume personal) _____ citeşte basme.
- La ziua aniversară a venit _____ (substantiv comun).

11. Scrie predicate verbale potrivite, astfel încât să obţii propoziţii simple, apoi dezvoltate.

- Fluturii _____.
- Fluturii _____.
- Ioana _____.
- Ioana _____.

12. Subliniază subiectele din propoziţii, apoi scrie prin ce părţi de vorbire sunt exprimate.

- Veveriţa culege alune pentru iarnă. _____
- El a pierdut trenul. _____
- Dumneaei ascultă rock. _____
- Mirabela coase un goblen. _____

EDITURA ARS LIBRI

13. Alcătuieşte câte o propoziţie în care subiectul să fie:

✱ exprimat prin substantiv comun, numărul plural, genul masculin;

✱ exprimat prin pronume personal, persoana a II-a, numărul plural;

✱ exprimat prin substantiv propriu, genul feminin.

14. Formulează câte o propoziţie simplă în care predicatul verbal să fie:

✱ verb, timpul prezent, persoana a II-a, numărul plural;

✱ verb, timpul trecut, persoana I, numărul plural;

✱ verb, timpul viitor, persoana a II-a, numărul singular.

15. Realizează acordul subiectului cu predicatul.

• Pisica vecinului (a sări) la cuibul cu rândunici.

• Eu (a vedea) curcubeul pe bolta cerului.

• – Mihai, (a pune) tu apă la flori!

• (A schimba) colegii noştri traseul.

16. Caută predicate verbale pentru subiectele de mai jos, apoi scrie propoziţiile.

Irina →

Vioara →

Ele →

Mircea şi Matei →

Caietele →

Pădurea →

EDITURA ARS LIBRI

• *Bambi cunoaște câmpia* după Felix Salten • Relatarea orală și scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin • Felurile propozițiilor după aspectul predicatului

1. Bambi cunoaște câmpia

după Felix Salten

Cadranele

Completează cadranele cu informații desprinse din text.

I Completează:

• titlul _____

• autorul _____

• personajele _____

II Precizează:

• timpul întâmplării _____

• locul acțiunii _____

III Răspunde la întrebări.

• Unde dorea Bambi să facă un salt?

_____

_____

_____

• Cu ce scop căprioara îl duce pe Bambi în câmpie?

_____

_____

_____

• Ai aflat, din text, că mama căprioară îl pune pe Bambi să facă niște promisiuni. Care sunt acestea? Enumeră-le!

_____

_____

_____

_____

_____

IV Descrie fluturele pe care l-a întâlnit Bambi.

• Cel mai mult mi-a plăcut ...

_____

_____

_____

_____

_____

• Am admirat ...

_____

_____

_____

_____

_____

2. **a)** Enumeră acțiunile pe care le-a făcut căprioara atunci când a ieșit în poiană.

_____

_____

_____

EDITURA ARS LIBRI

b) Redă sentimentele de care a fost cuprins Bambi atunci când a ieșit pe câmpie.

c) În ce constă jocul pe care mama l-a inițiat în fața lui Bambi cu scopul de a o imita?

3. Descrie, printr-un enunț, aripile fluturelui admirat de către Bambi.

4. Transformă în povestire dialogul dintre Bambi și fluture.

5. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

De ce crezi că mama îi explică puiului de căprioară că mersul pe câmpie este dificil și periculos? Argumentează!

6. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul **margaretă** să fie:

- substantiv comun
- substantiv propriu

EDITURA ARS LIBRI

7. Recitește dialogul dintre Bambi și fluture. Ce tip de adresare folosesc cei doi? De ce? Exemplifică prin dovezi din text.

Exemplu: *-Vă rog, nu vă mișcați de acolo!*

Exercițiu de imaginație

Imaginează-ți că te afli într-o expediție pe un câmp multicolor de maci și lavandă. Ce auzi? Ce vezi? Ce miresme simți? Ce se întâmplă? Cu ce scop se întâmplă? Care este finalul?

Cu ajutorul răspunsurilor date la întrebările de mai sus, relatează oral, apoi în scris o întâmplare imaginată în acest loc.

9. JOC Completează și motivează.

Dacă aș fi o floare, aș fi _____,
pentru că _____.

Dacă aș fi un animal, aș fi _____,
pentru că _____.

Dacă aș fi o insectă, aș fi _____,
pentru că _____.

EDITURA ARS LIBRI

2. Relatarea orală şi scrisă a unei întâmplări imaginate pe baza unor întrebări de sprijin

Concertul primăverii
după George Coşbuc

Chiar acum din crâng venii
– Şi c-o veste bună!
Iarăşi e concert, copii;
Merg şi eu, şi tu să vii,
Mergem împreună.

Vrei programă, lămurit?
Stai puţin să caut.
Cucul, un solist vestit,
De printr-alte ţări venit
Va cânta din flaut.

Cântăreaţa dulce-n grai,
Cea numită „perla
Cântăreţilor din mai“,
Dulce va doini din nai
Multe doine mierla.

Va-ntona apoi un psalt
Imnul veseliei
Corul dintr-un fag înalt.
Vor cânta-n sopran şi-n alt
Graurii câmpiei,

Turturelele-n tenor,
Şi-alte voci măiestre,
Toate după glasul lor.
Vor urma dup-acest cor
Fel de fel de-orchestre,

Voci de gaiţe cari fac
Să scoboare ploaia,
Şi-ntr-o scoarţă de copac
O să bată tica-tac
Tactul gheunoaia.

Iar naţionale-apoi,
Cobze şi-alte hanguri,
Glas de fluier şi cimpoi
Pitpalaci şi cintezoi
Şi-un taraf de granguri.

Se vor pune-apoi pe joc
Până chiar şi surzii,
Când vor prinde dintr-un loc
Să ne cânte hori cu foc
Din tilincă sturzii.

Vom cânta şi noi ce-om şti,
Cântece din carte.
Şi, de va putea veni
Vântul, şi el va doini,
Că e dus departe.

Cine-i contra, să-l vedem,
Ca să-l ştie soţii!
De-aveţi chef, tovarăşi, blem -
Ura-n cer! Cu toţii-avem,
Mergem dar cu toţii!

1. Din versurile poeziei de mai sus ai aflat despre concertul din pădure, unde suntem cu toţii invitaţi de către poet. Imaginează-ţi o întâmplare petrecută la concert, apoi relateaz-o în scris, pe baza următoarelor întrebări de sprijin: Ce se vede?, Ce face/fac?, Ce se aude?, Ce se simte?, Care este scopul?, Unde?, Cum?, În ce moment? Cine intervine în...?, Cum se soluţionează...?.

EDITURA ARSLIBRI

3. Felurile propoziţiilor după aspectul predicatului

1. Bifează, în organizator, felul propoziţiilor.

1. Nu l-am văzut de două luni.
2. Mergi în vacanţă la munte?
3. Am reuşit să memorez poezia.
4. De ce nu ai încredere în ei?
5. Maria a terminat antrenamentul.
6. Nu doresc să mai joc volei.

Felul propoziţiilor	1	2	3	4	5	6
Afirmativă						
Negativă						

2. Continuă propoziţiile, păstrând acelaşi verb.

Propoziţii afirmative	Propoziţii negative
Eu creez un costum de bal.	Eu nu creez un costum de bal.
Tu	
El	
Ea	
Noi	
Voi	
Ei	
Ele	

3. Transformă următoarele propoziţii afirmative în propoziţii negative.

• Vin acum să îţi aduc laptopul.

• Vrea să îşi ia umbrela?

• Fratele meu citeşte suficient.

• Violeta a fost la şcoală.

4. Răspunde afirmativ la întrebările de mai jos.

• Ioana, ai terminat tema?

• Nu îţi place comportamentul colegului tău?

• Nu doreşti un stilou de colecţie?

EDITURA ARS LIBRI

• *Umbrela roșie* după Titel Constantinescu • Textul creativ după un plan propriu de idei
• Scrierea corectă a cuvintelor într-una/întruna • Prezentarea unui proiect și a rezultatelor acestuia
• Comunicarea nonverbală

1. Umbrela roșie

după Titel Constantinescu

1. Completează enunțurile.

• Titlul textului este _____ .

• Autorul textului este _____ .

• Locul/Locurile desfășurării acțiunii _____ .

• Enumeră personajele din text. _____ .

• Precizează care dintre personaje îți place mai mult. Justifică-ți răspunsul.

Rețeaua de discuții

● Ai aflat, din text, dorința fetiței. Tu ce crezi despre aceasta?

● În text se menționează că *fetița de sub umbrelă este cea mai veselă fetiță de pe lume*. Găsește dovezi care să arate că acest fapt este adevărat.

● În cele din urmă, fetița hotărăște să-i adăpostească pe cei doi copii care veneau din parc. Argumentează de ce crezi că face acest gest.

● Numește două motive pentru care consideri că băiatul care venea din parc este bine-crescut.

● Din ce motiv le oferă fetița umbrela celor trei copii și acceptă ca ea să meargă prin ploaie?

● De ce crezi că vecinele o admiră pe fetiță? Argumentează-ți răspunsul!

EDITURA ARS LIBRI

3. Precizează cauza care schimbă situația de început. Transcrie din text alineatul potrivit în acest sens.

4. Completează organizatorul de mai jos, găsind două motive pentru care ești de acord ca fetița să se plimbe prin ploaie și de să acorde ajutor copiilor fără umbrele, apoi două motive pentru care nu ești de acord cu ea.

Fetița procedează bine, pentru că:	Fetița nu procedează bine, pentru că:

Eseul de cinci minute

Scrie, în timp de cinci minute, un text de patru-cinci rânduri, în care să descrii fetița cu umbrela roșie. Schimbă caietul cu al colegului/colegei de bancă și citiți-vă reciproc creațiile!

6. Delimitează textul în fragmente logice prin desenarea unor cerculețe la începutul acestora.

7. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

De ce se temea fetița ca ploaia să nu treacă?

8. Găsește cuvinte cu același sens pentru:

strop _____ admiră _____ trotuar _____

vesel _____ dar _____ încuviințează _____

EDITURA ARS LIBRI

9. Redactează planul dezvoltat de idei al povestirii, numerotând cu cifre arabe ideile principale și cu litere ideile secundare.

Exemplu: **1.** Fetița a primit o umbrelă roșie de la mama ei.

a) Ea s-ar plimba cu umbrela deschisă, însă nu este nici ploaie, nici arșiță.

b) Așadar, fetița își propune să stea la fereastră sub umbrelă până va începe ploaia.

c) Nu este nicio mirare că la fereastra casei se zărește fetița stând sub o umbrelă deschisă.

Lucrați în perechi! JOC

Un coleg povestește oral primul fragment din textul *Umbrela roșie*, folosind ideea principală și ideile secundare date. Celălalt coleg povestește oral ultimul fragment al textului, folosind ideea principală și ideile secundare stabilite.

11. Povestește, în scris, pe baza planului dezvoltat de idei de la exercițiul 9, textul *Umbrela roșie* după Titel Constantinescu.

EDITURA ARS LIBRI

2. Textul creativ după un plan propriu de idei

1. Realizează un plan de idei, pornind de la imaginea de mai jos.

2. Scrie, în 8-10 rânduri, un text creativ după planul de idei de la exerciţiul 1.
Adaugă un titlu potrivit.

EDITURA ARS LIBRI

3. Scrierea corectă a cuvintelor *întruna/într-una*

1. Alege forma corectă a cuvintelor.

- În noaptea de Crăciun a nins ***întruna/într-una***.
- Tata a pus mere ***întruna/într-una*** din lădiţe.
- Ce tot strigi ***întruna/într-una***?
- Elevul conştiincios studiază ***întruna/într-una***.
- ***Întruna/Într-una*** din dimineţi veţi auzi privighetoarea.
- Am citit ***întruna/într-una*** dintre cărţi poezia ta.

2. Completează spaţiile, folosind cuvintele *întruna/într-una*.

Prietenul tatălui meu este dresor de câini. Face asta _____. _____ din zile îl vom ruga să ni-l dreseze pe Max, câinele nostru.

3. Alcătuieşte câte o propoziţie cu fiecare grup de cuvinte: *dintr-o casă, dintr-un sat, printr-un alt sat, într-un penar, într-o seară, într-una, întruna, într-adevăr, într-ascuns*.

4. Formulează enunţuri, folosind cuvintele: *într-una, întruna, într-un, într-o*.

EDITURA ARS LIBRI

4. Prezentarea unui proiect şi a rezultatelor acestuia

1. Observă imaginea care prezintă rezultatele unui proiect. Prezintă proiectul, parcurgând etapele necesare, ajutându-te de întrebări.

- De ce? (scopul)
- Ce? (subiectul)
- Cum? (căile de realizare)
- Cine? (repartizarea sarcinilor)
- Cu ce? (resurse materiale)
- Când? (fixarea termenelor)
- Care sunt rezultatele? (utilitatea proiectului)

EDITURA ARTI

5. Comunicarea nonverbală

1. Imaginează-ţi şi scrie ce se doreşte a fi comunicat de către persoanele din fiecare ilustraţie.

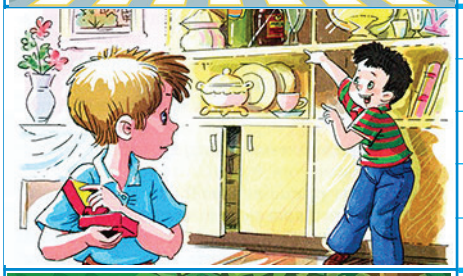

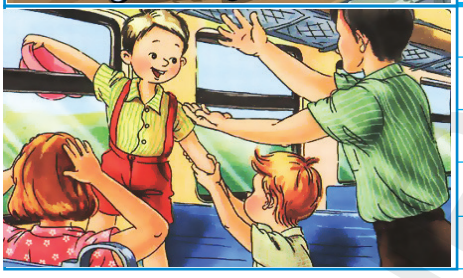

2. Exprimă prin mimică şi prin gesturi mesajele transmise de ilustraţii.

3. Scrie ce crezi că pot exprima la o persoană:

• sprâncenele încruntate şi buzele strânse;

• obrajii şi urechile roşii;

• ochii mari, sprâncenele ridicate şi umerii puţin ridicaţi;

• ochii plini de lacrimi, sprâncenele ridicate în dreptul nasului.

EDITURA ARS LIBRI

1. Formularea de solicitări formale şi informale

1. Observă ilustraţiile de mai sus, apoi răspunde la întrebări.

a) Care sunt vorbitorii din fiecare imagine?

b) Ce solicitări formale au?

c) Care sunt solicitările informale?

EDITURA ARSTORI

2. Legenda Privighetorii

1. Completează harta textului.

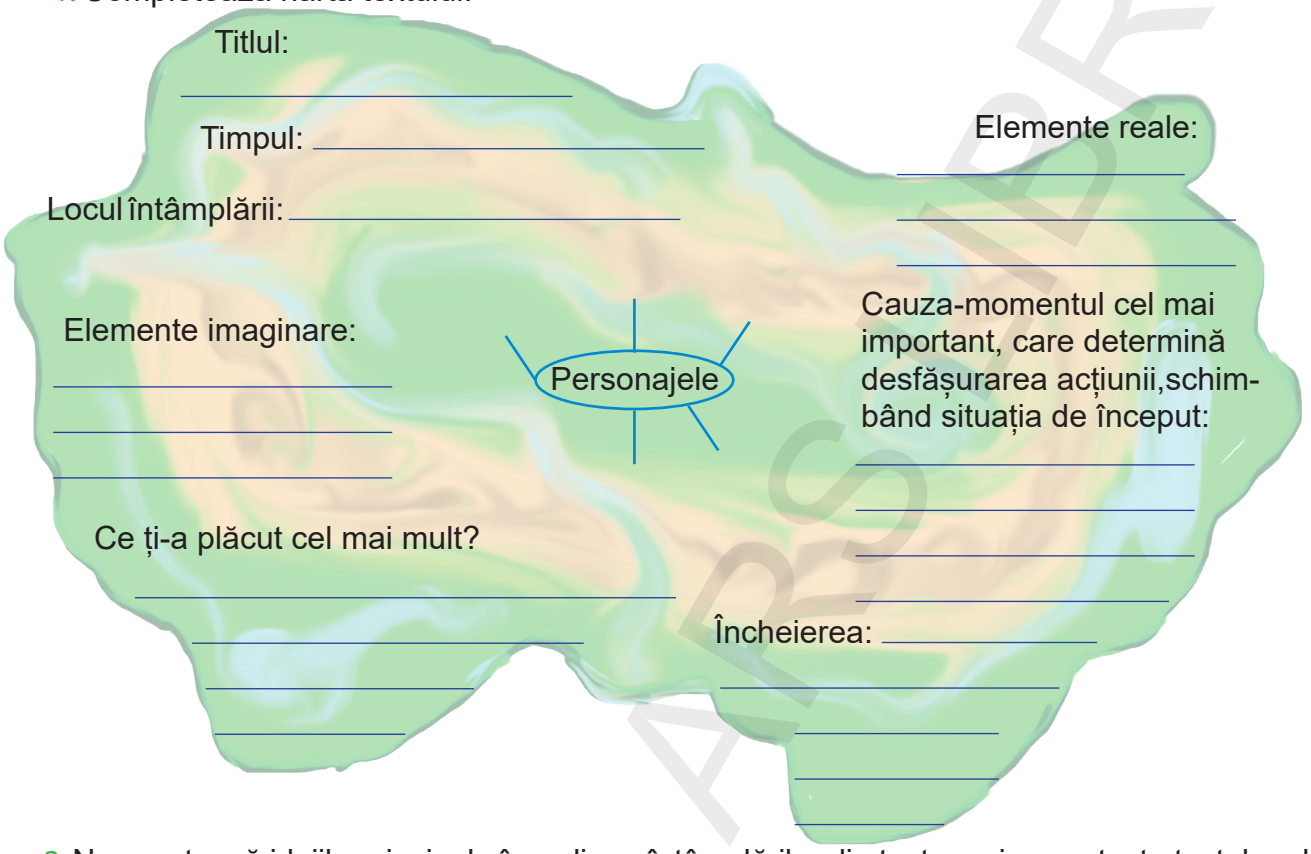

2. Numerotează ideiile principale în ordinea întâmplărilor din text, apoi povestește textul oral.

( ) Adunarea păsărilor a hotărât să trimită la împărat: grangurul, mierla și privighetoarea.
( ) Privighetoarea este așezată în fruntea celorlalte păsări.
( ) Dintre toate păsările, privighetoarea l-a cucerit pe împărat prin cântecul ei.
(1) Împăratul păsărilor avea cel mai frumos palat din lume.
( ) O renumită și măiastră cântăreață este privighetoarea.
( ) Împăratul voia să aibă la curtea împărătească cel mai vestit cântăreț.

3. Precizează care dintre personaje ți se pare cel mai important. Motivează-ți alegerea!

4. Arată care dintre personaje îți place cel mai mult. Justifică-ți răspunsul!

5. Scrie, într-un enunț, care este mesajul textului.

6. **Pro sau contra** Împărțiți în două grupe, aduceți argumente pro sau contra comportamentului împăratului față de primirea făcută privighetorii la palat.

EDITURA ARSAPRINT

7. Scrie cât mai multe însușiri/activități obișnuite și însușiri/activități neobișnuite, care se desprind din text, pentru fiecare personaj.

Personajul	Însușiri/activități obișnuite	Însușiri/activități neobișnuite
Împăratul păsărilor	împărat, are palat, este bogat, voios, bine dispus, apreciază glasul fermecător al privighetorii	împăratul păsărilor, împărăția era formată numai din păsări; împărat pasăre care vorbește
Grangurul		
Mierla		
Privighetoarea		

8. Transformă dialogul în povestire, folosind cuvinte care fac legătura între propoziții, precum: mai întâi, apoi, deoarece, în cele din urmă.

Cvintetul Completează cvintetul, după indicații.

Privighetoarea

- două adjective →
- trei verbe →
- o propoziție formată din patru cuvinte →
- un cuvânt-cheie care o caracterizează →

10. Identifică formulele politicoase de adresare, pe care le folosește privighetoarea atunci când i se adresează împăratului.

EDITURA ARS LIBRI

11. **a)** Precizează cum este descrisă îmbrăcămintea grangurului și ce dezvăluie aceasta despre felul său de a se purta.

b) Specifică felul cum este descrisă îmbrăcămintea privighetorii și ce dezvăluie aceasta despre purtarea ei.

12. Scrie, din text, informații de detaliu despre:

● privighetoare

● grangur

13. **Eseul de cinci minute**

Scrie, timp de cinci minute, un text de trei-patru rânduri, în care să descrii palatul împăratului.

14. **Jurnalul cu triplă intrare**

Completează rubricile unui jurnal asemănător celui de mai jos.

Fragmentul meu preferat:	Motivul pentru care l-am ales:	M-a făcut să mă gândesc la:

15. Alcătuiește enunțuri despre privighetoare, în care să ai:

a) două adjective care însoțesc substantive;

b) un verb la numărul singular, timpul trecut și două substantive;

c) un pronume la numărul plural, persoana I, un substantiv la numărul plural și un verb.

EDITURA ARS LIBRI

3. Proiectul de documentare

1. Concepe un proiect de documentare despre Marea Neagră sau despre localitatea ta. Ai grijă să parcurgi toate etapele realizării unui proiect.

• Denumirea proiectului: _____

• Sursele de documentare: _____

• Informaţii relevante (adâncime, strâmtori, staţiuni, salinitate, întindere, ţări care sunt străbătute de ţărmurile Mării Negre etc.): _____

4. Afişul

1. Realizează un afiş în care să prezinți informații despre importanţa şi protejarea Mării Negre.

EDITURA ARS LIBRI

5. Cartea poştală

1. Răspunde la întrebări.

a) Care sunt regulile de completare a unei cărţi poştale?

b) Ce s-ar întâmpla dacă datele destinatarului cărţii poştale nu ar fi corecte?

c) Cum ne adresăm în scris persoanelor cărora le transmitem un mesaj prin intermediul cărţii poştale?

2. Completează spaţiile punctate, respectând regulile de completare a unei cărţi poştale. Încheie mesajul cu o formulă de politeţe.

.....	Destinatar:.....
.....	.....
.....	Strada .....
.....	Nr. .....
.....	Bl. ..... Sc. ..... Ap. .....
.....	Judeţul .....
.....	Localitatea .....
.....	Ţara .....
.....	Cod poştal .....

3. Scrie textul unei cărţi poştale destinate unei rude.

EDITURA ARS LIBRI

1. Exprimarea propriilor opinii

1. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA!

„Când mă văzu că tac şi nu-i mai spun nimic, căţelul mă întrebă, cu glasul plin de grijă.

– Vasăzică nu vreţi să mă luaţi la dumneavoastră?

Şi vedeam că e gata să-nceapă să plângă...

– Măi băieţaş, eu te-aş întreba pe tine ceva... Dar să-mi spui drept. Eşti tu cuminte sau uneori mai faci şi prostii?

– Ah, zice el oftând, sunt şi eu ca un copil... Parcă dumneata nu ştii cum sunt copiii!”

(*Povestea căţeluşului înţelept* - Poveşti cu tâlc)

2. De ce crezi că i-a venit să plângă căţelului? Argumentează!

3. Din ce motiv căţelul voia să fie luat de către om?

4. Numește motivul pentru care omul avea îndoieli să ia căţelul la el.

5. Care ar putea fi cauza faptului că micul câine era singur (nu avea stăpân)?

6. Exprimă-ţi părerea în legătură cu replica dată de căţel în ultimul alineat.

7. Ce părere ai despre faptul că unii câini fără stăpân trăiesc pe străzile din România?

EDITURA ARS LIBRI

2. Textul creativ liber

1. Redactează un text în care să introduci trei propoziţii negative. Desenează scene din textul creativ. Alege-i un titlu potrivit!

EDITURA ARS LIBRI

3. Doi ani de vacanță

după Jules Verne

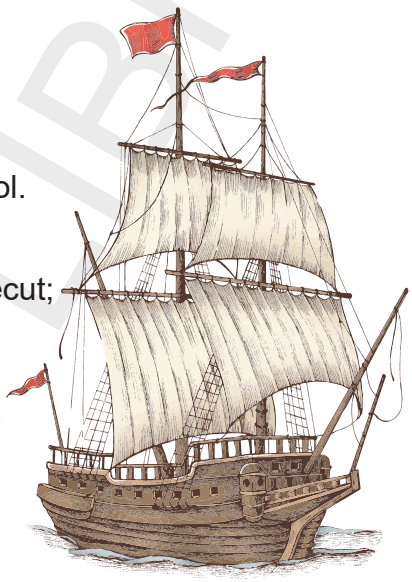

1. Alege explicațiile corecte.

✸ Textul este:
☐ literar; ☐ informativ; ☐ în versuri.

✸ Textul reprezintă:
☐ o narațiune; ☐ o descriere; ☐ un joc de rol.

✸ Textul este literar narativ pentru că:
☐ întâmplările se desfășoară în ordinea în care s-au petrecut;
☐ are personaje care participă la acțiune;
☐ are un narator (povestitor);
☐ are acțiune;
☐ folosește numai dialogul.

2. Identifică, în text, personajele care participă la acțiune, apoi scrie-le în tabelul de mai jos.

Personaje-oameni	Personaje-animale

3. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

✸ Patru tineri, Service, Daniphan, Briant, Wilcox, și câinele lor Phann au naufragiat în:
a) pădurea tropicală; **b)** golful Slough-bay; **c)** Marea Neagră.

✸ Briant are convingerea că locul unde au naufragiat se află în:
a) continentul american; **b)** continentul european; **c)** continentul african.

✸ Dunele ierboase au fost explorate de:
a) cei patru tineri; **b)** localnici; **c)** animale.

✸ Personajele au pornit căutările la:
a) ora șase dimineața; **b)** la opt și jumătate; **c)** la șapte seara.

✸ Vietățile pe care le-au descoperit tinerii prima dată sunt:
a) cămile; **b)** struți; **c)** becațe.

✸ Naufragiații au constatat că peștera a fost locuită de:
a) un explorator; **b)** urși; **c)** lilieci.

EDITURA ARS LIBRI

✸ Primele dovezi descoperite de către băieți, care indică mărturii de trai omenesc pe golf sunt:
a) rămășițele unei bărci putrezite, belciugul de fier ruginit;
b) barca putrezită, sapa;
c) rămășițele unei bărci putrezite, stăpânul bărcii;

✸ Câinele Phann îi conduce pe cei patru băieți la:
a) o faleză; **b)** o mlaștină; **c)** o peșteră.

4. **a)** Numește obiectele găsite de către băieți pe masa din interiorul peșterii.

b) Scrie denumirea obiectelor găsite de către băieți pe laviță.

c) Menționează ce au găsit în ladă. Dar în spatele peșterii?

5. Enumeră trei detalii care sporesc emoțiile băieților în timp ce explorează peștera. Ce bănuieli aveau ei? Ce gând îi cutremură?

6. EXPRIMĂ-ȚI PĂREREA ȘI MOTIVEAZĂ!

● De ce crezi că rămășițele hainelor bărbătești au fost găsite de către băieți în exteriorul peșterii? Ce dovedește acest fapt?

● Băieții au tras concluzia că exploratorul a trăit în peșteră ani de-a rândul. Argumentează!

7. Scrie familiile cuvintelor:
● a explora- _____.
● curaj- _____.

8. **Scheletul de recenzie** (prezentarea pe scurt a textului)
● Scrie, într-o propoziție, care este mesajul textului.

● Redă, într-o expresie, ceea ce conține textul.

● Scrie un cuvânt-cheie pentru conținutul textului.

● Redactează cea mai importantă idee din text.

EDITURA ARS LIBRI

4. Povestirea orală şi scrisă a unei întâmplări trăite

1. Relatează, apoi scrie o întâmplare neobişnuită din viaţa ta, în care să foloseşti cel puţin: două propoziţii interogative, două propoziţii afirmative, două propoziţii negative şi două propoziţii simple. Subliniază-le!

2. Povesteşte o întâmplare amuzantă pe care ai trăit-o.

EDITURA ARS LIBRI

1. Mesajul text

1. Unul dintre prieteni îţi dă întâlnire în parc, dar întârzie. Scrie un mesaj prin care îi ceri să lămurească situaţia creată. Imaginează-ţi că prietenul a răspuns la mesajul tău. Scrie-i mesajul!

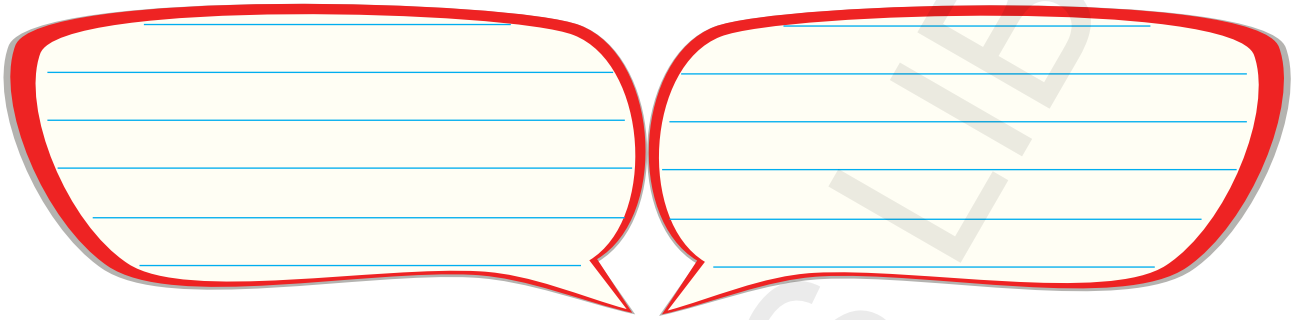

2. Eşti coleg de clasă cu un personaj din filmele de animație. Scrie un mesaj text prin care îl rogi să îţi spună ce temă ai la limba şi literatura română, deoarece ai lipsit de la şcoală.

2. E-mailul

1. Redactează mai multe mesaje, constituite într-un dialog, care ar putea avea loc între tine şi un reprezentant al unui site de vânzare pentru cărţi.

2. Scrie 4-5 reguli pe care trebuie să le respecţi atunci când comunici prin mesaje text, transmise prin intermediul telefonului sau prin e-mail.

EDITURA ARS LIBRI

3. Recapitulare

1. Relatează o întâmplare imaginată, ajutându-te de ilustrațiile de mai jos.

2. Scrie, în tabel, propoziţii corespunzătoare.

propoziţii interogative afirmative	propoziţii exclamative negative

3. Alcătuieşte un text creativ despre una dintre pasiunile tale, după un plan propriu de idei, în care să foloseşti cuvintele: *întruna, într-una, mie şi mi-e*.

EDITURA ARS LIBRI

4. **Portofoliu** Realizează un proiect de documentare despre *Munţii Carpaţi*.

5. Răspunde la întrebări.

• Ce este comunicarea nonverbală?

• Cum se realizează comunicarea nonverbală?

6. Scrie câte un dialog pentru fiecare dintre situaţiile:

• te afli în cabinetul medicului şcolar şi formulezi o solicitare;

• te afli împreună cu prietenii la joacă şi formulezi o solicitare.

7. Exprimă-ţi părerea în legătură cu respectarea regulamentului din şcoala ta.

8. Te afli într-o tabără şcolară. Scrie textul unei cărţi poştale destinate părinţilor.

EDITURA ARS LIBRI

1. Recapitulare finală

Găleata şi fântâna
după Móricz Zsigmond

Era un început de vară călduroasă. O păsărică nu mai putea de sete. Fiind aproape de o fântână, zbură într-acolo. Avea de gând să ceară găleţii puţină apă.

Găleata tocmai era plină cu apă şi se odihnea pe marginea fântânii.

– Găleată dragă, dă-mi, te rog, puţină apă, se rugă păsărica.

– Îţi dau, cum să nu! răspunse respectuos găleata.

Păsărica zbură, oprindu-se pe marginea găleţii, şi îşi vârî cioculeţul în apă. Sorbi adânc şi, scoţând cioculeţul afară, îl înălţă, lăsând fericită să-i alunece apa pe gât.

După ce păsărica bău cât îi trebui, zise recunoscătoare:

– Îţi mulţumesc, găleată dragă, pentru apă!

– Bucuroasă că ţi-am fost de ajutor, îi răspunse găleata.

– Şi te rog, spune mulţumiri din partea mea şi fântânii.

– De ce şi fântânii? întrebă invidioasă găleata.

– Pentru că fântâna este aceea care ne dă apa.

– Tu crezi că apa pe care ai băut-o era din fântână? o întrebă mânioasă găleata.

– Iartă-mă, eu aşa am auzit, că apa ne-o dă fântâna, se scuză păsărica speriată.

– Rău ai auzit, strigă tare găleata. Oamenii şi vitele mie trebuie să-mi mulţumească pentru apă, nu fântânii. Cine nu e orb poate să vadă că apa o primeşte de la mine, nu de la fântână. Acum mă crezi, pasăre fără judecată? ţipă găleata către mica zburătoare.

Speriată, păsărica îşi luă zborul şi din depărtare strigă, privind înapoi:

– Dacă tu spui, te cred, găleată!

Fântâna, multă vreme, a tot ascultat laudele găleţii. A fost răbdătoare, ca orice înţelept, dar odată şi-a pierdut şi ea răbdarea.

„Am să văd ce va face găleata fără mine!” gândi ea şi secă.

Nu peste multe zile, păsărica întâlni iarăşi fântâna în drum.

„Iată găleata care are mai multă apă decât fântâna. Să-i cer apă!” gândi păsărica.

– Te rog, găleată, dă-mi puţină apă!

Găleata era pe marginea fântânii, dar razele soarelui nu se mai scăldau în ea, căci era goală. Era tristă, iar la cuvintele zburătoarei, zise încruntată:

– Hâm! Tocmai acum mi-a băut apa o cireadă de vaci. Dar îţi aduc imediat!

Spunând acestea, coborî în adâncul fântânii şi se rugă acolo, în şoaptă:

– Fântână dragă, umple-mă cu apă! Dacă ies de aici goală voi fi de tot râsul.

Fântâna nici nu se gândi să răspundă. Găleţii îi era aşa de ruşine, că nici nu a mai voit să iasă din fântână, dar i-a trecut ceva prin minte şi a prins curaj:

– Păsărică, nu pot să-ţi dau acum să bei, căci nu găsesc cepul de la butoiul meu cu apă şi nu vreau s-o risipesc.

Păsărica nu a crezut povestea cu cepul. Nici calul n-a crezut şi a răspus:

– Surato, cum de-ai pierdut cepul tocmai când a secat fântâna?

– Găleato, acum poţi să te mai lauzi, când nu e apă în fântână? zise boul.

– Găleata se laudă numai când fântâna e plină cu apă! zise oaia.

Noroc că fântâna înţeleaptă şi cu suflet mare, nu a continuat să fie mânioasă şi nu peste mult timp a dăruit iarăşi apă.

EDITURA PRO

1. Delimitează textul în fragmente, apoi formulează o concluzie simplă pe baza ultimului fragment.

2. Identifică spațiul, timpul și personajele din text.

3. Clasifică personajele în tabelele date.

personaje principale	personaje secundare

personaje pozitive	personaje negative

personaje-animale	personaje-obiecte

4. Alcătuiește planul dezvoltat de idei al textului.

5. Care este, în opinia ta, momentul de maximă tensiune al textului? Argumentează-ți răspunsul!

6. Ce crezi că s-ar fi întâmplat cu găleata, dacă nu ar fi fost lăudăroasă și invidioasă?

EDITURA ARS LIBRI

7. Citeşte fragmentul marcat şi transformă dialogul în povestire.

8. **a)** Scrie alte sensuri neobișnuite ale cuvântului ***suflet*** decât cel din expresia subliniată în text.

b) Alcătuiește familia de cuvinte a cuvântului ***suflet***.

c) Desparte în silabe trei dintre cuvintele de la punctul **b)**.

9. Completează tabelul.

cuvântul	cuvânt cu înţeles asemănător	cuvânt cu înţeles opus
vârî		
fericită		
mânie		
lăudat		

10. Completează organizatorul, folosind cuvinte care denumesc însuşiri ale unei persoane dragi ţie.

însuşiri fizice	însuşiri sufleteşti

11. Citește cu intonație poezia.

Scumpă ţară românească
de George Coşbuc

Scumpă ţară românească,
Cuib în care ne-am născut,
Câmp pe care s-a văzut
Vitejia strămoşească,
Scumpă ţară românească,
Te salut!

Şi-a mea frunte ţi se-nchină
Ca 'naintea unui sfânt,
Căci, deşi copil eu sunt,
Inima de dor mi-e plină.
Să te văd mereu regină
Pe pământ.

Să ai viaţă de vecie,
Să sporească-al tău popor;
Sub stindardul tricolor
Să nu vezi decât frăţie,
Şi-atunci, dac-o fi să fie,
Pot să mor!

LITERA ARS LIBRI

12. Care este mesajul pe care îl transmite poetul prin intermediul poeziei.

13. Formulează o concluzie simplă pentru fiecare strofă a poeziei.

14. Alcătuiește câte un enunț în care să introduci cealaltă formă (fără cratimă/cu cratimă) a cuvintelor subliniate în poezie.

15. Bifează caseta din dreptul propoziției negative.

☐ „Să te văd mereu regină...” ☐ „Să nu vezi decât frăție...”

16. Transformă verbele în substantive, apoi în adjective.

verb	substantiv	adjectiv
a scumpi		
a sfinți		
a vedea		
a birui		

17. Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele *ceai, ce-ai* să se afle la început.

18. Alcătuiește enunţuri, conform cerințelor.

✱ Predicatul să fie exprimat prin verb la timpul prezent, persoana I, numărul plural.

✱ Subiectul să fie exprimat printr-un substantiv propriu.

✱ Subiectul să fie exprimat printr-un pronume personal de politețe, persoana a III-a, genul feminin, numărul singular.

19. Confecționează o carte poștală și scrie un mesaj adresat unei rude din altă țară.

EDITURA ARS LIBRI

20. Realizează un text creativ, în 8-10 rânduri, după planul de idei.
Alege un titlu potrivit!

- Sara pleacă dimineața la școală.
- În fața ei apare un cățeluș pufos care salută și care se prezintă.
- Sara se grăbește să ajungă la cursuri, dar cățelul se ține după ea.
- După ore, Sara şi Mihaela, colega ei, zăresc cățelul așteptând.
- Fetele îi dau o misiune cățelușului.
- Cățelușul îndeplinește misiunea şi rămâne cu Sara.

21. Transformă propozițiile simple în propoziții dezvoltate, apoi subliniază subiectele cu o linie și predicatele verbale cu două linii.

• Se coc cireșele. • Mama povestește. • Copilul pictează. • Ploaia cade.

22. Trece la plural următoarele grupuri de cuvinte, apoi formulează enunţuri cu adjectivele de la numărul plural.

rochie aurie → _____ copil zglobiu → _____

nor plumburiu → _____ panglică argintie → _____

EDITURA ARS LIBRI

23. Redactează un mesaj text pe care l-ai transmite, prin poșta electronică, colegului de bancă pentru a-l informa despre apariția noilor CD-uri educative.

24. Povestește, în scris, o întâmplare trăită alături de colegii de clasă.

25. Extrage elemente considerate importante din textul de informare de mai jos și formulează o concluzie simplă pe baza acestora.

Caracatița

Caracatița trăiește în Oceanul Pacific, în adâncuri, aproape de fundul oceanului.

Acest animal nu este atât de simplu după cum pare. În primul rând, din cauza lipsei oaselor, această creatură poate intra oriunde, chiar și în cele mai mici găuri. În al doilea rând, ea posedă o inteligență extraordinară și este vicleană.

Caracatițele au trei inimi: două care pompează sângele prin fiecare dintre cele două branhii și una care pompează sângele în corp.

Caracatița poate să-și regenereze membrele pierdute.

Datorită structurii unice a pielii, caracatița poate schimba culoarea și textura corpului său.

Unele specii de caracatiță sunt considerate cele mai otrăvitoare din lumea animală.

Caracatița vede la fel chiar dacă stă cu capul în jos.

26. Scrie ce sunt ca părţi de vorbire cuvintele subliniate.

- Pe <u>mine</u> mă ajută fratele. _____.
- Am cumpărat <u>mine</u> pentru pix. _____.
- Am patine <u>noi</u>. _____.
- <u>Noi</u> vom vizita muzeul satului. _____.
- Am văzut un <u>râs</u> la circ. _____.
- Am <u>râs</u> mult la circ. _____.

EDITURA ARS LIBRI

2. Evaluare finală

Legenda Lebedei
(legendă britanică)

Demult, trăia într-un sat o femeie harnică şi văduvă, care avea o fetiţă mică şi cuminte.

Lebăda, căci aşa se numea fetiţa, se făcea tot mai cuminte şi frumoasă, încât întreg satul o lăuda şi o da **pildă** celorlalţi copii.

Când a împlinit vârsta de şapte ani, mama sa a trimis-o la şcoală, unde ea învăţa foarte bine.

Când Lebăda **isprăvi** şcoala, mama ei s-a îmbolnăvit grav, iar fata a rămas singură. Atunci, un om înstărit şi milos a luat-o la casa lui să o crească. Însă Lebedei îi lipsea mângâierea de mamă, iar copiii acestuia o **sâcâiau**.

Într-o zi, în timp ce toţi ai casei erau duşi după treburi, Lebăda a luat o carte şi s-a hotărât să meargă în pădurea din apropiere ca să citească şi să mai uite de dorul mamei.

Era o zi caldă de vară. Lebăda mergea pe drumul prăfuit, gândindu-se cum unii copii stau fără griji la casele părinţilor lor.

Nu după mult timp, ajunse în pădure. Acolo, ea se aşeză pe iarba verde, să citească, iar mai târziu se afundă printre copaci, să caute flori parfumate şi fructe de pădure.

Deodată băgă de seamă că se înserase. Un fior îi străbătu tot corpul. Ce să facă? Nu mai găsea drumul şi apoi unde să se ducă noaptea?

Nori groşi şi negri prevesteau sosirea unei furtuni. Lebăda, speriată, începu să alerge căutând drumul, dar se rătăcise de-a binelea.

Deodată, un fulger roşu **brăzdă** cerul. Urmă un bubuit puternic şi un vânt vijelios începu să bată cu furie. Furtuna sosise. Sărmana fată, plângând şi tremurând de spaimă, se adăposti lângă un arbore gros, ascunzându-şi faţa în mâini. Îşi aminti cum mama sa o învăţase, ca în timp de furtună, să zică o rugăciune.

Repede se ridică în picioare şi, cu mâinile împreunate, şopti rugăciunea. Dumnezeu, care întotdeauna ascultă ruga copiilor cuminţi, îi veni în ajutor. Ca prin minune furtuna încetă.

O femeie nespus de frumoasă, îmbrăcată cu o haină luminoasă şi pantofi ţesuţi din fir de aur, cu stea în vârf, apăru lângă Lebăda. Părul său auriu ca razele de soare, se revărsa în valuri bogate pe spate, iar copacii îşi plecau crengile, ca şi cum i s-ar fi închinat.

– Fetiţa mea, eu sunt Zâna-Zorilor şi, auzindu-ţi rugăciunea, am venit să te iau cu mine. Ştiu că eşti orfană, de aceea vei merge la palatul meu, unde vei trăi liniştită şi în siguranţă.

Fata îi mulţumi Zânei, apoi se pomeni plutind pe deasupra munţilor, câmpiilor, satelor şi oraşelor. Ajunseră la porţile unui palat de cristal, cu douăsprezece turnuri de aur. În vârful fiecărui turn strălucea câte un **luceafăr**.

Era palatul Zânei. Îndată, Lebăda a fost îmbrăcată cu veşminte frumoase şi a fost numită supraveghetoare a personalului palatului, care era format din felurite păsări şi animale.

După un timp, Lebăda se schimbă cu totul şi-n loc de fată smerită, cuminte şi miloasă cum era, deveni mândră şi începu să **persecute** bietele păsări şi animale. Pe cele care i se păreau că nu-i intră în voie, le certa şi nu le da de mâncare.

Răbdară bietele fiinţe o vreme, dar, când văzură că nu mai e chip de scăpare, se adunară în ascuns, să se sfătuiască cum să scape de necaz.

O cioară zburlită păşi în faţa tuturor şi zise:

EDITURA LIBRI

– Eu am găsit soluţia salvatoare şi tot eu o voi duce la îndeplinire.

Într-o seară, pe când Lebăda se plimba pe aleile grădinii, cioara îi ieşi în cale şi după ce se tăvăli de mai multe ori pe jos, ca semn de plecăciune, zise:

– Dragă fată, fie-mi iertat că îndrăznesc, dar mai toate vietăţile din palat ne-am hotărât să te alegem ca stăpâna noastră.

Lebăda, mirată de cele auzite, răspunse:

– Dar cum se poate una ca asta ? Nu Zâna e stăpâna voastră? Cum pot eu să-i iau locul?

– Îţi voi spune eu cum, zise cioara, numai dacă vrei.

– Bine, vreau, numai spune-mi cum să fac.

– Fură cheia de argint de la palatul Zânei, du-te în turnul cel mai înalt, deschide uşa de acolo şi intră. Vei vedea o baie de aur plină cu lapte şi, dacă te vei scălda în ea, vei deveni ca Zâna, iar dânsa nu va mai avea nicio putere.

Lebăda, ispitită şi mândră că va deveni zână, se duse repede, fură cheia şi intră în camera de baie a Zânei. N-apucă să se înmoaie bine în baie, că văzu cu groază cum tot trupul i se acoperi cu pene albe, cum mâinile i se prefăcură în aripi, picioarele în labe ca de gâscă, iar capul i se prefăcu în cioc. A vrut să ţipe, dar glasul îi era piţigăiat.

Înţelegând că a fost pedepsită pentru mândria şi nesocotinţa ei, ieşi cum putu şi îşi luă zborul până ajunse la un lac şi, de atunci, pluteşte mereu pe ape, căindu-se de greşeala pe care a făcut-o.

1. Răspunde la întrebări.

● De ce s-a dus Lebăda în pădure?

● Din ce motiv cioara a convins-o pe Lebăda să-i ia locul Zânei?

● Care a fost urmarea faptului că Lebăda a avut un comportament neadecvat, furând cheia?

2. Enumeră trei însuşiri sufleteşti ale Lebedei, pe care le avea în situaţia de început şi trei însuşiri sufleteşti, pe care le-a dobândit în timp ce trăia la palatul Zânei.

●

●

3. Extrage din text:
- un verb, precizându-i numărul, persoana şi timpul;
- un substantiv, precizându-i felul, numărul şi genul;
- un adjectiv, precizându-i numărul şi genul;
- un pronume, precizându-i felul, numărul, persoana şi genul.

4. Precizează două subiecte şi două predicate verbale din versurile următoare, apoi specifică ce sunt ca părți de vorbire.

EDITURA ARS LIBRI

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele (...)
Trece lebăda pe ape
Printre trestii să se culce (...)”
(*Somnoroase păsărele,* Mihai Eminescu)

5. Care este mesajul ce reiese din versurile de mai sus? Alege varianta corectă.
☐ Păsările migrează. ☐ Păsările dorm. ☐ Păsările se pregătesc de culcare.

6. Scrie o invitaţie adresată părinţilor, prin care îi inviţi să participe la serbarea finalului de an şcolar.

7. Povesteşte fragmentul în care Lebăda se transformă în pasăre.

	S	B	FB
1.	un răspuns	două răspunsuri	trei răspunsuri
2.	două însuşiri	trei - patru însuşiri	cinci - şase însuşiri
3.	o parte de vorbire analizată	două părţi de vorbire analizate	trei - patru părţi de vorbire analizate
4.	o parte de propoziţie	două - trei părţi de propoziţie	patru părţi de propoziţie
5.	-	-	răspuns corect
6.	Redactează mesajul.	Redactează mesajul şi formula de adresare sau de încheiere.	Redactează conţinutul invitaţiei.
7.	Îndeplineşte următorii descriptori cu patru omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu întreg conţinutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuaţie; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.	Îndeplineşte următorii descriptori cu două-trei omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu întreg conţinutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuaţie; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.	Îndeplineşte următorii descriptori cu o omisiune sau fără omisiuni: - identificarea corectă a fragmentului; - corelarea povestirii cu întreg conţinutul fragmentului; - exprimarea corectă din punct de vedere gramatical şi ortografic; - aşezarea corectă a textului în pagină; - folosirea corectă a semnelor de punctuaţie; - povestirea fragmentului la persoana a III-a.

EDITURA ARS LIBRI